Feryal Tilmaç

Esneyen Adam

ÖYKÜ

ESNEYEN ADAM

Feryal Tilmaç 4 Eylül 1969'da Adana'da doğdu. Adana Anadolu Lisesi'ni ve Boğaziçi Üniversitesi İktisat Bölümü'nü bitirdi. Bir süre kendi alanında çalıştı. Şarapçılık, Tekstil ve Tarımsal Teknoparklar konulu üç ekonomik araştırma kitabının ortak yazarıdır. Öyküleri, denemeleri, çevirileri *Artimento, Ceysanat, Varlık, İmge Öyküler, Eşik Cini, Deniz Yıldızı, Kül Öykü, Hece Öykü, Roman Kahramanları, Dünden Bugünden Edebiyat* dergilerinin yanısıra Altzine, Altkitap, Borges Defteri ve benzeri elektronik platformlarda yayınlandı. *Trilobis* adlı öyküsü ile 2006 Altkitap Öykü Ödülü'nü aldı. İlk öykü kitabı 2007 yılında çıktı (*Mevt Tek Hecelik Uyku*, Okuyan Us Yayın). Öyküleri yurtiçi ve yurtdışında çeşitli antolojilerde yer aldı. 2008'de aynı yayınevi tarafından yayınlanan ikinci öykü kitabı *Aradım Yaz Dediniz*, 2009 Sait Faik Hikâye Armağanı'na değer görüldü.

FERYAL TİLMAÇ

Esneyen Adam

Öykü

Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 3796
Edebiyat - 1074

Esneyen Adam / Feryal Tilmaç

Kitap editörü: Raşit Çavaş
Düzelti: Filiz Özkan

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Pasifik Ofset
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Haramidere - Avcılar / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 77
Sertifika No: 12027

1. baskı: İstanbul, Ocak 2013
ISBN 978-975-08-2449-4

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2012
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

İÇİNDEKİLER

Esneyen Adam • 9

El • 30

Ciğerdendir • 42

Sevgilim • 46

Solvitur Ambulando • 54

Çığlık • 60

Aslı Gibidir • 95

Önce söz vardı sonra siz
Hepiniz koyu karanlıktan bölündünüz

Esneyen Adam

Heykelin kasaba meydanına getirildiği o ilk günü hatırlıyorum da! Kim derdi ki şimdi böyle...

Rüzgârlı bir nisan sabahıydı. Güneş yüzünü gösterip kaçmış, gri bulutlar denize doğru alçalmıştı. Yarım saat bile sürmeyen bahar yağmuru, becerikli bir ev sahibinin tez canlılığıyla iskele meydanının tozunu aldı. Kasaba yeni misafirini karşılamaya hazırdı.

Öte yakadan feribotla getirileceğini duymuştuk. Bir deyişe göre on beş yılını almıştı yapan heykeltıraşın; o kadar önemli, o kadar özenli bir çalışmaydı. Birbirimize itiraf etmesek de, böylesine büyük bir sanat eserinin kasabamızın payına düşmesinden gizli gizli gurur duyuyorduk. Özgürlük Heykeli gibi büyükmüş diyordu okulu kırıp, karşılamaya gelen gençler. Bir başkası karşı çıkıyor, o kadar büyük değilmiş ama daha değerliymiş diyor, zaten o denli büyük bir heykelin kasabamıza yakışmayacağını söylüyor, ne o öyle heyula gibi diyordu. Etraftan kulak kabartanlar hak verip içtenlikle başlarını sallıyorlardı. Belli ki hepsinin kasabamıza uygun heykel boyutları hakkında ciddi fikirleri vardı.

Meydanda kıpır kıpır bekleşiyorduk. Uzaktan görünen her feribotta kalabalık önce heyecanla dalgalanıp, uğulduyor, sonra heykelin o seferde de olmadığı anlaşılınca hayal kırıklığı bir suskunluk battaniyesi gibi örtülüyordu üzerimize. Nihayet öğleye doğru telsizle haber ulaştı karşı yakadan; yüklenmişti, geliyordu. O yarım saat geçmeyi bilmedi. Kimi sus pus olmuş

gözünü ayırmadan denize bakıyor, kimi sigara üstüne sigara yakıyor, kimi gereğinden çok konuşuyordu. Eczacı Rüstem Bey'in yorgun kalbine bu kadar heyecan fazla gelmiş olacak, fenalaştı. Çağrılan ambulans siren sesleriyle uzaklaşırken kalabalığın heyecanı yatışır gibi oldu; sonuçta her şeyin hayırlısı!

Feribot sanki inadına her zamankinden ağırdı. İskeleye, *Düzce* diye adını okuduktan dakikalar sonra yanaştı. Hep birlikte araç çıkışına hücum etmiştik. İnen tek tük yolcunun şaşkın bakışları altında önümüzdekilere doğru hamle ediyor, ilelebet iskele meydanında kalacak heykeli ilk görenlerden olabilmek için anlaşılmaz bir telaşa kapılıyorduk. Heykeli taşıyan kamyon homurdanarak çalışıp çıkışa doğru yönelince insan seli Kızıldeniz gibi yarıldı. Hem geçmesi için yer açmaya uğraşıyor, hem ikiye ayrılan grubun ön saflarında yer tutmaya çabalıyorduk. Buyurun hocanım diye en öne geçmeme izin verdiklerinde, hem sevindim hem utandım.

Şoför gördüğü ilgiden memnun, görevinin öneminin farkında, olabildiğince ağırdan alıyordu. Tastamam inip meydanın köşesine yönelmesi epey sürdü. Nefeslerimizi tutmuş bekliyorduk. Kamyonun damperi üstü siyah yazılı, parlak sarı bir muşambayla örtülüydü.

Kolin Nakliyat
Mal canın yongasıdır
www.evdenevekolin.com

Önce şoförle muavini indi araçtan, sonra arkadan iki kişi atladı. Çabucak kıvırıp açtılar muşambayı. Şaşkınlıkla karışık sevinç nidaları yükseliyordu. Ben doğrusu o ya, ağzım açık bakakaldım. İşte oradaydı. Bembeyaz mermerden yontulmuş, iskemlesinde kaykılıp oturmuş göz ucuyla elindeki tablete bakarken, bir yandan da tatlı tatlı esneyen bir adam. Esneyen Adam. Elindeki yazıya göz gezdirirken bir yandan da bize mi bakıyordu ne? Kalkıp atlayıverecekti aşağı da yürüyerek gidip yerleşecekti sanki kaidesine; öyle gerçek.

Adamlar işlerini daha önce çok kez tekrarlamış insanların

rahatlığını taşıyor ama olabildiğince dikkatli, özenli davranıyorlardı. Heykel tekerlekli bir paletin üzerine halatlarla bağlanmıştı. Kamyonun arkasına iskeleden getirip dayadıkları ahşap rampanın sağlamlığını kesinledikten sonra, halatlara asılıp heykeli yavaşça aşağı doğru çekmeye başladılar. Kalabalık olabildiğince sessizce izliyordu olan biteni. Derin iç çekişler duyuluyordu arada bir; hafif öksürükler, fısıldaşmalar ama o kadar. Kimse dikkat dağınıklığına sebep vermek istemiyordu belli ki. Yere indiğinde herkes rahat bir nefes aldı.

Bu sefer rampayı kaideye doğru uzattılar; aynı titizlikle çıkarıp oturttular. Paletin vidalarını söküp parça parça aldılar altından. Sonunda ait olduğu yerdeydi. Orada, meydanın kuzeybatı ucunda... Yerini bulduğunda göz ucuyla elindeki tablete, bir yandan bizlere, öte yandan da denize bakar olmuştu. Başka türlü bir ifade vardı gözlerinde; aldırışsız, uyumasına ramak kalmış görünüşüne karşın, adeta görüş alanına giren hiçbir ayrıntıyı gözden kaçırmıyordu.

İyice yakından görebilmek için yanaşınca fark etmiştim ilk, yarı açık gözkapaklarının arasında parlayan gözlerini. Güneş batarken denizi nasıl bir eflatuna boyarsa öyleydi. Heykeltıraşın bu iş için ametist kullandığını, yusyuvarlak ve birbirinin eşi o iki taşı bulabilmek için epey uğraştığını, en sonunda aradığı iki göztaşını Balıkesir'de bir madende bulduğunu sonradan öğrenecektim.

O ana kadar arka sıralarda sessizce bekleşen yaşlı kadınlar öne çıktılar. Şalvarlarının üzerine bağladıkları önlüklerin ceplerinden kucak kucak gelincik yaprağı çıkarıp serptiler heykelin bembeyaz pürüzsüz yüzeyine. Kırmızının bereketi üzerine olsun diye... Narin taç yaprakları başından, gövdesinden kayıp gittikçe esnemesine belli belirsiz bir gülümseyiş karıştı gibi geldi, bir tuhaf oldum.

Elinde tuttuğu tabletle, Michelangelo'nun Musa Heykeli'ni çağrıştırıyordu. Ama ne Musa gibi tedirgin, öfkeli görünüyor ne de bir eylem öncesinin gergin tereddüdünü yansıtıyordu. Aksine son derece emin gibiydi durduğu yerden. Olan biteni de, olacak biteceği de bir kenara bırakıp sadece anı genişleten o insanlarda rastlanan bir *aura*'sı, en küçük *detay*ın bile önemli ol-

duğunu hissettiren bakışlarında ise aslında hiçbir şeyin önemli olmadığını anlatan bir hal vardı.

O anda kalabalıkta yeniden bir kaynaşma oldu. Söylendiğine göre Belediye Başkanı'nın makam arabası İskele Caddesi'nden meydana doğru geliyordu. Öyle ya, her ne olursa olsun mutlaka resmi olarak da açılması gerekiyordu. Birileri öne atılıp alışkın hareketlerle kırmızı kurdeleden çepeçevre bir bant çektiler heykele.

Araç geldi, başkan indi. Heykelin bulunduğu köşeye doğru ilerlerken alkışlara, teza hürata sanki eseri kendisi vücuda getirmiş gibi sözde alçakgönüllü bir mağrurlukla karşılık veriyor, hafifçe gülümsüyor, elini kalbine götürerek verilen selamları almak büyüklüğünü gösteriyordu. Halkın arasında yürürken havasını gören, hiyerarşik olarak kendinden üstte olup da kasabayı ziyaret eden –ki bu seçim zamanları olurdu sadece– her politikacı karşısında el pençe divan durup, yaranmaya çalışmaktan bitap düşenin o değil de bir başkası olduğunu sanırdı.

Heykelin karşısında durup uzun uzun baktı önce, sonra dönüp bir elini havaya kaldırarak bir assolisti takdim eder gibi bir de resmi olarak gösterdi bize, dakikalardır seyrettiğimiz adamı. Kurdeleyi kesmeden önce kalabalık bulmuş her politikacı gibi kana kana konuştuğunu hatırlıyorum. Bu eseri kasabamıza kazandırmak için maddi manevi hiçbir fedakârlıktan kaçınmadıklarını anlatıyor, dahası tam bir maliyet çıkarıyor, kuruşuna kadar ödenenleri sayıp döküyordu. Konuşması sık sık alkışlarla kesiliyor, sanki parası kendi cebinden çıkmış gibi bir ifadeyle heykeli hepimize helal ediyordu. Gençler sırf şamata olsun diye bağırıp alkışlıyor, başkan da coştukça coşuyor, yaptıklarının yapacaklarının teminatı olduğunu söylüyor, velhasıl hiçbir klişenin dönüp de "Aşk olsun başkanıma! O ki beni atlamıştır" diye gönül koymasına mahal bırakmıyordu. Sonunda o bile kendisinden sıkılmış olacak ki sustu. Gümüş bir tepsi içinde uzatılan makası alıp kurdeleyi kesti. Hayırlı olsun!

Sonrasında davullu zurnalı bir eğlence başladı. Meydanın kenarında yakılan ateşlerde limon kekiğiyle avcarlanmış kuzular çevrildi, herkese dövme pilavıyla ayran ikram edildi. Kadın-

lar bir köşede lokma döküyor, şıraya atılıp çıkarılan altın sarısı toplar küçük beyaz kutulara dolduruluyor, tepsilerle gelen revaniler dilimleniyor, sonsuzca dağıtılıyordu. Besbelli Esneyen Adam bolluğuyla, bereketiyle gelmişti; kepçeler kazanların dibini görmüyordu.

Renk, ses, doku, koku birbirine karışmıştı. Nereden çıktığı belli olmayan bir folklor ekibi şevkle halay çekiyor, bir grup erkek karşılıklı oynuyor, zurnacı kulaklarına üflüyor, onlar da kıvırdıkları banknotları aletin içine tıkıştırıyorlardı. Bir yılan oynatıcısı eksikti! İnsanlar cin düğünü gibi bir cümbüşe tutulmuşlardı. Orada bulunuş sebeplerini de unutmuş görünüyorlardı. Esneyen Adam'a kimsenin dönüp de baktığı yoktu. Üzerine bir gece bile uyumadan kanıksayıvermişlerdi.

Sonra ne olduysa yoruldular. Kuzunun verdiği rehavet? Ayran? Kim bilir belki lokma ya da revani. Önce davulun güm gümleri kesildi. Bir süre sonra zurna da can havliyle son bir kez ötüp sustu. Folklorcular onları izleyen birkaç kişiye selam verip heykelin arkasındaki çimenliğe uzandılar. Hatta içlerinden biri uyudu. Adamlardan kimileri meydanın karşısındaki kahveye oturdu. Kadınlar torunlarının, çocuklarının ellerinden tutup gittiler. Gençler İskele Caddesi'nde tura çıktı. Yemek tezgâhları toplandı, kim var kim yoksa yavaşça meydanı terk etti. Sonunda ortalıkta beyaz plastik tabaklar kaldı, boş şişeler, kâğıt bardaklar, yemek artıkları, uçuşan naylon torbalar, gazete kâğıtları, gazoz kapakları, gelincik yaprakları, kürdanlar, kibrit çöpleri, sigara izmaritleri, ben, bir de Deli Ayşe.

Önce birbirimizi kolladık, sonra yavaşça yaklaştık heykele. Onun gözlerinde de aynı merak vardı, bir süre sonra birbirimize boş verip altını üstünü incelemeye, orasına burasına dokunmaya başladık. Mermerin pürüzsüzlüğü içimi ürpertti. Soğuk, dedi Deli Ayşe. Başımı sallayıp gülümsedim, karşılık vermedi. Üstüme alınmıştım, belki de benimle konuşmuyordu. Dönüp arkasına bakmadan gitti.

Nihayet yalnız kalmıştım, kaideye tırmanıp elinde tuttuğu tablete doğru uzandım. İhtimal boştu ama yine de merak etmiştim. Üzerine bir şiir kazınmış olduğunu görünce kalbim hızlı hızlı çarpmaya başladı. Okuyabilmek için kafamı kucağına koy-

dum; işe yaramadı. Ellerimle dokunarak çözmeye çalıştım. Parmaklarım kıvrık çukurların içinde dakikalarca dolandı:

Hangi mucizeyi anlatır
Dünyayla arasına koyduğu bu taştan sınır
Tamamen rahatlamış; sor ona
Kurtulduğu kendinde hangi gizler saklıdır?
Anlamak için bakana ne mutlu!
İşte adasına çekilmiş, hareketsiz
Boğazın üzerine eğilmiş yalnız bir bulut
Baktıkça içine çekiyor çekiyor çekiyor
Ne yapıyor bu adam burada? Sadece esniyor![*]

İlerleyen günlerde gidip Esneyen Adam'ı görmeden edemez, tur rehberliğini, gelen günübirlik işleri tavsar olmuştum. Öğretmen emeklisi maaşım yetiyordu zaten. İstanbul'u bırakıp bu kasabaya yerleşmemin nedeni de bu değil miydi? Kolay yaşamak. Hayatı iyiden iyiye hafifletmiştim. Sabah üstünkörü bir kahvaltı edip gazetemi okuyor, soluğu meydanda alıyordum. Düşününce tuhaf geliyor ama galiba bir heykel adama âşık olmuştum. Öte yandan yalnız olmadığımı da seziyordum. Ne zaman meydana insem Deli Ayşe de orada oluyor, karşısına geçip hiç durmadan anlatıyordu. Beni görünce rahatsız olup susuyor, ama bağdaş kurup oturmaya devam ediyor, handiyse gözlerini bile kırpmadan doğrudan ametist gözlerin içine bakıyordu. Kendimi gülünç buluyor ama düpedüz kıskanıyordum. Gelmesin istiyordum, konuşmasın, bakmasın; sonra ona acıyordum, sonra kendime; ikimize de gülüyor, tescilli bir deliden hiçbir farkım olmadığını görüyor, delilik dediğimizin ne olduğunu sorguluyor, belki de sınırı aştığımı, ruh hastalarının çoğu gibi bu durumun farkında olmadığımı kendime tekrar ediyor, bu farkındalığı sorgulamanın da farkındalık olduğuna hükmediyor, keçileri –en azından henüz– kaçırmadığıma seviniyor, yeniden Ayşe'yi, sil baştan her şeyi düşünmeye devam

* Florence Earle Coates'ın "The 'Penseur' (On Seeing The Famous Statue)" adlı şiirinden serbest çeviri.

ediyor, bitap düşene kadar kendimi, hissettiklerimi, arzumun nesnesini, bu nesnenin sahiden de bir nesne olmasının garipliğini, içine düştüğüm imkânsızlığı, zaten hissettiklerimi aşk yapan gizin tam da bu imkânsızlıkta yattığını tartıp döküyordum.

İşe güce boş vermişliğime mi, kasabada git git alay konusu olmaya başladığımı sezmeme mi, yaşıma başıma mı, en nihayetinde bir taş parçasına âşık olmama mı yanayım bilemiyordum. Tek bildiğim meydana inip karşısında oturduğum saatler için yaşar hale geldiğimdi. Maaşım sade yaşantımı sürdürmeme yetiyordu. Kimin hakkımda ne düşündüğü umurumda değildi. Hem gözlerinin içine baktıkça bırakın genç olmayı, bir çocuk gibi hissediyordum. Ayrıca mesele oysa kuşkusuz bir taş parçasından daha duygusuz, sığ erkekler tanımıştım. Kusuru o olsun! Değil mi ki demiş şair de *yârsız kalır, ayıpsız yâr arayan* diye. Son çözümde her çekincemi savuşturan zihnim, bana tuzaklar kuruyor, aşkım derinleştikçe derinleşiyordu. Kimseyle paylaşmadığım sürece sorun yoktu. Bu benim iç dünyam değil miydi? Kimi istersem onu ağırlardım. İster bir erkeği, ister bir heykeli...

İlk haftalarda benimle Deli Ayşe dışında pek kimsenin ilgisini çekmiyordu Esneyen Adam. Feribot için gelen araçlardaki yolcular şöyle bir göz atıyor, meydana yolu düşen kasabalılar kafalarını kaldırıp bakmıyorlardı bile. Günler geçtikçe çevresinde neredeyse elle tutulur, belirgin bir sükûnet havası hâkim olmaya başlamıştı. Gelip geçen arabaların yerli yersiz korna sesleri kesilmişti örneğin. Deniz bile dalgalanmıyordu sanki. Gariplik iskelenin tam karşısındaki dükkân sahiplerinde baş gösterdi ilk. Bir bataklığa çekilir gibi yavaş yavaş derin bir rehavete gömüldüler. Bütün gün dükkânlarının önüne attıkları sandalyelerde kaykılarak oturuyor, gelen giden müşteriyle ilgilenmiyor, göz ucuyla heykele bakarak hülyalara dalıyor, sonra da güzel güzel kestiriyorlardı. Manav, telefon bayii, çiçekçi, eczane... Hiçbiri birbirini aratmayan uyku mabetlerine dönüştü gözümüzün önünde. Allah'tan hep tanıdık bildik müşterileri vardı da, herkes alacağını alıp parasını bırakıyordu kasaya. Ne eczacı

Rüstem Bey, ne manav Hüseyin, ne telefon bayiinde çalışan çilli oğlan ne de çiçekçi Nigâr Hanım alınanı satılanı umursar görünüyorlardı.

Insanlar her şey gibi bu duruma da alıştılar. Ne mesele edilecekti ne de bunu doğrudan Esneyen Adam'la ilişkilendirmek kimsenin aklına gelecekti; çeçe sineği ısırmışçasına içinden çıkamadıkları o uyku hali, önce bir arka sokağa, oradan tüm çarşıya, derken bütün kasabaya sirayet etmeseydi. Bir Deli Ayşe'yle beni etkisi altına almamış gibiydi, bir de dünya dursa yan gelip yatamayacak olan ev kadınlarını.

Bizimki ola ki tutulmuşluğumuzdandı. Aşk içimizi yükseltiyor, yaşama isteğimiz arttıkça uykuya olan ihtiyacımız azalıyor, bu da adamımızın yaydığı yatıştırıcı etkiyle dengeleniyor, en azından ben yıllardır alıştığım uyku düzenini koruyordum. Deli Ayşe de normal görünüyordu. Aslına bakarsanız kadının her hali normal görünüyordu. Doğrusu ona neden Deli Ayşe dediğimi bile bilmiyordum. Başkalarından işitmiş, sorgulamadan benimsemiş, kullanır olmuştum.

Her neyse, sonunda kadınlar isyan etti. Adamlar uykuyla uyanıklık arasındaki sınırda gezinmekten işe güce bakmaz, rızıklarını çıkaramaz hale gelmişlerdi. Sadece esnafı etkilese neyse; öğretmenler ders anlatırken, öğrenciler dinlerken uyuyakalıyor, müdür hepsinden önce daldığından zil çalana kadar kasabadaki bütün okulları yumuşak bir horultu, kekremsi bir uyku kokusu sarıyordu. Yaz tatili yaklaştığından kimse üzerinde durmuyordu.

Anlatılanlara göre dispanserde de, sağlık ocağında da durum farklı değildi. Doktorlar ellerinde stetoskopla tam hastanın sırtını dinlemeye uzanacakken bir ağırlık bastırıyor, biraz kestireyim, sonra bakarım derken uyku denizine dalıyor, hasta zaten sedyeye uzandığında derin uykuya geçtiğinden, kimsenin kimseden haberi olmuyor, bekleyen hastalar da koridorlarda sızdığından, tıbbi hiçbir muayene ya da müdahale yapılamamasının dışında en ufak pürüz çıkmıyordu.

Fırıncılar ekmeği günde bir kere ya çıkarıyor ya çıkaramıyor, lokantalar devrilip uyuyakalmış garsonları, aşçıları ve tek tük müşterileriyle daha çok birer reviri andırıyordu. Zorunlu haller

dışında ticaret yapılmıyor, arabalar galerilerde, fermuarlar, fistolar, agraflar, fermejüpler tuhafiyecilerde, bardaklar, tabaklar, tencereler, tavalar züccaciyelerde, kumaşlar manifaturacılarda ve daha nicesi çeşit çeşit dükkânın raflarında tozlanıyordu. Kimsenin bir yere kıprayacak mecali olmadığından otobüs seferleri iptal ediliyor, şehir içinde de ancak ev kadınlarının ihtiyacını karşılayacak kadar dolmuş işletiliyor, kadınlar sürerken uyuyakalmasın diye şoförleri yol boyunca lafa tutuyor, olmadı çimdikliyor daha olmadı tokatlıyorlardı. Bütün şehir mışıl mışıl uyuyor, kadınlar da çaresiz seyirci kaldıkları bu durum yüzünden saçlarını başlarını yoluyorlardı.

O sabah yine meydanda oturuyorduk Deli Ayşe'yle.

Kahvaltıyı, gazeteyi falan bırakıp uyanır uyanmaz soluğu iskelede almıştım. İçimde bir sıkıntı! Vardığımda oradaydı. Ne kadar erken kalkarsam kalkayım benden önce gelmiş oluyordu. Yine bağdaş kurup karşısına oturmuş, harlı harlı anlatıyordu. Beni fark etmemişti, sessizce yanaştım, belki sözlerini işitebilirim diye. Sanki karşılıklı konuşuyorlarmış gibi arada bir elini kaldırıyor, adam sen de der gibi bir hareketle savuruyor, dudak büküyor, sonra lafa kaldığı yerden devam ediyor, beriki her yere birden bakan gözleriyle dikkatle dinlediği yanılsamasını yaratıyor, bir yandan da mütemadiyen esniyordu. Işitebileceğim kadar yaklaşmıştım ki farkına varıp sustu.

Bir mahreme tanık olmuş gibi suçlandım. Öfkelendim sonra. Dahası kıskandım. Beni dışarda bırakıyorlar, özel bir şeyi paylaşıyorlardı, Deli Ayşe aşkına karşılık alıyordu. Zavallı olan bendim. Esneyen Adam bana ait değildi. Dönüp gitmek geldi içimden, inadına oturdum. Deli Ayşe başını çevirip ilk kez konuştu benimle: Mal sahibi, mülk sahibi, hani bunun ilk sahibi? Sonra yeniden sessizliğine çekildi. Utanmıştım. Deli dediğim kadın hiç olmazsa gözümüzün görüp, gönlümüzün sevdiği adamın temelde bir eşya olduğu fikrini hep aklında tutuyordu. Eşya ise paylaşılabilirdi öyle ya! Ne diyeceğimi bilemeden bakakaldım yüzüne. Vah bana!

Ben kendime acıyadurayım, sabah feribotu yanaştı, yolcularını indirdi, yeni yolcularını alıp ardında beyaz köpükler bırakarak gitti. Sessizlik meydana yeniden hâkim olmuştu ki gittikçe yaklaşan motor gürültüsüyle irkildik. Bir buldozer caddeden bize doğru geliyor, on on beş kişilik bir kadın grubu da kararlı adımlarla aracın yanında yürüyordu. Sonradan öğrendiğimize göre komşu kasabadan kiralamışlardı dozeri. Parasını kendi aralarında denkleştirmişlerdi, bizden ödeme falan da istemiyorlardı. Tek istedikleri kasabanın betini bereketini kaçıran şu mendeburu yıktırmaktı. Deli Ayşe yerinden fırlayıp önüne durdu heykelin. Gözleri belerdi birden, yüzü soldu. Ben kadınlarla konuşmayı denedim. Hani davulla zurnayla karşılamalar, hani gelinciklerin kırmızı bereketi, unutmuşlar mıydı hepsini? Bırak hocanım dedi manav Hüseyin'in karısı, eğer yıktırmazsak kırılacağız açlıktan, çocuklarımız perişan, kocalarımız desen kış uykusuna yatmış ayılar gibi. Ne denir, ne demeli?

O kadar kararlı görünüyorlardı ki vazgeçtim konuşmaya çalışmaktan. Deli Ayşe'ye baktım umutsuzca, başını sağa sola sallıyor, hayır diyordu, hayır, hayır. O sırada başörtülü bir kadın yanında gençten bir oğlanla iskele tarafından telaşla bize doğru geliyordu. Duyduk, kalktık geldik İstanbul'dan, bir yardımcı olsanız dedi doğrudan bana. Anlamamıştım. Kadınlar da meraklarına yenilmiş, susup dinlemeye başlamışlardı. Yavrum, dedi kadın hilal gibi etrafına bakınan oğlanı gösterip, bir seneyi geçti uyku yüzü görmedi. Somya hastalığına yakalandı dediler hastanede, ne somya ne yatak, döşek, ne sessizlik ne karanlık hiçbiri kâr etmez. İlaç verdi doktorlar hep. Kim ne dediyse yaptık. Uykuluk yedirin dediler. Kediotu kökü kaynatıp içirin dediler. Tövbe! Ne ettiysek gözüne uyku girmiyor. Hiç mi girmiyor? diye sordu kalabalıktan biri. Sorma diye dertlendi kadın, arada içi geçer gibi olup da gözleri kapansa, sanırsın iyi saatte olsunlar dürtüyor, dikiliveriyor hacıyatmaz gibi. Bir başkası atıldı, benim görümcemde de vardı kızken, al basardı geceleri, sabahı sabah ederdi, evlenince geçti.

Meydana gelme amaçlarını unutmuş, meselenin içine girmişlerdi. Oğlanın annesi de ilgiden memnun, anlatıyordu. Yer gök duayla, yeter ki dermansız dert vermesin, dediler burada müba-

rek bir heykel varmış, yanına yöresine varan uykunun en alasına dalıyor, uyumalara doyamıyor, top atılsa değil, dünya dursa uyanmıyormuş. Ya medet! Nasıl olacaksa, kime ne verilecekse deyiverin de şifa bulsun evladım da.

Önce anlamadım ne demeye çalıştığını, fark edince bahar yağmurları indi yüreğime. Kasabanın kadınları da şaşkınlıkla birbirlerine bakıyorlardı. Üzülmeye üzülmüşlerdi, anneydi hepsi en sonunda ama kadının burayla derdi neydi anlamamışlardı. Mübarek... Heykel... Yoksa yıkmak için para denkleştirip buldozer tuttukları? En sonunda anlamışlardı galiba; mahcup bir sessizliğe büründüler. Adama verdiğimiz para diyecek oldu içlerinden biri, merak etme gibisinden bir el hareketi yaptım. Önce, dedim, şu hasta çocuğu oturtalım. Annesi rulo yapılmış ince bir çul çıkardı çantasından. Esneyen Adam'ın karşısına serdik. Deli Ayşe az yana doğru, az geriye diye yönlendiriyor, annenin keramete inancını pekiştiriyor, doğru yere geldiklerini hissettirmek için elinden geleni yapıyor, aşkına –aşkımıza– zarar gelmemesinin bu itikatın resmiyet kazanıp yaygınlaşmasına bağlı olduğunu herkesten önce kavramışa benziyordu.

Kadına dönüp boğazımı temizledim, inandırıcı olduğunu umduğum bir tonla, ödemeyi işte bu gördüğünüz kadınlarımıza yapacaksınız dedim; artık gönlünüzden ne koparsa. Onlar biriktirirler aldıklarını, şu iş makinesinden da anlayacağınız gibi kasabamızın bayındırlığı için harcarlar. Bin liraya anlaştık bu adamla, öte şehirden geldi, dedi birisi. Kadıncağız ikiletmeden elini göğsüne daldırdı, bir tomar kâğıt para çıkardı, sayıverdi öndekilerden birinin avcuna. Tamı tamına bin lira. Adamı yarısını bile vermeden savacaklarından şüphelendim. Kolay paranın tadını alırlarsa Esneyen Adam'ın en büyük koruyucuları haline geleceklerinden ise emindim. Önemli olan da buydu.

Oğlan seriliverdi çulun üstüne, başını dirseğine dayamış meydana bakınıyor, iskeleye yanaşan feribotu izliyordu. Heykel pek ilgisini çekmişe benzemiyordu. Zaten baktığı hiçbir şeyi algılayamıyor gibiydi. Yüzü sapsarıydı. Belli ki annesinin zoruyla gelmişti.

Kadınlar hararetli bir konuşmaya dalmışlardı. Parayı paylaşmak, bundan sonrasına ilişkin plan yapmak üzere bir evde top-

lanacaklardı. Hocanım sen de buyur dediler. Şimdilik güvenliği sağlamıştık ama her şey memnuniyetlerine bağlıydı, arayı sıcak tutmak gerekti, hem ilk kez beni bir yere çağırıyorlardı. Deli Ayşe'ye baktım, göz kırptı.

O ilk gelen anne ve oğul her şeyin başlangıcı oldu. Oğlanın çulun üstünde kaykılmış halde geçirdiği ikinci günün akşamına doğru uykuya dalması, dahası kırk beş saat aralıksız horul horul uyuması, kerametin tam anlamıyla doğrulanışıydı adeta. Anne yaklaşık iki gün uyuyup kalktıktan sonra doyasıya yemek yeyip tekrar kaldığı yerden devam etmek isteyen oğlunu, tuttuğu arabaya bindirmeye çalışırken dualarının bini bir paraydı. Daha bindikleri taksinin kaldırdığı toz yatışmamıştı ki, yirmilerinde bir genç adam geldi ağabeyiyle. Aynı dertten mustaripti. Kararlaştırdığımız üzere kasabanın öncü kadınlarından her gün başka bir ikili meydanda nöbet tutuyor, hasta –müşteri?– bekliyordu. Önce hesap görüldü, sonra oğlan heykelin yüzünü rahatça görebileceği bir noktaya yerleştirildi. Derken orta yaşlı bir öğretmen emeklisi, hemen arkasından halası ve annesiyle gelinlik çağda bir kız geldi.

Şifasının, kerametinin haberi sanki rüzgârla yayılıyordu dört bir yana. İskele meydanı adeta uykusuzların hac yerine dönmüştü. Gelenler artık birbirleriyle de ahbaplık ediyorlar, hastane, nüfus müdürlüğü, pasaport ya da emniyette ilk kez karşılaşan, işleri bittikten sonra da bir daha hiç görüşmeyecek olan insanların şaşırtıcı teklifsizliğiyle laflıyorlar, dertleşiyorlar, birbirlerini anlıyorlar, anlamıyorlar, anlamış gibi yapıyorlar, her halükârda avutuyorlar, yiyeceklerini ve hikâyelerini paylaşıyorlardı. Refakatçiliğin yükünü, çilesini birbirlerinin omuzlarından alıyorlardı.

Getirdikleri yiyeceklerle, etraftaki büfelerden yaptıkları takviyelerle yetinmez olmuşlar, işi topluca mangal yapmaya kadar vardırmışlardı. Heykelin kerametine bir uhrevilik atfettiklerinden olacak, bir tek içkiye bulaşmıyorlardı. Yakında orasına burasına çar çaput bağlayıp alanı da Uykucu Baba Adak ve

Mesire Yeri olarak takdis etmelerinden korkar hale gelmiştim. Meydanda her gün bir şölen havası esiyor, yeni gelenler de demek ki böyleymiş diyerek bu canlı karmaşaya ayak uyduruyorlardı. Sağda solda, ilaçta kökte şifa arayıp da gözkapakları birbirine kavuşamayanların, bu gulgule içinde zamanı gelince patır patır düşüp uyumaları ise ziyaretçilerin şevkini daha da kamçılıyordu.

Artık yaşanan curcunadan, tantanadan, tatavadan Esneyen Adam'la vakit geçiremez olmuştum. Deli Ayşe umursamaz gibiydi, yine sabahın erken saatinde gelip kendine ayırdığı yere kuruluyor, ziyaretçiler de alıştıklarından yanlışlıkla yerine çökmüş olan varsa onu görünce özür dileyip kalkıyor, o da kimselere aldırmadan oturuyor, gözlerini gözlerinin içine dikip anlatmaya devam ediyordu. Önceleri merak edip kulak kabartanlar çıkmış ama işittiklerime bakılırsa kimse bir şey anlayamamıştı. Kısa zamanda da dinlemeye çalışmaktan vazgeçip, Deli Ayşe'yi tastamam rahat bırakmışlardı.

Ben onun gibi değildim, yapamıyordum; onca insanın arasında yanına gidip oturamıyor, içimden de olsa konuşamıyordum. Onun sesi sessizliğin sesiydi; dinleyemiyor, duyamıyordum. Üzerimizi örten o ince tül artık sohbetle, kahkahayla, horultuyla, bağırtıyla, bir bebeğin ağlamasıyla ya da bardak çanak şıngırtısıyla biteviye yırtılıyordu. Martı çığlıkları bile işitilmez olmuştu; kaldı ki dalgaların hışırtısı, köşedeki kara söğüdün yapraklarının kıpırtısı. Handiyse iskeleye yanaşıp kalkan feribotların homurtulu takırtısı bile duyulmayacaktı. Bir insan korosu, öyle hevesli!

İşin iyi tarafı her daim meydanı dolduran uykusuzların, heykelden yayılan uyku enerjisini kendi bedenlerine geçirerek yayılmasını da önlüyor olmalarıydı. Kasaba halkını, özellikle de erkeklerle çocukları etkisi altına alan o uyku sisi dağılmıştı. Hayat normale dönmüştü. Hatta ayların rehavetinin getirdiği tam dinlenmişlik hâli zihinlerinin daha berrak, bedenlerinin daha kıvrak olmasına yaramıştı. Olmadık bir verimlilik gözleniyordu etrafta, herkes büyük patlamadan kopup gelmiş bir ateş parçasıydı. Adamlar karıncalar gibi koşturuyor, çocuklar evlerinde annelerine işyerlerinde babalarına yardım ediyor, yaz tatilinde olmalarına karşın bir yandan da aralıksız ders çalışıyorlardı.

Esneyen Adam'ın ziyaretçileri arasında yabancı turistler de vardı artık. Bölgeyi ziyaret eden Avusturalyalılar, Yeni Zelandalılar kasaba meydanına uğramadan turlarını tamamlanmış saymıyorlardı. Bütün tezgâhlarda tahta atların, rüzgâr çanlarının, kurşun başlı kolyelerin yanında Esneyen Adam'ın minik kopyaları da satılıyordu artık. Her bütçeye uygun çeşitlilikte, ahşap, kil, alçı, mermer, *terracotta* hatta gümüşten güzel, çirkin, kaba, zarif, irili ufaklı biblolardı bunlar. Esneyen Adam baskılı tişört, pijama, çorap, başlık, uyku gözlüğü, sıcak su torbası, battaniye, pike, çarşaf ve yastıklar ise en çok rağbet görenlerdi. Alçıdan yapılmış beyaz bir biblo da ben almıştım eve. Özledikçe bakarım diye. Ametist gözlerin yerine eflatun tülbent boncukları kondurmuşlardı. Alırken fark etmemişim. Görünce gülsem mi ağlasam mı bilemedim.

Kasabanın kadınları hayatlarından hiç olmadıkları kadar memnunlardı. Ne olsa Esneyen Adam'ın doğrudan ve dolaylı olarak sağladığı maddi katkı, ancak oluk gibi akmak deyimiyle karşılanabilirdi. O yakıcı öfkeden eser kalmamıştı, beddualardan da. Yağmurlar yağmış, yarıklar kapanmıştı. Yıkıma engel oldum diye bana da başka türlü bir saygıyla yaklaşıyorlardı artık. Hocanım aşağı, hocanım yukarı. Kabul günlerinin bile baş konuğu haline gelmiştim. Hocanım mercimekli köfteden de al, aşk olsun bir parçayla olur mu, söylemesi ayıp ev baklavası, ellerimle açtım!

Ona dokunmasınlar bütün olana bitene razıydım. Artık gece çok geç ya da sabah tam gün doğarken gidiyordum görmeye. En sakin saatlerde. Bazen dalıp gidiyordum gözlerine, yüreğim kabarıyordu. Ben anlatıyordum içimden, o dinlermiş gibi durup esniyordu. Bir sabah bütün cesaretimi topladım. Ben, dedim, seni, ama bak ne olur... Tabii, taştan yapıldığını bilmez olur muyum? Ben de farkındayım olanaksızlığımızın. Yazgımızın bir adım yaklaşamadan durduğumuz yerde durmak olduğunun bilincindeyim elbet. Sen kaidende, ben kaidemde... Sen sakin, sessiz, soğuk, dingin, huzurlu; ben alabildiğine tutkulu, öfkeli, huzursuz, tedirgin. Sen kendinde mutlusun, bense kendimin ötesine, ta ötesine uzanmak istiyorum. Sen doyumun resmisin, ben doyumsuzluğun. Sonra garipsedim sözlerimi, ben

değil de bir başkası konuşuyormuş gibi. Söylediklerimden pişman oldum. Belki okuduğum bir kitaptan almıştım bu lafları da kendimin sanıyordum. Tam, dur, boş ver bunları, en iyisi şöyle anlatayım sana, diye yeniden söze girmiştim ki bir karga uçup geldi, konuverdi omzuna. Ensem buz gibi oldu, diyeceğimi hepten unuttum.

Koca bir yaz böyle geldi geçti. Artık Esneyen Adam sık sık televizyonlara da konu oluyordu. Tüketecek yeni bir imge buldukları her sefer nasıl oluyorsa öyle. Hani deyim yerindeyse mal bulmuş mağribi misali saldırıyorlardı yine. Gün geçmiyordu ki ulusal, olmadı yerel kanallardan bir ekip gelmesin; kameraman bir oğlan, elinde mikrofonla güzelce bir hanım kız, dünyanın en önemli işini yapıyormuş edasıyla adamımızı çekmesin. Kimileri heykelin yanında dikilip kendilerini izlediğini, izleyeceğini varsaydıkları milyonlara, kerametlerini sayıp döküyorlar, kimileri meydanda dolaşıyor, ziyaretçilerle de röportajlar yapıyorlardı. Bizim nöbetçi kadınlar da her daim orada olduklarından televizyonda görünmekten paylarına düşeni alıyorlardı. Görünmek ya da gelip geçici bir ünün silik hayali, handiyse sağladıkları maddi kazançtan bile önemliydi. Hepsinin üstüne evlere şenlik bir afra tafra gelmişti; tam sebebi kendinden menkul ünlümsülük halleri.

Esneyen Adam'ın basında bunca sık yer alması, sonunda politikacıların da dikkatini çekti. Turizm Bakanı'nın şehrimizi ziyaret edeceği, kasabamıza da uğrayacağı, dahası meydanda bir konuşma yapacağı haberi geldiğinde eylülün ilk günleriydi. Güneş ışığı kırılmaya başlamamış, serinlik çıkmamış, narlar kızarmamış, yapraklar sararmaya yüz tutmamıştı. Henüz sadece adı gelmişti sonbaharın, gelir gelmez de bu önemli konuğu müjdelemişti.

Okulların açıldığı gün burada olacaktı. İki haftadan az bir zaman vardı. Ortalığı görülmedik bir telaş sardı. Ziyaretçiler bir süre için boşaltıldı, meydan köpüklü sularla yıkandı. Seyyar satıcılar zabıtalarca –elbette bakanın gidişinin ardından yeniden ge-

lebilecekleri sinyali verilerek– kovalandı. İskele Caddesi'nin kaldırımları alelacele tamir edildi. Kaldırım kenarlarının sarı beyaz çizgileri tazelendi. Meydandaki kara söğüdün alıp başını gitmiş dalları elektrikli testereyle kesildi. Hediyelik eşya tezgâhları düzenlendi, çevredeki dükkânların vitrinleri elden geçirildi. Bakanın elini kaldırmış ileriyi gösterdiği parlak renkli afişleri mümkün olan her yere yapıştırıldı. Son olarak feribot çıkışını meydana bağlayan geçişin üzerine büyük bir bez afiş asıldı:

KASABAMIZA HOŞGELDİNİZ

Hazırlıklar tamamlanmış sayılırdı. Sonuçtan hoşnut, beklenmeye başlandı.

Okulların açılacak olması ziyaretçi akınını da yavaşlatmıştı. Ortalık görece sakindi. Ben de fırsattan yararlanarak –düşünüyorum da iyi ki öyle yapmışım– mümkün olan bütün zamanımı Esneyen Adam'la birlikte geçiriyordum. Artık doğrudan iletişim kurmaya da yeltenmiyordum. Sadece yanında olmak, varlığını duymak bile yetiyordu. Ne uzun uzun seyredip onu anlamaya ne ha gayret kendimi anlatmaya çalışıyordum. Gazetemi, dergimi, kitabımı getiriyor, yanına yöresine uzanıyordum. Bir termos kahveyle, hazırladığım sandviçleri de alıyordum yanıma; kahvemi koyup sigaramı tüttürüyor, acıkınca yiyor, canım isteyince dergilere göz atıyor, sıkılınca kitap okuyor, yorulunca bırakıyordum. Bütün bunları her an yanımda, yakınımda olduğu bilinciyle yapınca en sıradan, gündelik edimler bile tadı çıkarılacak ritüellere dönüşüyordu. Şimdi bakıyorum da o birkaç gün boyunca, yıllardır olmadığım kadar mutluydum.

Bakanın geleceği sabah kasaba halkı erken saatlerden itibaren meydanda toplanmaya başladı. Ziyaretçiler her zamanki gibi alana gönüllerince yayılmışlardı. Birkaç yabancı turist fotoğraf çekiyordu. Bakanın konuşma yapacağı kürsü, heykeli tam cepheden görebileceği biçimde yerleştirilmişti. Kadınlar heykelin arkasındaki çimenlikte yer tutmuşlardı, seslendiler, yanlarına

iliştim. Ben de Deli Ayşe'yi görünce ona el ettim, gelmedi. Yanımızdan geçip gitti. Tedirgin görünüyordu, hem de kederli. Kalabalığın arasına karıştı, izini kaybettim.

Saatlerce oturduk. Kadınlar durmadan konuşuyorlar, şimdi artık daha çok şehirden, İstanbul'a gitmekten, televizyondan, kendilerinin de birkaç sefer otobüs tutup, gidip topluca katıldıkları sabah programlarından, dizilerden, ünlülerden söz açıyorlardı. Laf dönüp dolaşıp vakfa geliyordu. Belediye ile aralarında anlaşmazlıklar çıkmıyor değildi ama işler –dilimizi ısıralım diyordu biri– umduklarından da iyi gidiyordu. Arada bana dönüp hocanım sessiz bugün, börek al hocanım diyerek ikramda bulunuyor, dışlanmış hissetmeyeyim diye gönlümü alıyorlardı. Daraldıkça kalkıp dolanıyor, Esneyen Adam'ın önünden geçiyor, gözlerimi bir an olsun gözlerine değdirip sakinleşiyor, kendime şaşırsam da sabırla bakanı bekliyordum.

Sonunda geldi. Makam arabası eskortlar eşliğinde meydanın kenarına yanaşıp durunca kızılca kıyamet koptu. Tezahüratlar, alkışlar, sloganlar, bağırtılar birbirine karışıyor, davul zurna tansiyonu iyice yükseltiyor, kalabalık devasa bir yara gibi zonkluyor, açılıp kapanıyordu. Korumalar belediye başkanı dışında kimseyi arabaya yaklaştırmadı. Basın mensuplarına poz verildi, peşinde kameralar, etrafında korumalarla bakan kürsüye kadar özenle korunarak getirildi. Şöyle bir mikrofonu tarttı, etrafına bakıp herkesi topluca selamladı. Alkış, kıyamet derken kulakları sağır eden gürültü dindi, keşmekeş sona erdi. Herkes büyük bir saygıyla dinlemeye hazırdı. Ne duymayı umuyorlardı acaba?

Mikrofon arada cızırdıyor, sonra sesi aniden yükseliyor, yeni binyıl... Ortadoğu'nun güç merkezi... Akdeniz pastası... Arap baharı... bacasız endüstri... şans... ileri... kelimeleri seçiliyor, yapılanma, kalkınma, açılım, marka sözleri duyuldu mu konuşması yaşa diye bağırışlarla, alkışlarla bölünüyor, o da kalabalığın iltifatından mahcup oluyormuş havasında sözde susturmaya çalışarak elini yukarı aşağı sallıyordu. Güneş tam tepedeydi, vurguları bile önceden ayarlanmış halka seslenişse beynimi tepelemişti. Kalabalığı yarmaya üşenmesem eve dönecektim. Geldiğim hataydı zaten. Doğrusu Esneyen Adam'ı ilgilendiren her şeyin içinde olma hevesim, yoruyordu bazen.

Benim burada ne işim var diyordum ki ortalığa bir sessizlik çöktü. Bakan konuşurken gözleri Esneyen Adam'a takılmıştı. Hipnotize olmuş gibiydi. Bakışları sabitlendi. Sesinin tonu alçaldı, hepimiz merakla olacağı bekliyorduk. Böyle odaklandığına göre sözü heykele getirecekti, herhalde bu da mizansendi. Yok, eni konu aşkın hale geçmiş, belki kendi konuşmasından büyülenmişti. Olmayacak şey değil. İnsan ruhu bu sonunda, yüzeyin ötesi kör karanlık...

Neden sonra inanabildik gözlerimize; kürsüde dikilmiş, sol elinde mikrofon, sağ eli havada, kalıp gibi uyuyakalmıştı. Mikrofon düzenli horultusunu çoğaltıyordu şimdi. Korumaları hamle etti etmesine ya, yine de kürsüden paldır küldür yuvarlanmasını engelleyemediler. Kalabalık silkindi. Olanları ağır çekimde izlediğim duygusuna kapıldım. Bir çocuk kahkahası işitildi, annesi telaşla susturdu. İnsanlar amaçsızca sağa sola koşmaya başladı. Hayret nidaları, hep bir ağızdan konuşmalar bir garip kanon yaratıyordu. Sağlık ocağının doktoru kendine zorlukla yol açıp ilk müdahaleyi yapmak için bakana ulaştı. Ambulans gelecekti herhalde. Kalp krizi miydi yoksa? Dile getiremiyor ama içten içe sadece uykuya dalmış olduğunu, Esneyen Adam'ın etkisiyle yoğunlaştığını anlıyor, bıraksalar bedeninin gereksinimine göre saatlerce, belki de günlerce horul horul uyuyacağını biliyorduk.

On beş dakika olmamıştı ki ambulans geldi ama beklediğimiz gibi karadan değil, havadan. Bir askeri helikopterdi, rüzgârı, gürültüsü, yaydığı ağır benzin kokusuyla trafiğe kapatılan İskele Caddesi'ne indi. Kara söğüdün dallarına konmuş kargalar havalandı. Bakan sedyeye konup apar topar götürüldü. Uzaklaşan helikopterin arkasından bir süre bakakaldık. Ne olduğumuzu anlayamamıştık. Yorgun düşen kimileri evlerinin yolunu tuttu, bazıları olan biteni bir de televizyondan izlemek istiyordu. Yine de hatırı sayılır bir grup kalmıştı geride; ben de aralarındaydım. O sırada Deli Ayşe'yi gördüm, endişeliydi. Kendi kendine konuşarak fır dönüyordu meydanı. Bir ara baktım Esneyen Adam'ın yanına gitmiş, ellerine ayaklarına dokunuyor, tuttuğu tableti yokluyor, sanki her şeyinin tastamam yerinde olduğundan emin olmak istiyordu. Onca kargaşa! Besbelli ki dedim, kafası karışmış zavallının.

Sonunda beklenen haber geldi. İstanbul'da yatırıldığı hastanenin doktorları yapmıştı ilk açıklamayı. Haberler iyiydi. Bakanımızın önemli bir sağlık sorunu yoktu. Sıcak hava ve yorgunluk etkilemişti bünyesini. Hepimiz derin bir nefes aldık, kalabalık da dağılmaya yüz tutmuştu ki, asıl havadisi fısıltı gazetesi getirdi. Bakan tam da tahmin ettiğimiz gibi düpedüz hipnotize olmuş, uyuyakalmıştı. Güçbela uyandırılıp da hastaneye kaldırıldığını fark edince olanı biteni hatırlamış, hiddetle sarsılmış, oturmuş kalkmış, dinmemişti öfkesi. Görevli hastabakıcının hastane önünde bekleşenlere söylediğine göre avazı çıktığı kadar bağırıp bütün katı ayağa kaldırıyordu: Yıkın o ucubeyi!

Düşünüyorum da beni en çok kasaba halkının yıkımı da aynı büyük heyecanla izlemesi yaraladı. Görünen oydu ki sanat, form, mükemmellik, aşkınlık, hakikat zaten sözü edilmeye değmez kavramlar, ağza alınmayan kelimelerdi. Bir bu kasaba için mi? Yaşadığın toprakların gerçeği bu diye hatırlatıyordum kendime. Ama yine de umursamazlığın, kaygısızlığın, rüzgârın estiği yöne göre konumlanmanın da bir sınırı olacağını sanıyor, olması gerektiğine inanmak istiyordum. Erdeme ya da ruhun asaletine... Ne boş düşüncelilik! Ne anlamazlık içine doğduğun ülkeyi!

Olmadık bir zevkle, şevkle, sadece ve sadece tanık olma dürtüsüyle doldurdular o gün meydanı. Bir çeşit duyusal felç getirmişti üzerime meraktan kaynaklanan hareketlilikleri, canlılıkları. İşittiklerimi anlamlandıramıyor, aşina yüzlerine ilk kez gördüğüm duygusuyla bakıyordum. Kalabalık mıydı? Gürültülü müydü? Çıkaramıyordum. Esneyen Adam bütün sükûnetiyle durup duruyordu ölüm döşeğinde. Hâlâ aldırışsız, hala esniyor. Hiç acı çekmeyecek! Beni yersizce öfkelendiren o durgunluğu şimdi gönlümü ferahlatıyordu. Etrafıma bakındıkça aklım karışıyordu. Önce kadınlar diklenir gibi olmuştu aslında, umutlanmıştım. Ekmek parası, gelir kapısı. Belediye'den başka sözler almışlar meğer, çabucak susup oturdular. Anlatsaydım. Sanat ruhu yüceltmek için, daha iyi insanlar olabilmemiz için... Ne

uzak, ne ilgisiz düşünceler. Asılı kalıyor havada. Eskimoları plaj malzemelerinin gerekliliğine inandırmaya çalışsan, daha az yorulur yüreğin.

Neden sonra Deli Ayşe'yi gördüm. Yanına gitmiş öylece duruyordu. Yüzü kararmış, kıpırtısız, bir başka heykele dönüşmüş sanırsın uzaktan bakınca. Sonra işte o kepçe yanaştı, tuttular Deli Ayşe'yi kollarından götürdüler. Hem bakmak istiyordum hem de korunmak bu görüntüden. İş makinesinin uzantısına bağlanmış çelik gülle çarptı önce, olanca hızıyla. Devamını seyredemedim. Bildiğim artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağıydı. Hep bir yerinden kırılır mı insanın hayatı? Evimin gölgeli sessizliğine çekilmek geldi içimden, hiç çıkmamak bir daha, görmemek yüzlerini, hatta gitmek bu kasabadan. Cehennemin dibine kadar! Sonra Deli Ayşe'yi bulmam gerektiğini düşündüm. Ondan kalanlara doğru yürüdüm kör bakmaya çalışarak, sonra buldum Deli Ayşe'yi. Omzuna dokundum. Hadi dedim. Ses etmeden geldi peşimden.

Kasabanın parke sokaklarında ilerlerken yalnızca ayak seslerimiz eşlik etti bize. Konuşmak gereksizdi. Güneş tam tepedeydi, yakmayı bırak ısıtmıyordu bile. Gölgelere sığınmak gereksizdi. Kapının yanındaki sardunya saksısının içinden aldım anahtarı. Bu kasabaya yerleştiğimden beri hiç gelenim olmamış, kapım çalınmamıştı. Olsa da kapıdan demişlerdi diyeceklerini. O benim ilk misafirimdi.

Ayakkabılarını çıkardı, sonra ilişiverdi bir koltuğa. Oturmasıyla ağlamaya başlaması bir oldu. Ne kadar sürdü bilmiyorum. Buranın bitimsiz esintisi gibi, ancak durduğunda anladım ne kadar gözyaşı döktüğünü. Kahve yaptım, su getirdim, biraz meyve çıkardım, dokunmadı hiçbirine. Bir eli hep hırkasının cebinde. Ağlaması durulunca sordum ne var içinde diye. Çıkardı. Bembeyaz ince uzun parmaklı eli görünce... İçim taştıysa da ağlayamadım. Bir başkasının acısına tanık olunca, içime çektim kendiminkini. Dur dedim bak aklıma ne geldi. Geçen sonbaharda tur götürmüştüm adaya, şarap tadımına. Orada hediye etmişlerdi. Kısmet bugüneymiş. Çıkardım büfeden tozlanmış şişelerden birini. Mutfağa götürdüm, sildim, üzerindeki folyoyu çıkardım. Şarap açacağım da yoktu, bıçağı sapladım mantarına,

et tokacıyla içine ittim. Sıçrayan damlalar etiketin üzerindeki karga vinyetini soluk bir kırmızıya boyadı. İki su bardağı çıkardım, ağzına kadar doldurdum.

Hadi dedim, sağlığına. İkiletmeden aldı, dudaklarına götürdü. Bardakları boşaltır boşaltmaz mutfağa yollandım. Yenilerini koyup döndüm. Beyaz mermerden eli almış eline, parmaklarını seviyordu. İçime dokundu. Ben üzülmedim sanki. Ama hayat bu. Şişelerin dibini bulduğumuzda gör sen. Mutlu bile oluruz. Hem yok olması iyi oldu desem kızar mı bana, böylece hiç bitmeyecek aşkımız! Karşısındaki kanepeye kıvrıldım. İkinci bardağı da çarçabuk yarıladım. Zihnim iyiden iyiye bulanmaya başlamıştı. Nasıl oldu bilmiyorum, çıkıverdi ağzımdan. Baksana dedim, sen ona bunu bırak da, sana neden Deli Ayşe diyorlar?

El

Nişantaşı en güzel haliyle bir ekim akşamüstünü yaşıyor. Öğlen yağan yağmur dinmiş. Renkleri belirginleştiren kırık bir sonbahar güneşi binaların arasından yol bulup iniyor caddelere, sokaklara. Kestane çıkmış. Dört yol ağzındaki gazete bayiinden *Penguen* alırken görüyorum yandaki tezgâhı. Yarılıp, altın sarısı içini dışarıya taşırmış meyveleri uzun paslı bir maşayla tersyüz ediyor yaşlı adam. Baktığımı görünce bağırıyor: Kestane kebap. Güzel davet. Yine de ellerim, dişlerim kirlensin, hem de yumruk gibi otursun mideme istemiyorum. Ayça'yı ziyaret edecek olmasaydım... Saat beş diye sözleşmiştik telefonda. Yarım saatim var. Dergimi alıp Cafe Nero'ya dalıyorum. Kahve kokusu; iyileştirici, güzel. Bugün algıladığım her renk, ses, koku hüzünle karışık bir neşe veriyor. Çok eski bir arkadaşımı yıllar sonra görecek olmanın heyecanı olabilir mi? Cuma hafifliği, belki de sadece sonbaharın gelişi. Yaz bitti diye bir koca mevsim mızmızlanmak yerine ruh halimi duruma uydurmayı seçiyorum. Daha bunun kışı var! Bunalıp daralacaksam her sene altı ay yaşayayım o zaman, laf!

Kendime arka bahçede bir masa bulup yerleşiyorum. Americano'nun karton kapağını açınca nefis kokulu bir duman tütüyor. Yanımdaki masada orta yaşlı, zarif giyimli kadınlar çay içip pasta yiyorlar, nasıl beceriyorlarsa aynı anda da hiç durmadan konuşuyorlar. Artık birinin evinde toplanmaktansa kahveleri tercih ediyorlar demek. Mantıklı. Kimse yorulmuyor, herkes canını dışarı atmış oluyor. Çakmaklarını isteyip sigaramı ya-

kıyorum. Bir başka masada lise öğrencileri oturuyor, ötekinde yaşlıca bir çift. Neredeyse bütün masalar dolu, etraf cıvıl cıvıl. Her kafadan çıkan ses birleşip kahveye ait bir konuşma balonu oluşturuyor, asılıp kalıyor masaların üzerinde, sonra yavaşça uçarak kayboluyor akşamın göğünde. Her şey aynı, tanıdık, bildik, güven verici. Seviyorum bu kenti.

Kahvemi yudumlarken bir yandan da dergiyi karıştırıyorum. Her zamanki köşemden başlıyorum. *Her Şey Olur*. O şaşkınlıkla karışık hayranlık. Bu denli estetik bir çizgi, böyle sağlam bir politik duruşla birleşsin! Şişirilip cilalanmış, arkasından ittirilmişe öyle alışmışız ki, gerçek bir ışık çarpınca yüzümüze mutlulukla doluyor içimiz. Yetenek hepimizin oluyor sanki, türümüze ait bir yükseklik. En azından bana öyle geliyor. Alıp afiyetle sindiriyorum içime. Önce sigaram bitiyor, sonra kahvem. Saate bakıyorum; beşe on var. Tarif ettiğine göre Teşvikiye'ye doğru yürümeliyim. Anacaddenin üzerindeymiş oturduğu apartman.

Insanlar amaçlı gibi görünen bir telaşla, bazen de bir turist avareliğiyle sağa sola bakınarak geçiyorlar yanımdan; tek tek ya da küçük gruplar halinde genç, yaşlı, kadın, erkek, çocuk. Kimi asık, kimi güler yüzlü; ciddi, sakin, dingin, bezgin, neşeli, gürültücü, dalgın, durgun, yorgun. Çeşitlilikte insanın ruhunu tazeleyen bir şey var, adını koyamadığım. Çekilmezdi herkes bir toptan kesilmiş gibi olsa. Çevreye dalmış, kaçırmışım apartmanı. Geri dönüyorum. Eski Nişantaşı apartmanlarından biri. Zillerini bulup basıyorum: Daire 5 Önder Ronap. Otomat sesini duyar duymaz itiyorum ağır kapıyı. Yüksek tavanlı holün duvarlarında kartonpiyer panolar var, yerler mozaik karolarla kaplı. Asansör ferforje bir kafesin içinde ağır ağır iniyor aşağı.

İlk kez bir tedirginlik duyuyorum içimde. Ayça en yakın arkadaşlarımdan biriydi lisede. Farklı şehirlerde yaşayınca uzaklaşılıyor bir şekilde. Yıllar sonra evlenip taşınmış İstanbul'a. Onca zaman geçmiş aradan... Neredeyse bir çeyrek yüzyıl. Ürküyorum. Sitemlerden, serzenişlerden ama en çok da bambaşka yönlere büyümüş olmaktan. Neden evlenmedin diye sorar mı? Parlak bir hayatı var belli ki. Ya o hiç tanımadıklarımızla yalnız kalmaya zorunlu olduğumuzda gelip havaya oturan kütleli ses-

sizlik yerleşirse aramıza? Alt tarafı bir saat. Derin bir nefes alıp çıkıyorum asansörden.

Sokak kapısı açılmış, güleç yüzlü, siyah kısa saçlı, tıknaz bir kadın hoş geldiniz diye karşılıyor. Gölgeli bir hole alıyor beni. İçerden Ayça'nın sesi duyuluyor. Nimet Hanım salona alın misafirimizi. O önde ben arkada holden de karanlık uzun bir koridoru geçiyoruz. Salon caddeye bakıyor, perdeler yarı kapalı, gün ışığı zorla girmeye çalışıyor içeri.

Ayça'nın arkası dönük, oturduğu kanepeden kalkmıyor, başını bile çevirmiyor kapıya doğru. Pek de candan bir karşılama değil. Telefonda ne kadar hevesliydi sesi; garipsiyorum. Beni bulan o değil mi? Sanki can atıyordum görüşmeye de. Sonra yüzünü görünce, yani aslında Ayça'yı görünce... Yanında ayaklı bir serum şişesi, sol elinde ucunda pompa olan bir hortum, seruma bağlı, sağ kolu mantolama yapılacak binalar gibi metal bir iskeleyle çevrilmiş; kanepenin yanında pirinç ayaklığının üzerinde fokurdayan bir semaver, önündeki orta sehpasında çeşit çeşit kitaplar, dergiler. Şaşkınlığım okunuyor mudur yüzümden? Mügeciğim, hoş geldin, ne güzel bunca zaman sonra kavuşmak, ne güzel diyor. Eğilip öpüyorum yanaklarından, anlamsız bir şeyler geveliyorum. Kalkamıyorum kusura bakma, ne olur otur diyor; gösterdiği koltuğa ilişiyorum. Aslında hiç değişmemiş. Aynı zarif hatlar, beyaz duru cilt, derin sıcak kahverengi gözler. Yıllar belli belirsiz çizgiler eklemiş yüzüne, koyu kestane rengi saçlarında birkaç renksiz tel. Annesini andırıyor şimdi. Allak bullak oluyorum. Üzüldün diyor, üzülme, alıştım ben. Nimet Hanım bir yorgunluk kahvesi yapsın mı sana? İstemiyorum. Çay içeriz o zaman diyor; neşeli, hayat dolu.

Zorla da olsa sıyrılıyorum donukluğumdan. Ayça, neyin var, anlatsana diye soruyorum. Bilmek istediğimden bile emin değilim oysa. Ne çok zaman oldu değil mi? Bir yanıt beklemekten çok kendi kendine konuşur gibi. Aslında sebebi belirsiz bir tür ağrı var sağ kolumda diye açıklamaya girişiyor. Felçli değilim, ağrının şiddetinden kolumu kıpırdatamıyorum. Vücudumun geri kalanında bir sorun yok, ama kolumdaki ağrı öylesine etkili ki diğer taraflarıma da tesir ediyor. Ne kadar az hareket ederse o kadar iyiymiş. Kıpırdamadığım sürece ağrıyı alt limitte tutma-

yı başarıyoruz, diyor. Bu biz eşiyle kendisini kapsıyor sanırım. Önder nörolog biliyorsun diyor. Bilmiyorum ama başımı sallıyorum: Doktor olduğunu söylemişti annem. Pakize Teyze nasıl diyor. Babanı duydum çok üzüldüm, başınız sağ olsun. Sağ ol diyorum, annem de iyi işte, Mersin'de oturuyor, aynı evde, bildiğin gibi. Onunkileri soruyorum. İyilermiş onlar da, İstanbul'a yerleşmişler Ayça evlenince, Caddebostan'da oturuyorlarmış, yine de pek sık görüşemiyorlarmış. Neden diye sormak geçiyor içimden, vazgeçiyorum. Havadaki keskin ilaç kokusu çay kokusuna karışıp genzimi yakıyor. Ayça ara ara pompaya bastırıyor. Baktığımı görünce ağrı pompası diyor, morfin veriyorum kendime. Ağrıyla böyle başa çıkılabiliyormuş ancak. Ya fazla kaçırırsan diye soracak oluyorum, almam gerektiği kadarını veriyor, merak etme diyor. Placebo etkisi yapıyormuş her istediğinde basmak. Boş boş baktığımı görünce anlamadığımı düşünüyor, psikolojik yani diyor, ağrıya her an müdahale edebildiğim hissini yaratıyor.

Neden sonra gözü parmağıma takılıyor. Evlenmemişsin? Bakışlarımı kaçırıyorum, evlenmedim diye tekrar ediyorum. Bir insanın medeni halini anlamak için hâlâ parmağındaki yüzüğü kontrol eden birileri var demek. Şaşırıyor insan. Ne gelişmemişlik. Çalışıyorsun herhalde diyor kaşlarını kaldırarak. Bir reklam ajansında metin yazarlığı yapıyorum. Bu sefer de memnun musun diye soruyor. Sen hiç işinden memnun olan birini gördün mü Ayça? Tersliğimden utanıyorum. Ne ki geçmiş on yılların envanterini sunmaya gönlüm yok. Ne ona, ne bir başkasına. İyi niyetli de olsa merak bunaltıyor. Dışarıdan gelen korna sesleri içimi açıyor, kalkıp dolanıyorum, pencereden bakıyorum, hayat aynı hızıyla akıyor cadde boyunca.

Senin kompozisyonun iyiydi zaten. Yaptığım işin izlerini ortak tarihimizde bulup rahatlayacak! Görünüşündeki dinginliğe, hayatı olduğu gibi kabullendiği yanılsaması yaratan sakinliğine, anlamış, ayrıştırmış, kavramakla kalmamış üstesinden gelmiş tavrına bakınca bu gerilemeleri akıl alır gibi değil. Kompozisyon diyor hâlâ. Senin de resmin iyiydi diye ayak uyduruyorum sohbete. Devam ediyorum zaten deyince duvarlarda asılı mantra benzeri çizimlere gidiyor gözlerim. Nasıl da fark etmemişim!

Yakından bakıyorum, doğrusu o ya çok sofistike işler. Ama... Peki nasıl oluyor da? Aklımdan geçenleri okumuş gibi atılıyor hemen, sağ kolumu, elimi kullanamazken, dahası hiç kıpırdayamazken nasıl çizdiğimi merak ediyorsun değil mi? Anlatacağım dedikten sonra içeri sesleniyor: Nimet Hanım, çay servisi yapabilirsiniz.

Ağrı diner gibi olduğunda sol eliyle çiziyor olabilir. Solak değildi hatırladığım kadarıyla ama bu öğrenilebilecek bir şey. Öyle de iyi resimler ki, sonradan kazanılmış bir beceriyle... Neden olmasın? Sınırlar büsbütün ketlemezse, yaratıcılığı kışkırtır. Önce çayımızı içelim diyor. Kafam resimlerle meşgul; sözüne bir karşılık olsun diye gülümsüyorum. Nimet Hanım gelip sehpanın üstünü boşaltıyor çabucak, ardından gidip büyük bir tepsiyle geri dönüyor. Bir servis tabağında yeni kızarmış börekler var, diğerinde kırmızı meyveli bir turta. Çay bardaklarını sırayla dolduruyor semaverden. Şeker? Hayır, teşekkür ederim. Ayça'nınkine bir tane atıp, karıştırıyor. Sanırım içirecek de. Bu sahnenin seyircisi olmak güç. Düşünmemeye çalışıyorum. Gidip tepsiyi tekrar doldurmuş olarak dönüyor. Tabak, çatal, bıçak, gümüş bir peçetelik. Zeytinli poğaçalar, üzerinde peynir eritilmiş kanepeler, büyükçe bir elmalı kek. Bunları kim yiyecek?

Ne zahmet etmişsiniz bu kadar diyecek oluyorum. Ayça, biz her akşamüstü çay içiyoruz böyle diye karşılık veriyor ama hiç hareket etmeyen biri için oldukça formunda görünüyor. Belli ki ben geleceğim diye hazırlanmış bunca şey. Annelerimizin çay sofralarına benziyor. Nimet Hanım Ayça'ya çayından bir yudum aldırıyor. Çaresiz tadına bakılacak her birinin. Önce börek tabağına uzanıyorum. Sıcacık, kıtır kıtır, ısırınca içindeki erimiş beyaz peynir akıyor. Elinize sağlık Nimet Hanım, uzun zamandır yediğim en güzel sigara böreği bu. Mahcup bir gülümseyiş. Afiyet olsun. Biz kalem böreği demeyi tercih ediyoruz Mügeciğim, diye atılıyor Ayça, Önder de ben de sigara karşıtıyız. Yanaklarından öptüğümde ne kötü kokmuşumdur kim bilir! Takmamaya çalışıyorum. Adı değişince tadı değişmiyor neyse ki diye şakaya vuruyorum. Keşke sen de bıraksan faslı başlamasın da. Düşüncemi ikiletmiyor. Günde kaç tane içiyorsun? İşte, kokmuşum belli ki. Bir diye yanıtlıyorum sırıtarak. Bir paket.

Çok zararlı biliyorsun. Alabildiğine ciddi. Zararlı mı? Sahiden mi, ben bilmiyordum, o zaman içmeyeyim bari mi diyeceğim? Ya öyle, sen onu bırak da nasıl çiziyorsun onu anlat diyorum, elmalı kekten bir dilim alırken tabağıma.

Poğaçadan alsana diyor duymazdan gelerek, anneminkini çok severdin. Neleri hatırlıyor. Gelmişten, geçmişten konuşuyoruz. Battı balık yan gider. Zeytinliden de alıyorum kanepelerden de. Nimet Hanım hemen turtadan kestiği dilimi koyuyor önüme. Karışık orman meyveleri var üstünde. Hepsi şahane. Uzun süredir ergen şuursuzluğuyla yememiştim böyle. Çayımı tazeliyor. Ağzıma burnuma kadar doluyorum, artık keklere böreklere bakamıyorum bile. Ayça anlamış gibi kaldırın artık servisi Nimet Hanım dediğinde fark ediyorum, tek bir lokma yememiş olduğunu. Saatime bakıyorum. Yeyip kalkmak da olmaz şimdi. Hem her şeye karşın Ayça'nın varlığı bir çeşit huzurla dolduruyor içimi. Kayıp gitmiş zamanı ucundan yakalamışım gibi.

Nasıl çizdiğimi anlatacağım sana Müge diyor, sigara bahsinde olduğundan da ciddi görünüyor. Geçen onca yıla rağmen sana güvenebileceğimi biliyorum. Resim yapmasının kendine özel yöntemini pek önemsiyor belli ki. Öyle iyi desenler ki, bu tavrı hoş görülebilir. Evet, meraktan ölüyorum, anlatsana diyorum. Kendimce meseleyi aynı derecede önemsediğim izlenimini yaratmaya çalışıyorum. Olasılıkla, biliyorsun ben eskiden sağ elimi kullanırdım diye girecek söze, sonra nasıl da azimle sol elini kullanma becerisini geliştirdiğini anlatacak. Dinleyince şaşırmış gibi yaparım, hoşuna gider, sevinir. Aslında bu durumda alelade bir şeyler çiziktirmeye çalışsa bile takdire değer. Bu tedirginlik, bu ciddiyet niye; geldiğimden beri öyle duygusuzca davranıyorum ki bu hassas konuyu anlayamayacağımı sanıyor olmalı. Tekrar sesleniyor içeri: Nimet Hanım!

Nimet Hanım bu kez elinde kundak gibi sarılmış küçük bir battaniyeyle geliyor. O güleç kadın değil sanki. Yüzü sararmış, benden yana hiç bakmıyor. Küçük battaniye rulosunu sehpanın üstüne bırakıyor. Örtü kendi kendine kıpırdıyor, inip kalkıyor. Nimet Hanım yere diz çöküp özenle battaniyenin ucunu kıvırıyor. İçinden dışarıya bir el uzanıyor. Aman yarabbi! Kanlı canlı bir insan eli uzanıyor. Kalkıp yemek masasının üzerinde-

ki desteden bir kâğıt, bir de artliner getiriyor. Kalemi elin parmakları arasına yerleştiriyor. Galiba yediklerimi çıkartacağım. Saçmalıyorum. Tabii ki gerçek bir el değil bu. Aslına benzer, et görünümlü o oyuncaklardan olmalı. Bir şekilde mekanik... Tabii canım, pillidir mutlaka. Derin bir nefes alıyorum. İnsan aklı işte, neler düşündüm anlar içinde. Bu nedir Ayça? Büyük oyuncağı mı? Gülmeyi bile başarabiliyorum. Durum kontrol altında.

Ayça'nın bakışları sehpanın üzerine odaklanıyor. Gördüğün gibi Müge, demesiyle elin parmakları kalemi kavrıyor, beyaz kâğıdın üzerinde iç içe geçmiş kareler, helezonlar, koyu siyah noktalar, simetrik çizgiler belirmeye başlıyor, bu bir el. Gözlerimi çizdiği desenden ayıramıyorum. El diyor. Gördüğün gibi diyor. Sorularım boğazımda düğümleniyor. Kanımın çekildiğini hissediyorum. İyi misin? Yüzün soldu. İyi miyim? Mantıklı bir açıklamasını yaparsan bu garabetin, iyi olacağım, diyemiyorum. El çizmeyi bırakıyor, Ayça'nın gözlerine bakıyorum. Eski arkadaşım. Ne kadar tanıyorum ki bu insanı? Bu herkesle paylaştığımız bir sır değil Müge, diyor. Ha, yani bir de kıymetini bilmeliyim öyle mi? Sarsıldın, diyor, haklısın ama tanık olduğun durum tamamen bilimsel bir deneyin sonucunda elde edilmiş bulguların pratiğe dökülmesi. Yaygınlaşmadan önce her buluş izleyende, görende, deneyende heyecan, zaman zaman da tedirginlik yaratır. Bu bilmiş lafları kocasından öğreniyor herhalde.

Ayça, diyebiliyorum sadece. Gerisini getiremiyorum. Açıklama da istemiyorum. Sadece bir an önce bu tuhaflıklar evinden dışarı atmak istiyorum kendimi. Bedenim aksine ağırlaşıyor. Oturduğum koltukla bütünleştiğimi duyuyorum. Kalkmak istiyorum kalkamıyorum. Öyle bir karabasan. Bak, diyor anlatınca senin de hoşuna gidecek. Hoşa gitmek? Mum gibi dinliyorum. Bu el Önder'in hastalarından birine aitti diyor. Vahap Bey Önder'in çalışmalarından haberdar olan, söylediğine göre doktorluğa başladığından beri tanıdığı, baktığı, dostluk ettiği birkaç hastasından biriymiş. Hayatının sonuna yaklaşmıştı. Yapılacak pek bir şey yoktu rahatça ölmesini sağlamaktan başka. Önder daha önce ölü bedenlerden, ailelerinin izni alınarak elbette, kesilen ellerle deneyler yapıyor ama başarılı olamıyordu.

Bunu bilen hastası elini ölmeden kesip kullanması için Önder'e ısrar etti. Müge! Nimet Hanım su getirsin mi sana? Hayır anlamında başımı sallıyorum. Ağzım kupkuru ama sularını içmek istemiyorum.

Neyse işte, diye devam ediyor. Bunu gönüllü, biraz da öne alınmış bir organ bağışı gibi düşünebilirsin. Hasta ölmeden el bilek hizasından kesilip ayrılıyor bedenden, doktorlar buna erken bozulma evresi diyor, tam o evredeyken Önder'in geliştirdiği sistem uygulanınca sonuç gördüğün gibi büyük bir başarı oluyor. Kusacağım. Devam ediyor: Hem organın yeni sahibi olacak kişiye, bu durumda bana, hem de ele birer çip yerleştiriliyor. Elin sinirlerinin canlılığını, kanının akışkanlığını ve hayatiyetini koruması için gerekli olan oksijen ile ilaçlar her gün düzenli olarak dışarıdan enjeksiyonla veriliyor. Sinirler dinlenme zamanları boyunca elektrikle uyarılıyor, ben de uzun süre meşgul etmemeye çalışıyorum onu kullanırken. Net bir görüşüm varsa kâğıda dökmek üzere alıyorum, kendi elinle olduğu gibi deneye yanıla ilerlemek lüksünden mahrumsun elbette. Bugün sadece sana göstermek için karalamalar yaptım, aslında zihnimde bütünlediğim desenleri, olabilecek en çabuk zamanda kâğıda dökmeye gayret ediyorum, böylece ömrü uzuyor. Ne düşüncelilik! Kendini niye sıkıyorsun öyle, tepe tepe kullan, ıskartaya çıkınca söylersin kocana yenisini yapar!

Bütün bunlar kaldırabileceğimden fazla; duymak, dinlemek, bilmekle ortak oluyorum sanki. Girdap. Anafor. Çılgınca dönerek çekiliyorum kâbuslarının içine. Bu insanın idrarını yapamayıp sonda taşıması gibi bir şey Müge inan bana, diyor, ya da bir bilgisayara takılıp çıkarılabilen ek bellek. Kocası kendisini bu örneklerle ikna etmiş galiba. İyi de bunları benimle paylaşmak niye? İçinde debelendikleri anormalliğin ağırlığını taşıyamaz mı olmuştu? O arada benim numaram geçince eline, eskiden iyi arkadaştık diye mi düşünmüştü? Anlatırım ve sıkıntı ve suçluluk ve tedirginlik hafifler paylaşılınca. Bilmiyorum. Bildiğim bunun erkek arkadaşlarla, aşkla, meşkle ilgili sırları, okul dedikodularını, öğle yemeklerini, haftasonu gezmelerini, kitaplarla kasetleri paylaşmaya benzemediği. Tevekkeli değil anne babasıyla pek görüşemiyorlarmış. Ya bu acayipliği gördüler kanla-

rı dondu ya da tanık olmasınlar diye Ayça uzak tutuyor onları kendinden.

Bir şey söylemeyecek misin diye soruyor. Kurtulmalıyım bu evden, bu evin anısından bile. Gücümü toplayarak doğruluyorum. Ayakta durmak bile zor. Bacaklarım titriyor. Tüylerim diken diken. Boğazımı temizliyorum. Ben kalkayım artık Ayça. Lütfen gitme, diyor, Nimet Hanım, gelin kaldırın elimi diye sesleniyor. İçeri gidince mesele kapanacak sanki, hiçbir şey olmamış gibi oturup dereden tepeden konuşmaya devam edeceğiz. Sağduyusunu hepten yitirmiş. Nimet Hanım geliyor, özenle sarıyor parmaklarını açıp kapatan eli. Mügeciğim, çok sokulgandır aslında, bir dokunsan korkun geçer, savunmasız, sevgi isteyen küçük bir evcil hayvan gibi diyor. Nimet Hanım üzerime doğru geliyor, geri geri gidiyorum, hayır teşekkür ederim. Dokunsun Nimet Hanım demesiyle kadın örtüsünden sıyırıp boynuma koyuyor eli, parmaklar tenimi kavrıyor, çığlık atarak kaçmaya çalışırken ayaklı bir lambayı deviriyorum.

Uyandığımda nerede olduğumu anımsayamıyorum. Yatağımda mıyım? Elimi uzatsam başucu lambama, kitaplarıma, gece saatini kurup komodinin üstüne koyduğum cep telefonuma dokunuvereceğim ama olmuyor. Neden sonra ölgün bir ışıkla aydınlanan salonun ayrıntılarını seçiyorum. Duvarda mantra benzeri o resimler. Hâlâ güzel geliyorlar. Şaşırıyorum. Halının üzerinde yatıyorum. Bir soğanın yarısı kesilip burnuma dayanmış. Uyandığımı fark edince soğanı bırakıp telaşla kolonya döktüğü bileklerimi ovuşturuyor başımdaki kadın. Nimet Hanım. Az ötede Ayça'nın endişeli bakışlarıyla karşılaşıyorum. Divanında oturuyor. Başının altına yastık koyalım diyor. Kâbus devam ediyor.

Külçe gibiyim. Çaresizlikten ağlıyorum. Mügeciğim çok korkuttun bizi, sık sık oluyor mu bu bayılmalar, Önder seni muhakkak muayene etsin diyor. Muayene olsana diyor bir de o o... Gargamel diye fısıldıyorum. Efendim? Bir şey istedi ama anlamadım diyor Nimet Hanım. Sesimin çıkabilmesine seviniyorum. Denesem kalkabilirim de diye umutlanıyorum, arkama bile bakmadan çıkar giderim o kapıdan. Akşam gelince söyleriz, bakar sana diyor. Aklını oynatmış. Haksız sayılmaz. İlk kez

içimde acımaya benzer bir duygu kıpırdanıyor. Ona mı kendime mi ayırt edemiyorum.

O şarlatanın laboratuvarında hayal ediyorum kendimi. Kenar mahalle kasaplarının vitrinlerinde çengele asılmış o gövdelerden biriyim. Bir karkas. Müge'den geriye kalanlar. İşine yarar ne varsa titizlikle ayırmış bedenimden Doktor Önder. Gözlerim özel camlı bir bölmede, şeffaf bir sıvının içinde dört dönüyor. Onları kendine saklamış. Kafasının arkasındaki gözleri olmuşum. Böylece laboratuvarında olup biteni aralıksız 360 derecelik bir açıyla gözetleyebiliyor. Zavallı gözlerim fıldır fıldır etraftaki ameliyat masalarını, çeşitli boylardaki bisturileri, neşterleri, satırları, adını bilmediğim daha pek çok aleti, sahiplerinden özenle ayrılıp özel kutulara, bölmelere, kafeslere yerleştirilmiş, kimi bir heykel gibi sakin –dikilmiş durmuş bir kulak örneğin–, kimi kıpır kıpır uzuvları –damarlı bir el, kıllı bir kol belki– seyrediyor. Bacaklarımdan biri yalnız yaşayan ereksiyon özürlü bir andropozluya satılmış, öbürünün akıbeti belirsiz. Adam siyah jartiyerli bir dantel çorap geçirmiş bacağıma, ayağıma da sivri topuklu siyah bir stiletto, zihniyle emredip kankan dansı yaptırmaya çalışıyor. Birkaç kere zıplıyor zavallı bacağım, sonra dans gereği yere paralel durması gerektiğinden kalkıyor yukarı doğru, destek alacağı bir gövdesi olmadığından da bir kütük gibi pat diye yere düşüyor. Uyarılmayı bekleyerek seyreden adam beklediğiyle kalıyor. Sonra gülmeye başlıyor. Dert etmiyor. En azından eğlenceli bir bacak. Ellerimi daha ulvi amaçlar için satıyor; yetenekli bir ressama, Parkinsonlu bir yazara, bir heykeltıraşa belki...

Müge, sarardın yine! Ayça bu kez bağırıyor. İrkiliyorum. Salona dönüyorum. Nimet Hanım misafir odamızı hazırladı, seni kaldırıp yerine yatırsın. Yerime mi? İçinden çıkmaya çalıştıkça genişleyip çetrefilleşiyor labirentim. Asla! Asıl ben bu halde asla bırakmam seni diyor. Bunları söylerken arkadaşını evinde yatıya kalmaya ikna etmeye çalışan liseli bir kız gibi içten. Direnemezsem sonum olur. Başımı sallıyorum. Elimle işaret ediyorum. Kaşlarımı oynatıyorum. Hayır. Nimet Hanım koltukaltlarımdan tutup bir hamlede kaldırıyor. Ayça'yı oradan oraya taşımaktan mı nedir eli alışmış, itiraz edemeden beni koridora doğru kay-

dırırcasına sürüklüyor. Patates çuvalı gibiyim, meşin kaplı bir kum ya da kâğıttan bir çimento torbası. Birazdan patlayacağım, gri tozlarım savrulacak dört bir yana. Ne kadar güzel başlamıştı günüm oysa. Tek ama tek düşünebildiğim bu.

Koridor boyunca el hafifliğiyle sürüklüyor beni, holü geçiyoruz, hiçbir yere çarpmıyorum, yerdeki kilimlere bile takılmıyoruz. Aynı beceriklilikle daha önceden açıp hazır ettiği yatağa yatırıyor, botlarımı çıkarıyor. Korkma, dinlen diyor. Niye bu evde, neden bunlara katlanıyor? Para içinse her yerde kazanılabilir. Belki zorla, tehditle, şantajla, korkutarak tutuyorlar yanlarında. Öyle ya, bir kez tanıklık edip susunca suça katılmış sayılır insan. Peki, sahiden suç mudur yaptıkları? Yatak örtüsünü üzerime çekiyor, üst yarısı camlı kapıyı örtüyor çıkarken. Gözlerim karanlığa alışıyor. Küçük sade döşenmiş bir oda. Yataktan başka çekmeceli bir dolap var. Panjurlar kapalı, deliklerin arasından belli belirsiz zayıf bir ışık seçiliyor; bir sokak lambası ya da başka evlerin aydınlığı.

Dışarısını düşünmeye çabalıyorum. Gözyaşlarım artık yanaklarımı acıtıyor. Yine de umudumu yitirmemeliyim. Kendimi diremeyi deniyorum ama kıpırdayamıyorum. İlaç vermiş olmasınlar! Bir şey yutturmaya çalıştıklarını hatırlıyorum hayal meyal. Düşününce öyleymiş gibi geliyor ama belki rüya gördüm. Tutarlar mı beni burada? Cep telefonumdan arayan olur mu? Annem? Ne kadar zaman sessiz kalırsam merak ederler? Şarjı bitse de bulunduğu yer tespit edilebilir mi? Apartmanın girişinde kamera var mıdır? Beni böyle fütursuzca alıkoyabilirler mi şehrin göbeğinde? Zorla tanıklık ettirip, sonra da sırlarını biliyorum diye... Daha neler, bak Nimet Hanım'a... seve seve. Belki beni de... Hadi Müge ciğim, yine bekleriz diyerek ve belki de muayene... İyi niyetle... Arkadaşım, eski arkadaşım, bilimsel tüm bunlar ve kimseye ve bana da zarar vermez bu insanlar, böyle sanatsever üretken, çaresizlikten... El... Doktor adam... Tabii, tabii, başka türlüsü... Katiyen... Misafirperverlik... O güzel resimler, o güzel resimler...

Dalmışım. Uykunun perdesi uzaktan gelen konuşma sesleriyle aralanıyor. Gözlerimi kırpıştırıyorum. Oda bir ameliyathane kadar soğuk. Örtünün altında buz kesmişim. Yaklaşan ayak

sesleri kapının önünde duruyor. Arkasından vuran ışık camdaki silueti daha da uzatıp belirginleştiriyor. Soluğumu tutmuş olduğumu fark edip bırakıyorum yavaşça. Her kimse tereddüt eder gibi. Bekliyor. Bekliyor. Neden sonra uzanıp kolu indiriyor. Kapı gıcırdayarak açılıyor içeri doğru.

Nimet Hanım elinde bir tepsiyle beliriyor. Doktor Beyler yemeklerini yediler, Ayça Hanım rahatsız etmeyelim uyusun dedi. Biraz süt ısıttım. Bir tabağa da bisküvi koymuş, tepsiyi başucumdaki komodine bırakıyor. Olduğum yerde büzülüyorum. Teşekkür etsem... Sesim fısıltı halinde çıkıyor. Gülümsüyor. Tam kapıdan çıkacakken dönüyor. Bir şey söyleyecek, duymak istemediğim. Ürperiyorum. Koridora doğru kaçamak bir bakış atıyor. Ben yirmi yıl Vahap Bey'in yanında çalıştım. Vahap Bey? El'in... Demek öylece... Korkma kuzum, diyor sesini iyice alçaltarak, sen istemedikten sonra!

Ciğerdendir

"Soğan?"

"Koy, acı da."

Akşam vapuru kalkıyor. Bozuk megafondan yayılan anons yolculara dönüşte uğrayacakları iskeleleri duyuruyor. Adanın gelgeç misafirleri mutluluk sandıkları o sersem bitkinlik içinde oturacak bir yer bulmak umuduyla yukarı aşağı koşturuyorlar. Cumartesine kadar sessiz olur sokaklar; iki günün yorgunluğu beş günde ancak diner. Kış gelse, ada uykuya çekilse...

"Ayran?"

"Ver, sağ ol. Çok iş oluyor mu haftasonu?"

"Şükür."

"Diyarbakırlı'ydın sen değil mi? Geçen sene..."

"He, köyünden. Bir yıl oldu işte."

Lokmamı çiğnerken köyünü düşünüyorum. Bu köyün sokakları asma yapraklarıyla gölgelenmemiştir. Esen yel denizin kokusunu taşımaz. Bağbozumunda bandırmalar yapılmaz, pestil çekilmez. Üzümün suyu şarabın mucizesine dönüşmez. Gün evine gitti miydi altından destur diye geçeceğiniz incir ağaçları sarmamıştır dört bir yanı, vişne kiraz da sarkmaz dallardan, erik şeftali de. Yemyeşil çayırlarda otlayan besili koyunlarla, siyah beyaz benekli ineklerin aheste çan sesleri de uzaktır bu köye. Kış oldu mu ayaza keser ortalık, soğuk rüzgâr çarpar, dolanır düzlükleri. Derler ki yazın güneyden esen çöl rüzgârları kavurup karartırmış insanların tenini. Güzellikten eksik değildir yine de ama güzellik adına ne varsa gecenin göğündedir. Neyse ki ay ve

yıldızlar da ölümce adaletlidir. Esirgemez yağdırırlar ışıklarını köyün gecelerine; karanlık toprak yollara, kerpiç duvarlı çatısız evlere. Uzaktan bir köpek havlaması duyulur, ayışığı yırtar karanlığı; gökyüzünde bir uçtan bir uca alabildiğine ışıklı bir yol. Uzaktan... Neyi, ne kadar... Düşünmemek en iyisi...

"Bir çeyrek daha yapsana bana."

Kafasını kaldırıyor tezgâhtan, orada olduğumu unutmuş gibi, karısına dönüp ekmek istiyor. Kaçıncıdır geliyorum, konuştuğunu duymadım hiç kadının. Başı hep önünde. Soğan doğruyor, domates doğruyor; sessiz. Ekmek getiriyor, ayran getiriyor; sessiz. Herhalde...

"Hanım Türkçe bilmiyor galiba."

"Bilse ne olacak."

Doğradığı soğanları dolduruyor ekmeğin içine, düşünceli... Ahraz mı acaba? Sormasaydım keşke, üzüldü usta da. Merakıma yeniliyorum.

"Dilsiz falan değil ya?"

"Gazeteci misin ağabey sen?"

"Yok, nerede! Çok mu soruyorum?"

Duymamış gibi yapıyor. Kanlı bıçakları suya tutuyor, koluyla alnını siliyor. Üstelersem anlatmayacak. Aslında sorduğuma pişman olacakmışım gibi bir his var içimde ama bekliyorum. Neden sonra kafasını kaldırıp dosdoğru gözümün içine bakıyor.

"Kim kopup gelmek ister yurdundan, yuvasından. Ekmek parası sanma. Ekmeğimiz de yetiyordu bize suyumuz da. Az tarla vardı, iki üç baş da davar. Rahat koymadılar. Asker zannetme. Bizdendir kanımızdandır, sanki kanımıza susamışlardır. Korucu diyorlar. Muhtarın küçük ile Kör Salih. Gündüz gece, sabah akşam. Gece evi taşlatırlar, ağılda hayvanları ürkütüp bağırtırlar, bir gece lambayı alıp koşturdum, ağılın kapısından sıvışıp gitti kara gölgesi. Uğursuzlar. Öyle böğürüyordu ki hayvan, günahı boynuna bilmem gayrı. Derdi başı bir avuç tarlamızı, hayvanımızı almak, elinin artığı artık ne varsa. Direndin mi kötüsün. Başlarını yesin. Bir değil beş değil, bir ikindi vakti yine geldi bunlar. Oğlan davarı getirmiş otlatmaktan, ailem de içeri koyuyor. Toplanın hepiniz lan diye bağırdı, ellerinde nah böyle tüfekler, otomatikmiş, ordu malıymış, artık onların malıy-

mış, korurlarmış bizi, kimden acaba? Senin başın çok dik kurban dedi; koparıverirlermiş sonra, ondan korkarmış. Korurmuş korumasına da..." Elini havluya silip bir sigara yakıyor. 'Vay ahlaksız', 'Vay şerefsiz', 'Ne adamlar var, insan mı bunlar?', 'Öyle mi?', 'Eee sonra?', 'Hay siktir!', diyemiyorum. Bir laf etsem büyü bozulacak, susacak. Bir şey diyecek demesine ya zoruna gidiyor belli, derin bir nefes çekiyor, mümkün olsa simsiyah gözleri daha da koyulaşmış gibi diyeceğim geliyor. İskelenin üstünden uçan martının çığlığıyla irkiliyor bir an. Tartıyor besbelli, anlatılır mı bu elin adamına, hem adam gibi adam mıdır? İnsandan yana bunca yaralanmış adam, bana ne demeye güvensin ki? Ya ikiyüzlü puştun tekiysem ben de! Dökmezse dışarıya yara olur adamın içi. Desem, diyebilsem... Adanın yamaçlarına doğru çeviriyor dalgın bakışlarını, ben yokum şimdi, adanın beyaz evlerini, tepedeki kilisenin belli belirsiz çan kulesini tarıyor gözleriyle. Anlatmaya devam ediyor ama artık boşluğa...

"Öne gel bakalım hele dedi aileme. Bizimkinin benzi kesildi, sapsarı. Valla diyeyim sana ilk. Yüreklidir, ne yılan ne çıyan, ne mezar ne ölü, ne asker ne dağdaki korkutabilmiş onu; biliyorum. Biliyorum ya korkuyor bu sefer. Şöyle önüne durdum. Kör Salih tüfeğin namlusuyla ittirdi böğrümden. Onu da kolundan tuttuğu gibi attı ağasının önüne. Kadın kısmına böyle varılır mı? Dedi soyun. Soyun lan! Bir tekme koydu kafasına, devrildi garip. Oğlanla mı oynayalım yoksa deyince, doğruldu. Anadır. Davranıp soydu yeleğini, entarisini, şalvarını neyini. Af buyur bir gömleğiyle kaldı önlerinde. Kalk oyna, dediler, bizimki zangır zangır titreyerek dönüyor. Arada bir oğlana gidiyor gözleri. Kaç yaşında oldun lan sen? Kuş ötüyor mu lan diyorlar, anası korkudan elleri havada dönüyor önlerinde, salıyor savuruyor saçlarını, sanırsın cinlere karışmış. Bir can borcum var Allah'a, davrandım; bir tekme de bana. Eeee yeterin ulan sıkıldım dedi muhtarın küçük, yarın gene geliriz, günler torbaya mı girdi? Bakarız hele selamette misiniz dedi, köpeği Kör Salih gülüyor, kuduz gibi salya köpük." Derinden iç geçiriyor, paketi uzatıyorum bir sigara daha alıyor.

"Bunlar daha döndü arkalarını bizimki yığıldı yere. Öteden beri olmuş. Kaskatı. Nenesini çağırdı oğlan, Sınıkçı Dudu'ya ha-

ber saldım. Toplaştı hep köylü. Dediler ölmüştür, başın sağolsun. Korkudandır, olur. Feryat figan tuttu ortalığı. Devrisi gün gömeceğiz öğlen ezanıyla. Anası çattı çenesini yatırdı, oğlan ağlaşır bir yanda. Görsen ağabey yazığı geliyor adamın kendine. Sabah yıkadılar kefenlediler, yerini de kazdık, öğlende indirdik ki bir inleme mezardan. Bismillah! Ölmemiş meğer ya da gitti geldi valla anlamamışım. Kadınların zılgıtlarıyla çıkardık yeniden. Allah büyüktür. Bakındı etrafına, *bine erde xirabe dedi*, yerin altı kötüdür. O oldu işte, daha da bir şey duymamışız ağzından. Bir yılı geçti susar hep, zordur, korkmuştur." Dalgın gözleri yaşardı. Başının üstünden ötelere bakıyorum, ne demeli şimdi? Hangi söz avutur bunları yaşamış olanı?

"Kiminiz kimseniz var mı buralarda?"

"Hısımlar var, biri garsonluk ediyor, ötede Kalpazankaya'da, yük taşıyan var, var işte şükürler olsun."

Dallarından koparılmış yapraklar; rüzgârın önüne katıp sürüklediği. Kim kimi anlayabilir yürekten, kim kimin derdine çare olabilmiş ki?

"Sen bana bir çeyrek daha atsana ateş geçmeden."

Elindeki maşayla közleri karıştırıyor.

"Yok."

"Ciğer mi yok?"

"Ciğer çok da vermem. Sen aç kalacağına benim gözüm çıksın ama yedin. Fazlası iyi değildir. Gene gel, gene ye."

Güler misin, ağlar mısın? Gözümün ta içine bakıyor; öyle ciddi. Böylesine de ilk rastlıyorum.

Hiç konuşmamış, açmamış derdini anlatmamış sanki, hiç dinlememiş, duymamış, anlamamışım ben de; akşamın karanlığında birbirinin içinden geçip giden iki hayalet gibiyiz.

"Hadi eyvallah o zaman usta, borcum ne kadar?"

"On iki liradır. Bereket versin."

İnip denizin kenarından yürüyorum. Bir sokak kedisi çıkıyor gecenin içinden, ıslak taşlara değince irkilip asfalta kaçıyor. Tekir. Ne güzel. Zararı yok kimseye. Bir yumruk gelip oturdu sanki mideme. Haklı belki de fazla kaçırdım. Eve varınca bir şeyim kalmaz. Yürümek iyi gelir. Tabii, tabii haklı, ciğerdendir, mutlaka ciğerdendir.

Sevgilim

5 Nisan, Zeyrek

Sana bir gün sevgilim diyebilecek miyim diye sormuştum. Diyemeyecekmişim. Gördüğün gibi hayatın sonuna gelmenin iyi tarafları da var. Kimi sorular ancak zamanın sınavından geçerek kavuşuyor yanıtlarına. Neden yazıyorsun bunları bana diye sorma. Tut ki ömrümü uzatmaya çalışıyorum. Artık aylarla ölçülebilen ömrümü. Doğru anladın. Akıllı sevgilim benim. Mesanemde sessiz sedasız bir tümör büyütmüşüm. İnsan kendinden bile gizli yapabildiklerine şaşırıyor bazen. Doktorum –ki resimli bir sözlükte patavatsız kelimesinin tam karşısına yapıştırılsa yersiz olmaz o silik sureti– pek az ömrüm kaldığını, tamamlamak istediğim işler varsa elimi çabuk tutmam gerektiğini söyleyiverdi. Görmeliydin. Bir arkadaşım San Sebastian'a yeme içme turu düzenliyor, kapalı bir grup, aramızdan biri vazgeçti, onun yerine siz katılmak ister misiniz? diye sorarmış gibiydi. Öyle bir normallik. Yarım kalan işlerimi tamamlamaya bakmalıymışım! Onları tamamlayacak irade bende olsaydı zaten yarım kalırlar mıydı? Aptal adam. Ama doğrusu yarım kalmış sözlerimi tamamlama düşüncesini soktu aklıma. Söyleyecek ne çok sözüm varmış bilsen. Sen şimdi neredeyim diye merak ediyorsundur. Evde olmam, en kötü ihtimalle bir onkoloji kliniğinde yatmam beklenebilirdi. Sorun şu ki ahmak doktorum, ne kadar ömrüm kaldı, yıllar, aylar? diye sorduğumda gözümün ta içine bakarak aylar diyelim derken, ölüm korkusuyla

aklımı kaçıracağımı hesap edememişti. Kaçırdım ya! Sorma. Düpedüz hazırlıksız yakalanmıştım. Doğru. Ömrümün sonunu modern, şık, butik anlayışıyla işletilen bir akıl hastanesinde geçiriyorum sayesinde. Koyver gitsin. Bu saatten sonra çıldırsan ne olur diyeceksin. Haklısın. Çıldırmak iyi bile. Bu bilginin acısına katlanabilir mi sıradan zihin? Neyse uzatmayayım. Ben işte bu mektuba da bir kişiye olsun söylemek istediklerimi tamamlayayım diye başladım. Neden seni seçtiğimi sorma. Belki şu anda yanımda olurdun sebebini bilseydim. Verdikleri ilaçlar yüzünden olmalı, çoğu zaman algım bulanık. Zihin bu, boş durmuyor yine de. Dahası işgal altında. Düşünüp duruyorum. Neler mi? *Forrest Gump*'la *Candide* arasında bir genetik akrabalık olup olmadığını örneğin, Atatürk'le Picasso'nun aynı yılda doğmuş olmalarının neye işaret ediyor olabileceğini, Cemal Süreya'nın Üvercinka sözcüğünü yaparken Guernica'dan ilham almış olup olamayacağını... Böyle şeyler işte. Şimdi sana yazmaya karar verdiğime göre bütün bunları bir kenara bırakabilir, sadece seni düşünebilirim. Yaza yaza sen olabilirim, senle beni biz yapabilirim. Karışmasen. Böyle bir lokanta var sahil yolunda biliyor muydun? Ne kadar sürecek bu mektup, içimde ne varsa ayaklarının dibine serene kadar mı? Bir onlar kalmıştı çiğnemediğin. Benden sana izin. *Öyle bir uzaklaş ki karda kalmasın izin...* Seni düşünerek dinlediğim şarkılardan kaçıp geldi bu sözler. Buyursunlar! Bilinmelidir ki her türlü bayağılığa yer vardır bir ölmek üzerenin mektubunda. Bu mektup diyordum, ne kadar sürecek? Son nefesime kadar mı yoksa? O zaman ölümümden sonra bunu sana postalayacak birini bulmalıyım. Benden başka beş hasta daha var klinikte yatan, dört doktor, hemşireler, hastabakıcılar. Hemşireleri sevmiyorum. Bakıyorum gözlerinin içine, mektubu sana gönderseler bile öncesinde hep beraber okuyup gülüşeceklerini anlıyorum. Hastabakıcılara güvenebilir miyim? Ricamı bir deli saçmalığı gibi algılama olasılıkları yüksek. Onları kim suçlayabilir? Doktorları geçiriyorum tek tek aklımdan. Ih! Olmaz. Sana göndermek yerine kişisel eşyamla birlikte kardeşime teslim etmeleri işten bile değil. Başka yakınım olmadığından olacak her şeyi en açık biçimiyle omzuna yüklemeye ant içmiş gibiler. Ruhsuz doktorum, ablanız gitgide kötüleşerek öl-

meyecek Tolgay, derken bilmiyordu kapı aralığından dinlediğimi. Üzülüyormuş gibi yapma gereği bile duymadan diziyordu cümleleri art arda. Akciğerine de sıçramış. Gayet iyi olduğu bir anda, bir emboli atacak. Tık. Gidecek. Ölecek Tolgay. Bu durumu değiştiremezsiniz. Bunun yerine kendinizi değiştirmeyi deneyin. Kabullenmenizi kolaylaştıracaktır. Bütün bunları duymam gerekli miydi? Fazlasını duymak. Fazlasını anlamak hastalıktır dememiş miydi birisi? Kim? Artık ne önemi var. Buz tutmuş geniş bir satıh üzerinde edebi buz patinajı yapıyorum gündüz düşlerimde. Muhteşem bir referanslar düzlemi. Sevgiler, arkadaşlıklar, dostluklar değil de alıntılar mı biriktirmişim ne? Git git dağılıyorum cümleler ormanında. Geride bıraktığım ekmek kırıntılarını serçeler yiyor sevgilim. Kayboluyorum. Sözler bağlamından kopuyor, harf harf yığılıyorlar üstüme. Boşa geçmiş bir ömür. Serçeler dedim de *Kötü Bir Şaka* geldi aklıma. Yazar serçeler hakkında yazdığı fablları bir aks gibi yerleştirmişti romanın içine. Ben de yapmak istiyorum bunu dediğimde sen çok iyi bir yazar olacaksın günün birinde demişti bana biliyor musun? Sana değil de ona yazmayı seçseydim hiç söz etmezdim bunlardan; serçelerden, yazarlardan. Vurmazdım yüzüne. Bak gördün mü, haksız çıktın işte, bir boktan anlamıyorsun demezdim. İncitmezdim. Düşünüyorum da onu incitmek istemediğimden sana yazıyorum bu mektubu galiba. Kötü bir şakaymış! Asıl kötü şaka bu Sinyor Svevo. Otuz sekiz yaşında o yıllardır içinize dert olmuş kırk yaş kâbusunu göremeyeceğinizi öğrenmek. Ne olsa bazı kâbusları görmek istiyor insan. Ne diyordum? Evet, fazla duymak, fazla görmek, fazlasını anlamak... İşte ben böyle böyle, hücre hücre vücuda getirdim on sekize yirmi ikilik o kitleyi içimde. Aldırma, bazı başarıları için tebrik edilmeyi beklemiyor insan. Niye illa da göndermeyi dert ediyorsun, mektubun elime geçmese ne olur, önemli olan yazmak değil mi diye sorduğunu duyar gibiyim. Öyle ya asıl derdimiz kırıklarımızı, kesiklerimizi onarmak. Kendi söküğünü dikmeye çabalayan terzi, yarasını yalayan kedi yavrusu, merhemini arayan kel, dibine kör yanan mum. Can havliyle. Yazı. Nedir ki başka? Yine de ulaştırmalıyım sana bu mektubu. Yolu yok. Anlattığım gibi doktorlara da güvenemem. Bu nedenle dikkatimi diğer hastalara

çevirdim. Delinin teki olduğumu düşünmemesi için benden de deli olan birini bulmalıydım. Uzatmayayım, sonunda yanımdaki odada kalan komşumda karar kıldım. Seksenlerinde bir kadın. Kulakları duymuyor. Odada olduğu zaman işitme cihazının sinyalini duyuyorum hep. Dıııııt! Dıııt! Dert diye bağırıyor sonra. Alet işitmesine yetmiyor anlaşılan. Öfkeleniyor. Televizyonunun sesini sonuna kadar açıyor. Sürekli yarışma programları seyrediyor. Arada bir bağırdığını işitiyorum: Rezene! Türkan Saylan, diye haykırdı bir akşam, cahil bunu bilmeyecek ne var! Kemik torbası gibi zayıf, teni kat kat kırışmış, çukura kaçmış gözleri ne kadar iyi görüyor bilmiyorum ama radar gibi tarıyor etrafı. Kulağı işitmediğinden sürekli bağırarak konuşuyor. Geçen akşam yemeğe indiğimi görünce eğilip yanında oturan emekli büyükelçiye, efendim aramızda kalsın, muvazenesini yitirmiş diyorlar bu hanım kız için ama bence rol yapıyor, diye bağırdığında verdim kararımı. Doğru kişi oydu. Neyse, yemeğin ertesi akşamı güvenini kazanıp ricamı yerine getirmeye ikna etmek üzere yarı aralık duran kapısından süzülüverdim odasına. Üzerinde beyaz pazen bir gecelik vardı. Televizyon izliyor, odanın ortasına dikilmiş, ekrandakilere ayak uydurmaya çalışarak dans ediyor, bir yandan da avazı çıktığı kadar bağırıyordu: *... son arzum, evlenmektir kararım. Lakin münasip bir koca nerden bulayım?* Girdiğimi fark edince dansı bıraktı. Kumandayı alıp televizyonu kapattı. Bir genç kız çevikliğiyle yatağına tırmandı. Kemikleri her an dizlerinden, olmadı dirseklerinden birinden fırlayacak, tenini yırtıp ortaya çıkıverecek gibi geliyordu. Düşünmemeye çalıştım. İster hayvan ister insan olsun canlı dokusu, kokusu, salgısı beni altüst eder bilirsin. Yatağının kenarındaki demirleri kaldırdı. İşitme cihazını kontrol etti. Bir kez öttü alet. Dııııt. Kırmızı bir ışık yanıp söndü kulağının üstünde. Yaklaş dedi, ben de seni çağıracaktım. Şaşkınlıkla yaklaştım. Bana doğru hafifçe eğildi. Ne olacak akıbetimiz? Öleceğiz dedim, sesimdeki soğukkanlılığı pek beğenerek. Onu sormuyorum sersem kız, dedi, onu bilmeyecek ne var. Doğru tabii onu bilmeyecek ne var, gariplik onu bildiğimiz halde hiçbir şey yokmuş gibi davranabilmemizde. Sersemsem bile yalnız olmadığım konusunda ciddi şüphelerim vardı. En azından ben, flüoresan ışıkla

işaretli donuk beyaz bir hastane akşamında bağırarak şarkı söyleyip, iştahla dans etmiyordum. Benim bir planım var, dedi. Boynundaki ipi çıkarıp uzattı. Ucunda bir anahtar vardı. Daha önce görmemiştim. Giysilerinin altında saklıyor olmalıydı. Başucundaki konsolun çekmecesini işaret ederek, aç dedi. Olan bitene bir anlam veremiyordum ama sonuçta mektubu sana gönderebilmek için ona ihtiyacım vardı. Dediklerini sorgusuz yerine getiriyordum. Çekmece hafif bir metal gıcırtısıyla açıldı. Defteri ver dedi. Beyaz bakkal defteri gibi biçimsiz bir şeydi. Uzattım. Görmemi istediği şeyler varmış. Sayfalar dolusu kargacık burgacık yazıyı gösterdi üstünkörü. Bunları veririm okursun sonra, önce çizdiğim plana bak dedi. Defterin ortasını açtı. İki sayfaya yayılan bir şema çizmişti. Neden sonra içinde bulunduğumuz binanın kabataslak bir çizimi olduğunu anladım. Yemek odası, yazmıştı ortadaki büyük karenin üstüne; koridorlar, merdivenler, kapılar ve hatta çöp adam şeklinde çizdiği kapı görevlisi. Yanından bir ok çıkarıp nöbet değişim saatlerini bile yazmıştı. Odalarımızdan birer ok çıkıp merdiven başında birleşiyor, daha sonra yoluna daha kalınca tek bir ok olarak devam ediyor, merdivenleri iniyor, yemek odasının önünden geçip içine mutfak yazdığı kareye ulaşıyor, oradan bahçeye açılan arka kapıdan dışarı çıkıyor, üstüne bahçe yazdığı binayı çepeçevre saran temsili dikdörtgeni katediyor, nihayet ön kapıdan yola ulaşıyor, sağa doğru gidebildiği kadar gidip duruyor, ola ki sayfanın çevrilmesini bekliyordu. Çevirdim. Yanılmamışım, ok kliniğin bulunduğu parke taşlı yokuş boyunca aşağı doğru aynı sert tavırla iniyor, eğilip bükülmeden yolun sonundaki bir başka dikdörtgenin kesik bir çizgiyle aralık bırakılmış kapısından giriyor, içindeki kareye girip gözden kayboluyordu. Karenin yanından bir ok çıkarmış, türbe yazmıştı. Bu bir kaçış planına benziyordu ama bana öyle geldi herhalde diye düşündüm. Bir gün izin alıp çıkalım, türbedeki ermiş hazretlerini ziyaret edelim diyordu besbelli. Yaşını düşününce bu denli maneviyat hissiyle dolup taşması makul göründü. Tabii, dedim, ben konuşurum doktorlarla, izin verirlerse neden olmasın? Kaçmak için izin istendiği nerede görülmüş be kızım, insaf et, diye bağırdı. Alı al moru mor olmuştu. Tansiyonu var mıydı acaba? Hemşire çağırma butonuna kaydı-

yını gördü gözlerimin, saçmalama dedi, meseleye uyandıracak-sın insanları. Bu kadın sahiden de deliydi. Son sözlerimi sana ulaştırmak için bile bunca rezilliğe katlanmaya değmezdi. Başka bir yol bulurdum nasılsa. Ben her şeyi düşündüm dedi içimden geçenleri okumuş gibi, korkmana katiyen lüzum yok. Gece kapıda devir teslim olduğunda bir yirmi dakika içerde oyalanıyor gelen nöbetçi, üzerini değiştiriyor, hacet de mi gideriyor nedir, neden sonra çıkıyor kapıdaki kulübeye. Ah bu klinik benim olacaktı ki bu kadar oyalanmayı gösterecektim ben onlara! Nefesi tıkanmış gibiydi, arkasına yaslandı, soluklandı devam etmeden önce. Sessizlik mühim, çıplak ayak sokaklarda yürüyemeyeceğimize göre binadan çıkana kadar ayakkabılarımızın üstüne galoş giyeceğiz. Bize iki çift lazım ama ben tedbir olsun diye altı çift yürüttüm doktorun odasından. Sevinçle göz kırptı. Canımın derdini unutmuş, nesi olduğunu bile bilmediğim yaşlı bir kaçığın güdümüne girmiştim. Azılı bir deliydi belki de. Aklımdan geçenleri sezmiş gibi yumuşattı sesini, mütehakkim halini bir kenara bıraktı. Yavrum dedi, elini uzatarak elimi istedi, uzattım, avcunun içine aldı. Kaçmazsak ömrümüzü çürütürler burada. Demek dışarıda yapacak işi kalmıştı daha. Durumumu anlatsa mıydım acaba? Algılayabilir miydi? Ne dışarıda ne içerde çürütülecek bir ömrüm kalmadığını. Yaşlı bir kadındı sonunda, derdimle üzmek istemedim. Geç oldu gibi bir şeyler geveledim. Bak dedi, bahçe kapısından görünmeden çıktık mı gerisi kolay, yokluğumuzu fark ettiklerinde anacaddeye yürüyüp bir taksiye atladığımızı düşüneceklerdir. Polis önce taksi kayıtlarına bakacak ki bizi taşıyan şoförü bulsun, nereye gittiğimizi öğrensin. Biz ne yapacağız halbuki, yokuşu inip türbeye gireceğiz, geceyi orada geçirip sabahın ilk ışıkları görünür görünmez sakince yukarı mahalleye yürüyeceğiz. Çarşıya ulaştık mı gerisi kolay. Taksimizi orada bulacağız. Bizi aradıkları yerde değil, tam aksi yönde olup bitecek her şey. Anlaşılan epey televizyon dizisi seyretmişliği vardı. Ucuz entrikaların kraliçesi gibi davranıyordu; basit planların. Bir plan ne kadar basitse o kadar iyidir dedi yine aklımı okumuş gibi. Çok mu akıllıydı, zırdelinin teki miydi anlayamıyordum. Birden kendimi o türbenin içinde hayal ettim, nedense hayalimde dört duvarın zifir karanlığını bir ida-

re lambası seyreltiyordu. Bizimki kulağı –işitme cihazı mı yoksa?– kirişte kestiriyor, ben bir süre korkuyla bir köşeye büzüşüyor, sonra aklımı oynatıp mezarın tepesine konmuş sarığı boğazlıyor, sıktıkça sıkıyor, ciğerimi yırtana kadar bağırıyordum: Neden ben? Neden ölmek zorundayım ki? Olmayacaktı. Olamazdı. Oturdum anlattım hikâyemi; bir yandan dikkatle dudaklarımı da takip ederek dinledi. Algılayabiliyor muydu acaba? Kanser, kitle, iyi huy, kötü huy, metastaz bir şey ifade ediyor muydu ona? Ondan bunca genç olmama karşın o iyi kötü yaşarken benim kalkıp gideceğimi öğrenince hain bir sevinç duyarsa gırtlağına yapışmaktan, melekler gibi ölüp gitmek varken son anda yok yere elimi kana bulamaktan korkuyordum. Kahkahayla güldü. Korktuğum başıma geliyordu işte. Aklını başına al dedi. Sana ömür biçtiler, sen de inandın öyle mi? Sen sahiden sersemsin yahu çocuk! Hem iyi ya işte dedi, ben buradan kaçacağım, sen ölümün bilgisinden. Hiç kimsenin bilmediği bir yere gidersin. Herkes öleceğini düşünüp öyle davrandığı, o bilgiyi pekiştirdiği için ölüyor çoğu insan. Kehanet gerçekleşiyor diye bağırdı. Dııt! Dert, dedi, kulaklığına gitti eli, ayar verdi. İnanmak istedim sevgilim, beni anlıyor musun? Ne kaybederdim ki? Ya doğru söylüyorsa? Planımızı –plan artık ikimizin olmuştu– defalarca gözden geçirdik. Yakınlaşmamız, dert ortağı olmamız personelde sevinç yaratıyordu. Sevginin gücüne inanın gibi şeyler söylüyordu doktorlarımız. Hemşireler, kızlar diyordu bize, bön bön bakıp gülümsüyor, iyice güvenlerini kazanıyorduk. Hareket eden kadavralardık gözlerinde, bundan tiksindiklerini, tiksintilerini bizleri sevimli olduğunu düşündükleri sözcüklere boğarak gizlemeye çalıştıklarını hissediyorduk. Bir tek hastabakıcıların ne düşündüklerini anlayamıyorduk, doktorlar ve hemşireler mühim değildi, en çok hastabakıcıları şüphelendirmemek için çabalıyorduk. Diğer hastaların verilen ilaçlardan burunlarının ucunu görecek halleri olmuyordu çoğu zaman. Biz ilaçlarımızı da içmeyip saklıyor, dalıp dalıp gitmiş gibi yapıyor, etrafı aygın baygın gözlerle süzmeye devam ediyorduk. Suç henüz tam manasıyla işlenmemiş olsa da gelecek ortaklığımız bizi oldukça yakınlaştırdı. Anneannem ben doğmadan ölmüş; annemi kaybettiğimizde ise çocuk sayılacak bir yaştaydım. Pek arkada-

şım da yoktur bilirsin. O hepsi oldu senin anlayacağın. Güvendim, sığındım. Ben senin ölmene müsaade etmem, sersemlik etme, dedi, inandım. İşte böyle sevgilim. Bu kadar yakınlaşınca ona kendi gizli amacımdan, sana söylemek istediklerimi tamamlamak istediğimden, derinimde bir yerde mektup bitene kadar ölmeyeceğime inandığımdan, o nedenle de lafı uzattıkça uzattığımdan söz ettim. Otur bunları da yaz ona çıkınca göndeririz dedi, mektup bitecek tabii, diye de ekledi, her mektup biter, böyle saçmalık duymadım! Yalnız kaçış planımızı olduğu gibi açıklama, biraz çarpıtarak anlat diye tembihledi, adını da vermememi rica etti. Kimseye haber vermesen de sen belki peşimize düşersin diye endişe etti. Endişe etmesi gerekmediğini, senin muhtemelen sıkılıp mektubun tamamını bile okumayacağını, sevgimin bir karşılığı olmadığını, bunları yazarak ölmeden önce içimi rahatlatmaya çalıştığımı anlattım. Ne yazıp da paye veriyorsun o zaman, yüz verme dedi. Baktı üzülüyorum, adam sen de dedi. Gönlün ne diliyorsa onu yap. Böyle işte. Yarın büyük gün. Gece türbedeyiz senin anlayacağın. Hayır korkmuyorum. Söyleseler inanmazdım, yaşamın kıyısında korku buhar olup uçuyor. Bana şans dile. Mektubu ortalık sakinleşir sakinleşmez postaya verebilecekmişiz. Eline geçmesi bir haftayı bulur yine de. Seni ne kadar çok sevdiğimi bilirsen felaketim olacağından korkmuşumdur hep. Ama az önce de söyledim ya, yaşamın kıyısında korku buhar olup uçuyor. Seni sevmekten hiç vazgeçmedim. Ve... Ve seni affettim. Kendim için yaptım bunu. Ölüm meleğim çok ani baskın vermezse, son nefesimde bütün bunları tekrar düşünerek huzurla gülümseyebileceğim. Elbette sevgilim. Elbette önümüzdeki aylardan birinde sonsuz karanlığın kaçınılmaz olarak yolumu keseceğini biliyorum. Ölümün kendisinden değil, fikrinden kaçıyorum. Ara sıra da olsa hatırla beni ve ne olur çok iyi bak kendine.

Sevgiyle,
T.

Solvitur Ambulando

Korkuyorsun. Galiba bir daha yazamayacaksın. Gözlerinin önünde uzak bir Anadolu kasabasındaki üç katlı apartmandan bozma otelin girişinde uyuklayan sözde resepsiyon görevlisinin açık unuttuğu siyah beyaz televizyondaki karlı görüntü. Balkonda oturuyorsun. İçinden kuşlar geçen karanlığa bakarken tek düşünebildiğin bu. Bulanık zihnine ne vakit çevirsen dikkatini, sürekli devinim halinde siyah gri noktalar görüyorsun. İmgelerini karanlığından çekip çıkarmakta zorlanıyorsun. Dahası bunun olanaksızlığını duyuyorsun. Öte taraf sislenmiş. Birbirine karışmış da olsa sınırları seçmek istiyorsun. Uzaklardan gelen iş makinesinin süreğen gürültüsü günbatımıyla yerini köpek havlamalarına, kuş seslerine bırakmış. Şafakta ötmez miydi bu kuşlar? Yan apartmanda bir kadın yarı beline kadar eğilmiş pencereden, bağırıyor: Süleyman!

Sesi bir an için karanlığı yırtıyor. Eskiden olsa kadına derme çatma bir hikâye uydururdun. Patlıcan kızartmıştı ihtimal, tenceresinde dibi tutmuş tel şehriyeli pirinç pilavı; yağ kokusu sinmiş saçlarını bir tülbentle geriye toplamış, iki optalidon içmiş, geçirmek için onulmaz baş ağrısını. Kocası malulen emekli edilmiş olurdu sonra; demiryollarından evvelki yıl. Evlenme yaşına gelmiş bir kızları vardı mutlaka, kasabın oğluna demişlerdi de geçti sene, istememişti. Gözü yükseklerde mi ne diye laf etmişti konu komşu ya, dinlememişti. Bir de haylaz oğulları vardı muhakkak. Lise ikiden terk. Sokağın başındaki kahveden

beri gelmezdi. Bir damarına demli çay, diğerine sigara dumanı dolu bir tüp bağlayıp oturtsan okey masasının başına, başka şey istemezdi: Süleyman.

Oysa hikâyeler ağır geliyor sana şimdi. Besbelli yazamayacağından korkuyorsun. Bir istençle doğrulsan, kâğıdı kalemi alsan eline, bu rahatsız edici düşüncelerin tümünü kelimelerinle boğabilirsin. Ama her şeye en başından başlaman gerektiğini biliyorsun. Umulmadık bir yılgınlık çöküyor omuzlarına. Yazmayı her seferinde yeniden öğrenmen gerektiğini seziyorsun. Hikâye yanı başındaki karanlıkta kımıldanıyor. Gün geçtikçe semiriyor. Onu cümle cümle bu yana çekeceksin. Bir taşı fazlalıklarından kurtarıp heykeli ortaya çıkarmaktan ne farkı var? Michelangelo. Büyük örneklerle korkunun şenlik ateşine dinlenmiş, kupkuru odunlar atıyorsun. Boşlukta dalgalanan alevleri seyrediyorsun. Dedim ya bunları bırakıp en başa dönmelisin. Hikâye beride dursun. Sahi nasıl kurulurdu bir cümle?

Kaç saat oldu, şu balkondasın. Kalkıp bir çay daha koyuyorsun. Gerisingeri dönüp kaldığın yerden zihin perdendeki karlı görüntüye odaklanıyorsun. Dergilerdeki göz yanılması bulmacalarını hatırlıyorsun. Karmakarışık çizgilere odaklanıp bakarsan gözlerini yaşartan bir süre, içine saklanmış o şekli apaçık görebilirdin: İşte bir papağan. Bulmacalar, boyama kitapları papağanları pek severler nedense. Çay bayatlamış. Bir umut bekliyorsun. Bilmem kaçıncı sigaranı yakıyorsun. Gözün kulağın karanlığında; pürüzlü hiçliğin altında duygular, düşünceler, yaşantılar takip edemediğin bir hızla dönüyor. Bir anaforun ritmine kapılmış gibiler. Belki de hayatında ilk kez ne duyduğunu, düşündüğünü, neyi önemsediğini, neden umudunu kesip, neyi artık beklemediğini ayırt edemiyorsun. Aklın tutuluyor. Tüm yaşantılar zihninin karanlık yüzündeki tahliye borusundan sıvışıp gidiyorlar. Yukarı ancak kelimeler yordamıyla getirebilirsin. Döngüyü yavaşlatabilir, duygularına, düşüncelerine sahip çıkabilir, tüm o yaşantıları yeniden senin yapabilirsin. Tek harfli küçücük bir kelimeyle başlayabilmeli insan, o direnci gösterebilmeli, karanlığın yüzüne korkmadan bakabilmeli: O.

Korku tek dilini damağını mı kurutur adamın? Duyduğun sessiz dehşet ruhunu kurutuyor. Kalbin Cezanne'ın elmaların-

dan farksız; can suyu içine çekilmiş. Belirsizlikle sarmalanıp gitgide kendini unutuyorsun. Okuduklarının dümen suyunda sağa sola savruluyorsun. Yine de bir onlardan eminsin. Durursan büsbütün kaybolursun. Okuyarak hiç olmazsa başkalarının cümlelerinde var oluyorsun. Çözümü sararmış sayfalardaki kelimelerde arıyorsun; kâğıdın kokusunda belki de, kim bilir? Proust, dünya edebiyatının en önemli yazarları, düşünürleri ile arkadaşlık etmek varken, neden kitapları bırakıp da sıradan insanlarla arkadaşlık edecektim ki, diye soruyor. *Sur la lecture.* İşine geliyor kabulleniyorsun. Tek taraflı dostluk da karşılıksız aşk kadar hazin geliyorsa da, bunu didikleyemeyecek kadar yorgunsun. Seninle de tek taraflı dostluk kuran okurların yok mudur? Bu düşünceyle avunuyorsun. Korkunu unutup kelimelere tutunuyorsun. *Dans, Dans, Dans.* Sadece hayatın ritmini içinde hisset ve adımlarını uydur. Murakami diyorsa inanıyorsun. Tetiktesin, duyuların sivrilmiş. Bekliyorsun. Kimi zaman duyduğunu sanıyorsun. Karanlığın davulları aldatıcıdır oysa. Belki doğru kelimeyi bulmakla işe başlayabilirsin: Umut.

Süleyman kahveden dönüyor, eğilip dikkat kesilsen yumurta topuklarının parke taşlarda çıkardığı sesleri işitebilirsin. Az önce pencereden sarkan kadın apar topar aşağı inmiş. Telaşla Süleyman'ı kolundan çekiştiriyor. Ev terlikleriyle fırlamış. Kız hastalanmıştır, epilepsisi vardır, bayılmaları alışmadıkları şey değildir aslında. Ne kadar alışılabilirse bir hastalığa... Laf aramızda kız kasabın oğlunu da ondan istememiştir. Saralı olduğunu öğrendiğinde zaten çekip gideceğini düşünmüş olmalı ki haksız da değildir. İçten içe seveceğini, sevileceğini beklemektedir; sarasını da güzel beyaz teni, iri ela gözleri gibi kendisinin yapacak o adamı özlemektedir. Şimdi anne oğul mahalledeki bir hemşirenin evine koşturuyorlardır iğneye çağırmak için. Ayhan Hemşire olmalı adı. Alt sokakta oturuyordur. Hiç evlenmemiştir, dedikoduya göre dostu bir astsubay emeklisidir, haftada bir iki akşam gelir, çilingir sofrasında rakı keyfi yaparlar. Adamın karısı, çocuğu, hatta torunları vardır, düzenini bozup da Ayhan Hemşire'yi almaya yanaşmamıştır. Dert etmez artık orta yaşı da geride bırakmış olan kadın. Az bazen çoktan iyidir; hem insan hayattan payına düşene şükretmesini bilmelidir. Arkalarından

bakıyorsun. Bu Ayhan Hemşire iriyarı kemikli bir kadın olmalı, ayakları büyük. Yazmaya kalksan nasıl tarif ederdin o heybetli cüsseyi? Hükümet gibi. Mi? Bazen bir sıfat bulmakla akıverir hikâye kâğıda. Bu düşünceyle bir an için korkun seyreliyor. Kendini cevaba yakınlaşmış duyuyorsun. Yutkunuyorsun.

Aradığın cevabı çoktan buldun belki de kabul etmiyorsun. Okuduğun günden beri Oliver Sacks'in başından geçenleri içinde evirip çeviriyorsun. Tüm o yaşantıları zihin perdende tekrar tekrar oynatıyorsun. Karlı görüntüyü dağıtacak ipucu o metinde saklı, hissediyorsun. Kaza sonucu yaralanan, sonrasında fizyolojik bir sorun kalmadığı halde uzunca bir süre bir bacağının dizden aşağısını hissetmeyen o nörolog, kafanda sağ kolunu hissetmeyen bir yazara dönüşüyor. Yattığı penceresiz hastane odası, duvarlar yerine karanlığınla çevrili şu balkon bakınca. Yüzü, kırkını henüz aşmış gözlüklü, sakallı, esmerce bir adamın yüzü: Sen olmayasın! İşte günlerdir bu düşünceyle kavruluyorsun. Bir uzvunu kaybetmiş sayılır mı yazar kelimeleri kaçıp saklanmışsa karanlığa? Neye yarar ki bir yazarın elleri artık yazamıyorsa? Dönüp dolaşıp skotomuna takılıyorsun. Bir karanlıktan bir başka karanlık sayesinde kurtuluyor; umutlanıyorsun. Hastane odasında migreni yüzünden görüş kaybı yaşadığı o gün, başlangıcın başlangıcı oluyor biliyorsun. Yarısı simsiyah kesilen oda, bir yarıdan diğerine geçtikçe görünen, kaybolan hemşire ona söylediği kadar sana da bir şeyler söylüyor. Dikkatini toplarsan çıkarabilirsin aydınlığa.

Anacadde tarafından bir ambulans sireni dalıyor mahalleye, gitgide yaklaşıyor; büyüyor, çoğalıyor, susuyor. Kendini kaskatı kesilmiş beklerken buluyorsun. Siren yeniden duyuluyor, gitgide uzaklaşıyor; küçülüyor, azalıyor, susuyor. Anlıyorsun. Süleyman'ın kız kardeşi çoktan evlenmiştir. Alt sokakta oturan da ondan başkası değildir. Kasabın oğluna varmaya varmıştır ama hayırsızın teki çıkmıştır herifçioğlu. Bir türlü çekip alamamışlardır. Çocuklar olunca ayırmaya kıyamamışlardır. İçki, kadın, kumar; hele vur ellinin teki çıkmıştır ki hepsinden beter. İşte bu gece yine içmiş sapıtmış, bu kez döve döve öldürmeye ahdetmiş kızcağızı. Büyük oğlu arbedeye alışkın çocukların bilgeliğiyle telefonu mutfağa çekip aramış olmalı anneanneyi.

Tabii ya, baba ambulansa haber verirken, anne pürtelaş kahvedeki oğlunu çağırdı sarkıp da pencereden. Kızı elinden zor alıp hastaneye yetiştirmişlerdir. Süleyman ablasının yanında kalır, anneanne oğlanları alıp eve döner birazdan, ya da tam tersi; herkes bilir ki mutsuz insanlar türlü çeşitli hareket olanaklarına sahiptir.

Siren sesleri işitilmez olunca, düşüncenin kara burgacına salıveriyorsun kendini. Bir skotomu yaşantılayabilir mi insan? Elini uzatıp sol gözünü kapatıyorsun. Yetmiyor üç orta parmağını birleştirip gözkapağına bastırıyorsun. Acıtana kadar bastırıyorsun. Mükemmel siyah önce; sonra pembe, sarı, yeşil, mavi havai fişek kalıntıları... Yavaşça çekince parmaklarını sokağın yarısı, boşalmış koyu renk bir bal peteğinin arkasından görünüyormuşçasına parçalara bölünüyor. Yaklaşıyorsun. Tek yapman gereken gözkapağına biraz daha fazla bastırmak. Bitimsiz gibi gelen bir süre tutuyorsun. İç zamanının buyruğundasın. Tamam dediğinde kaldırıyorsun parmaklarını; bu sefer her şeyi yutuyor hayalet skotomunun karası. Neden sonra Süleyman'la kadını görüyorsun telaşla çıkıyorlar siyahtan sokağa, aklına bir şey gelmiş gibi kadının omzuna vurup arkasını dönüyor Süleyman, yeniden düşüyor siyaha. Birazdan geri dönüp sağ gözünün görüş alanına giriyor, elinde cep telefonu olamayacak kadar küçük bir şey. Çakmak? Aceleyle koştururken düşürmüş olmalı.

Anlar içinde mükemmel siyah seyreliyor, sonsuz altıgenlere bölünüyor. Yaşlı sokak tamamlanıyor. Kalkan perdenin altında bütün bezginliğiyle yatıyor. Süleyman oradaydı, yaşlı kadın oradaydı, parke taşlar, karşı apartmanın önüne park etmiş beyaz Renault 9, vişne çürüğü, station vagon. Ağzı açık teneke çöp kovası dolup taşmış; içinden bir kedi sıçrıyor. Zihninin o çöp kovasından ne farkı var? Sadece senin üzerinde Sarıyer Belediyesi yazmıyor. Düşüncelerin birbirinin üzerinden atlıyor. Hiç yok olmamışlardı. Kelimelerin. Yok sanıyordun, yok sayıyordun. O bacak oradaydı. Kelimelerin oradaydı. Hep oradaydı. Süleyman oradaydı. Hemşire oradaydı. Yürüyebilmenin çözümü oradaydı. Çakmak oradaydı. Sorunun çözümü oradaydı. Yürümek. Tıka basa dolu çöp tenekesi, doyup da içinden fırlayan tekir

kedi. Yazabilmenin çözümü oradaydı. Tülbent, terlik, *solvitur ambulando*. Kadın oradaydı, sinirleri özenle dikilmiş kuadriseps, yarısı kaldırıma çıkacak şekilde park edilmiş iki araba. Yazmak. Yazmak...

Kapının zili elinden tutup çıkarıyor seni kapıldığın akıntıdan. İsteksizce kalkıyorsun. Aidatı ödeyeceğine söz vermiştin önceki akşam. Çöpü de vermek gerekir, dayanılmaz kokusuna. İkinci çalışında açıyorsun kapıyı. Özür diler gibi bakıyor. Ağabey kusura bakma, duymadın sandım. Babası rahatsızmış, bu akşam ben alıyorum çöpü diyor. Koca adamsın, her akşam sen alsana diyemiyorsun. Mahcupsun. Doğrudan baksan gözlerine kurup döktüklerini anlayacakmış hissine kapılıyorsun. Oysa okey atmaya dönerken gafil avlanıp, bitmiş elini açamamanın acısından gayrısını anlar gibi değildir hiç, biliyorsun. Ne oldu yine? Naciye Hanım seslendi, koşturdunuz. Vestiyerin üstüne koyduğun parayı veriyorsun. Fikri içinmiş, yine alt mahalledeki batakhaneye takılmaya başlamış, biliyorsun ağabey diyor, hani geçen sene... Çöpü çıkarıyorsun. Üç kuruş tutuşturuyorlar eline, en pis işlerini gördürüyorlar. Naciye Teyze de ne yapsın, yürü oğlum tutup kolundan getirelim dedi. Gittik, yok. Çıkmış. Biz daha çok gider geliriz ağabey oralara, bakma. Torbayı uzatıp teşekkür ediyorsun. Otomata basıp sönen ışığı tekrar yakıyor. Ne demek! İyi akşamlar. Kapıyı kapatırken üst katın kapısı açılıyor. Yöneticinin astsubay emeklisi gür sesi gözetleme deliğinin merceğinde şişen insan görüntüsü gibi açılıp genişliyor apartman boşluğunda: Süleyman!

Çığlık

Selin ikinci köprü yolundan Şile sapağına döndüğünde, arabanın radyosunda öğle haberlerini dinliyordu. Kış güneşi önünde uzanan otoyolu donuk bir sarıya boyamıştı. Arabanın termometresine kaydı gözü: 7 °C. Yeni yapılan sitelerin, biçimsiz müteahhit apartmanlarının, sağlı sollu dizilmiş araba galerilerinin, bahçe mobilyaları satan mağazaların, benzin istasyonlarının, lokantaların, kaportacıların, yapı marketlerin arasından uzayıp giden yolun sevimsizliği, yapmaya hazırlandığı işin yüklediği tedirginliğe usanç ekliyordu. Haberler bitince uzanıp seksenlerin şarkılarını çalan bir kanalı açtı. Tatsız yetişkinlik griliğinden alıp dünyanın kötülükten uzak masum bir replikasına götürüyordu onu eski şarkılar. Çocukluğuna. Ablasının, yokluğunda dokunulmaz, ancak o isteyip de çalarsa dinlenebilir kasetlerine, plaklarına. Müzik belli belirsiz çağrışımlarla arabayı doldururken, çirkin beton yığınları da yerlerini seralara, ormanlara bırakıyordu. Keyfi yerine gelir gibi oldu. Mırıldanarak eşlik etmeye başladı şarkıya.

Aylardır hazırlık yaptığı söyleşinin günü gelip çatınca anlamsız bir pişmanlık duygusu kaplamıştı içini. Ne çok istemişti oysa bu randevuyu ayarlayabilmeyi. Demir Artun bu, kolay mı? Türkiye'nin akademi ödüllü ilk yönetmeni. Bu bile yeterdi aslında tek başına. Kariyerinin en parlak noktasında her şeyi bırakıp köşesine çekilmişliğinin ardından ilk kez bir gazeteciyle konuşmayı kabul ediyordu. Fotoğraf alınmasına izin vermeye-

ceğini belirtmiş, Selin'in tek başına gelmesini şart koşmuştu. Yılın röportajı sayılır mıydı bilmiyordu ama bugüne dek yaptığı en önemli iş olacağına şüphe yoktu. Gece bin bir türlü kaygıyla uyku tutturamamış, sabah kalktığındaysa arasın, vazgeçtiğini söylesin istemişti. Somut bir başarı ya da mutluluk olasılığı belirdiğinde anlayamadığı bir uzaklaşma, kaçıp saklanma isteği duyardı kimi zaman. Bu seferki farklıydı yine de; adını koyamadığı bir huzursuzluk kemiriyordu içini. Belki de sadece yetersizlik duygusu. Biri hariç bütün filmlerini oturup bir kez daha seyretmişti ama; sinema anlayışını söyleşinin hakkını verecek kadar iyi kavrayabildiğinden emin değildi. Asıl konuşmak için kıvrandığı öbür mesele? Sorabilecek miydi? Adam sen de... Başlayan şarkıyı duyunca elinde olmadan gülümsedi.

Çalmaya başlayan telefonuna uzandı. Annecep. Cuma akşamı beraber yiyeceklerdi, onu hatırlatmak istemişti. Ablası, enişte si ve çocuklar. Tamam derken haftasonunu uzak bir gelecek gibi duyuyordu. Sıkıntı şimdiden. Ama neyse ki çocuklar... Düşüncelere daldığından tabelaları kaçırmıştı. Yol kenarında önce tek tük kır lokantaları görünmeye başladı; kendin pişir kendin ye, dere kenarında et mangal. Sonrasında gözlemeciler sarınca dört bir yanı, Şile'ye yaklaştığını anladı. Konuştukları gibi merkeze gelmeden dönüp orman yoluna sapacaktı. İlerde görünen telefonda bahsettiği göbek olmalıydı. Dönüp Ahmetli tabelasını izledi. Hafta arası olmasına karşın birkaç köylü kadın yol kenarına kurdukları derme çatma tezgâhlarda yetiştirdikleri sebze meyvelerle, yaptıkları kışlıkları satıyorlardı: Elma, armut, lahana; ıhlamur, mısır unu, turşu, tarhana. Radyoyu kapattı, camı açtı, havanın kokusunu içine çekti. Sergilerden birinin önüne yanaşıp durunca, elişi yapan yaşlıca bir kadın, müşteri olduğunu düşünüp doğruldu.

"İmrendere'ye nasıl gidebilirim acaba?"

"Hayvanat bahçesinden ağrı döneceksin. Köprüyü neyi geç, çeşmeden sola dön."

Teşekkür edip gitmeye hazırlanırken kadının çizgileri derinleşmiş yüzünün aldığı ifade –hayal kırıklığı?– bir paket ıhlamur, nasıl pişireceğine dair hiçbir fikri olmamasına karşın iki kilo da tarhana almasına sebep oldu. Küçük hayvanat bahçesini gördük-

ten sonra sola döndü. Meyve bahçeleri içinde tek tük evler vardı çevrede. Köprüyü geçince çeşme... İşte önünde bir araba duruyor, gençten bir adamla kadın beyaz plastik bidonlara su dolduruyordu. Sola dönünce eski ahşap tabelayı gördü. İmrendere. En az üç, dört kilometresi daha vardı. Demir Artun'la ilk karşılaşma anını düşünmemeye çalıştı. Ne zaman kendince bir selamlama biçimi tasarlasa, hazırda önceden kurulmuş cümleler bulundursa işler daha berbat bir hal alır, hem kendine hem yaşanan ana yabancılaşırdı. Meyve bahçeleri yerini koyu gölgeli, nemli bir orman yoluna bıraktı. İnsanlar o canlı hareketli şehir hayatını bırakıp nasıl yerleşiyorlardı böyle yerlere aklı almıyordu. Nasıl bütün düzenlerini değiştirip de, diye düşünüyordu, alıp başlarını... Ben kanepemin yerini bile değiştiremezken kolayına?

İsviçre köy evlerine benzeyen o çiftlik evini –tam da tarif ettiği gibiydi, bahçesinde dolaşan ördekler bile– geçtikten sonra asfalttan ayrılıp ormanın içine doğru döndü. Gece yağmur yağmış olmalıydı. Yol siyahi bir balçıkla kaplıydı. Güneşin ulaşamadığı kadar kuytuda kaldığından olacak, yer yer büyük su birikintileri vardı. Olabildiğince yavaş ilerliyordu artık. Radyoyu kapattı; içeri çamur sıçramasın diye de camları. Uzakta bir köpek uzun uzun havladı. Yüksek dalları birbirinin içine girmiş ağaçlar yolu iyiden iyiye bir tünele benzetmişti; gölgeli, koyu yeşil. *Yeşil Yol*. Yoksa bu yol da insanı... Telefonuna baktı, çekmiyordu. Ya saplanıp kalırsa çamura?

Arabayı durdurdu, camı biraz aralayıp temiz havayı soludu. Sol yanında patlamaya hazır bir saatli bomba; son aylarda peydahlanan o garip kalp çarpıntısı. Gecenin en olmadık yerinde yokluyordu bazen, kolundan tuttuğu gibi çekip çıkarıyordu Selin'i daldığı uyku denizinden. Yatakta, yolda, arabada, markette, işte, alışverişte yakasına yapışıyor, ya geçmezse diye korkuya kapıldığında daha da artıyor, soğukkanlılığını büsbütün yitirdiği her kere ise kendini bulunduğu yere en yakın bir acil serviste yatarken buluyordu. Son birkaçında artık utandığından olacak annesine, ablasına da haber vermez olmuştu. Kimi zaman saatleri bulan tetkiklerin sonunda hep aynı soru cümlesi: Bu yakınlarda bir şeye mi üzüldünüz? Günlük hayatta hep karşılaşılan, aslında yanıt da beklemeyen o duygusuzca soruşlar-

dan biri. Bu denli özel bir soruya yanıt almayı bekleyecek kadar ahmak olanlarınsa zaten doktorluk ehliyeti iptal edilmeliydi.

Ama şimdi burada... Bunca önemli bir görüşmeye giderken... Sakin olmalıydı. Derin nefesler alıp olabildiğince içinde tutuyor, daha uzun bir sürede yavaş yavaş vermeye çalışıyordu. Bir, iki, üç... Bir, iki, üç, dört, beş. İşe yaramıştı, biraz rahatladığını hissediyordu. Kontağı çevirdi, el frenini indirdi, lastikler boşa döner gibi oldu, ilerleyemedi. Saplanıp kalırsa bile arabayı bırakır, yürüyerek giderdi. Havanın kararmasına saatler vardı. Bu düşüncenin verdiği rahatlıkla yeniden denedi. Bu sefer sorunsuz kalktı. Ağaçlar seyrelmeye başlamıştı, gökyüzü görünüyordu artık. Bulutlu ama parlak mavi, güzel bir kış göğü. İlerde görünen bulut kümesini Michelin lastiklerinin tatlı tombul adamına benzetti; beyaz, boğum boğum. İçi hafiflemişti. Kendini durup dururken soktuğu sıkıntıyı düşününce şaşırdı. Direksiyonu daha sıkı kavradı. Belki de hep bunu yapıyordu. Düşünüp kurup kendini olmadık kaygılarla yüklüyor, zihni siyah noktaları iştahla birleştirip felaket resimleri çiziyor, kaygı mutsuzluğa çevriliyor, mutsuzluğu bir yaşama başarısızlığı olarak duyuyor, bu sefer de neden mutsuzum diye mutsuz oluyor, kara safra damarlarına yürüyordu. Sonra gelsin hastalık, gitsin kalp çarpıntısı! Kendi kendine söylenedururken kış güneşi saklandığı yerden çıktı, ilerde yaprakların arasından parça parça görünen kırmızı kiremit çatıyı aydınlattı. Varmış saydı kendini. Rahatladı. Arabayı kenara çekip indi. Bir sigara yaktı. Cuma akşam yemeği geldi aklına yine, içi daraldı. Babanın doğumgünü biliyorsun demişti annesi o mazeret tanımaz sesiyle. Hayır diyebilseydi. On yıl önce ölmüş insanın doğumgününü kutlamak içimi paralıyor. Diyebilir miydi? Hayır. Annesine. Kime diyebiliyordu ki?

"Bir kadeh calvados vereyim size, elleriniz üşümüş."

"Olur, teşekkür ederim."

Demir Artun uzanıp çıkardığı trençkotu aldı, kapının yanındaki ayaklı ahşap askıya iliştirdi.

"Lütfen, gelin böyle, kolay buldunuz mu yolu?"

Selin içeri doğru seğirten adamı takip etti.

"Ah evet, çok iyi tarif etmişsiniz."

Düşündüğünden daha ufak tefek bir adamdı ama yıllar önce çekilmiş fotoğraflarındaki kadar genç, enerjik görünüyordu. Belki biraz saçları kırlaşmıştı o kadar. Sessiz sağlam adımları doğal bir zarafetle birleşiyor, çekik gözleri de tabloya eklenince, çevresine avının üstüne atlamaya hazır büyük vahşi kediler gibi etkileyici ama tekinsiz bir hava yayıyordu. Odaya girdiklerinde ev sahibinin işaret etmesiyle şöminenin karşısındaki kanepeye oturdu. Ateşin önü ferforje bir ızgarayla kapatılmıştı; meşe odunlarının yanarken çıkardığı çıtırtı, harika bir kokuya eşlik ediyordu. Oturduğu yerde kaykıldı. Demir Artun köşedeki bir dolaptan çıkardığı iki balon kadehe içki koyuyordu.

Selin etrafta göz gezdirdi. Yerler ahşap rabıtalarla kaplanmıştı. Kayrak taşı duvarların birinde –bahçeye bakan küçük bir penceresi vardı– yerden tavana kadar eşit aralıklarla yerleştirilmiş raflarda her türden onlarca şinanay sergileniyordu. Ne kadınsı bir beğeni diye geçirdi içinden. Annesi severdi bunları. Porselen, çini, opalin, seramik, düz, kesme, renkli cam ya da kristal hazneler üzerinde çoğu şeffaf, kimi opak, kimisi de renkli fanuslar; geçit resmine katılmış uzun boyunlu geniş kalçalı sırça kadınlar gibi yan yana dizilmişlerdi. İki duvar kitaplarla doluydu. Şömine pencerenin yanındaki duvardaydı. Alınlığında yarısı yanmış iki kalın beyaz mumla, odanın rustik havasına hiç uymayan klaket biçiminde dijital bir saat duruyordu. Üzerindeki kırmızı kesik çizgiler alabildiğine hızla değişiyor, dönüşüyordu.

"Yaklaşın da sesini dinleyin."

Elindeki kadehleri sehpanın üzerine bırakırken başıyla saati işaret ediyordu. Selin usulca kalkıp şöminenin yanına gitti. Nezaketini karşılıksız bırakmak gibi olmasın diye ilgili görünmeye çalışıyordu. Beklediği tik tak ya da benzeri bir ritimdi, ne ki kulağını dayadığında duyduğu ses içini ürpertti: Fışşşşşş...

"Şaşırdınız. Aslında onu sekanslara böldüğümüzü sanan biziz değil mi?"

"Kesintisiz akar zaman oysa."

"...Ve her hayatın klaketi kendi üstüne kapanır günü geldiğinde."

Selin huzursuzca kıpırdandı; her şeyin kendi sonuna doğru ilabildiğine hızla aktığı düşüncesi bir vertigo etkisi yaratıyordu içinde. Demir Artun kadehini kaldırdı, Selin de uzanıp kendininkini aldı sehpadan.

"Tekrar hoş geldiniz."

"Kabul ettiğiniz için tekrar teşekkür ederim."

Gerginliğini yatıştırmak için aldığı ölçüsüz yudum boğazını yakmıştı. Demir Artun ardından gelen öksürüğü de, gözlerini yaş bürüdüğünü de fark etmezden geldi. Bir yerden söze girmezse konukluğunun sıradan bir ev ziyaretine evrileceği endişesiyle boğazını temizledi, sonra düşünüp kurmadan, kestirmeden yakınlaşmaya çalıştı meseleye.

"Ne çok kitabınız var, sanırım çoğu sinemayla ilgilidir."

"Konuya girelim artık diyorsunuz."

Gülerek kitaplığın önüne doğru yürüdü. Uzanıp rastgele bir kitap seçti. Dönüp Selin'e gösterdi. *Gelecek Uzun Sürer.*

"Gördüğünüz gibi öyle değil, oldukça karışık bir kitaplık aslında. Edebiyat, felsefe, psikanaliz, sanat... Resim sever misiniz? Sanırım en çok resim kitabı var."

"Severim tabii, yeteneğim de olsun, yapayım isterdim doğrusu."

"Yapın ya, sevmek yetmez mi? Kendiniz için yapın."

Güya meseleye girdiğini düşünerek rahatlamıştı ama adamda bir yönetmen görgüsü vardı ki su ancak onun öngördüğü yatakta akabiliyordu adeta. Mekânı, konuyu, akışı, replikleri, konumlandıkları yerleri, handiyse yakından bakacakları nesneleri bile tasarlayıp, sessiz bir güçle dayatır gibiydi. En tuhafı da insanda gönüllü bir teslimiyet duygusu uyandırmasıydı. Yine de yılgıya kapılmak olmazdı.

"Neden sinema?"

Ağzından çıktığı anda basmakalıplığından utandı ama bir yerden başlamak gerekti. Bu soruyu da savuşturamazdı ya.

"Sabırsızlandınız."

Selin'in yanakları hafifçe kızardı. Anlamazdan gelip devam etti.

"Bir klişe olduğunu kabul ediyorum sorumun, ne ki sahiden merak ediyorum: Neden?"

Calvados şişesini getirip boşalan kadehleri tekrar doldurdu. Yüzleri birbirine dönük oturdular kanepenin iki köşesine. Demir Artun kadehini sağlığınıza der gibi hafifçe havaya kaldırıp büyük bir yudum aldı içkisinden. Selin çantasından çıkardığı kayıt aletinin düğmesine bastı.

"Sonrasında çözümlemek zor olmuyor mu bunları? Neyse... Neden insan onu bunu değil de şunu seçer hayatta? Gerçek seçimlerden söz ediyorum tabii, zorunluluklardan değil. İktisat eğitimi aldım, okumuşsunuzdur, üstelik sonunda sinemayla ilgili bir şey yapacağımı içten içe hep bilerek. Doğal bir eğilimdi belki; çok küçük yaşlarımdan itibaren yapmayı en sevdiğim şey film izlemekti, yönetmenlerin hikâyesi çoğunlukla böyledir zaten. Sevmeden yapılır mı bu iş? Bende sevginin yanında... Nasıl anlatmalı? Huzursuz, kavgası gürültüsü bol bir evde büyüdüm. Tek çocuksunuz, boşanmamalarının yükünü de taşıyorsunuz bilinçdışı olsa da. Neyse... Annem düşkündü sinemaya. Üç dört yaşından itibaren haftada en az iki gün sinemaya giderdik birlikte. Adana'da Güleröz Sineması vardı o tarihte. Kışları oraya. Yaz akşamları anneannemle dayım da katılırdı bize, açık hava sinemalarına giderdik; Kent, Renk, Gar... Kışın işte annemle ikimiz, matineye. Üç dört günde değişirdi vizyon, hem de iki film art arda oynatırlardı. Türk sinemasının verimli bir dönemidir sözünü ettiğim. O zamanlar, adını koyamadığım bir huzur verirdi bana filmler. Şimdi geriye dönüp bakınca bunun boyut değiştirmekten kaynaklandığını anlıyorum. Düşünüyorum da başkalarının hikâyeleri enikonu ilaç oluyormuş mutsuzluğuma. Çocuk mutsuzluğu deyip geçmeyin, hayatınıza etkir, belirler tüm seçimlerinizi. Zordur."

Selin anladığını, dahası onayladığını belirten bir baş hareketi yaptı. Kesintiye uğratma korkusuyla sesli bir yorum yapmaktan kaçınıyor, gerekmedikçe soru bile sormamasının daha iyi olacağını seziyordu. Farklı bir dalga boyuna geçmişti Demir Artun. Elindeki kadehi evirip çeviriyor, şöminede yanan ateşe doğru tutuyor, ola ki arkadan yalaz vurunca içindeki sıvının aldığı renge bakıyor ama bombeli cam elinde geçmişi gösteren bir küreye benziyordu.

"Anneme çok düşkündüm. Ufak tefek bir kadındı, uzun boyunlu. İri, güzel gözleri vardı; kahverengi, hüzünlü. Ama hep hüzünlü. Bana öyle gelirdi ki bu kadını bir tek filmler mutlu edebilir hayatta. Filmler öyle büyülü. O zaman derdim ki benim de sinemam olacak büyüdüğümde. Annem her gün gelecek, hep mutlu olacak. Böyle bir hayal. İnsan oyuncu olmayı düşler normalde değil mi?"

"O şimdiki çocuklar için geçerli herhalde. Toplumun derdi başı ünlülük olunca... Salt ünlülük hem de. Mesnet önemli değil. Bir şeyi iyi yapayım diye tasalanan varsa da bu karmaşanın içinde görünmüyor. İçerden bir itiraf size; biz gazeteciler de körüklüyoruz bu durumu."

"Arabanın ön tekeri nereye giderse, arka tekeri de oraya gider diyorsunuz. Çocukların suçu ne?"

"Tastamam öyle."

Selin fikrini söylemiş ama tedirgin de olmuştu. Konuşmanın mecrası kayıyor muydu ne? Telaşla atıldı.

"Sinema sahibi olmak isteğinden yönetmenliğe... İlintisiz değil aslında."

Demir Artun kafasını çevirip doğrudan Selin'in gözlerinin içine baktı. Gülümsedi. Güldü hatta. Manevra çabasını anlamıştı galiba.

"Değil ya. Aynı çekirdeğin çevresinde şekillenmiş hayatım bakınca. Annemi mutlu etme isteği zaman içinde kendimi mutlu etme isteğine dönüşmüş olabilir. Orta sondaydım öldüğünde. Kanserden öldü ama bana mutsuzluktan öldü gibi gelmişti. Babamı suçladım. O yaşlarda mutsuzluğun karşılıklı yaşatılan bir duygu olduğunu fark edemiyor insan. Ben olmasaydım boşanır, kurtulurdu düşüncesi kemiriyor içinizi. Suç sizdeymiş gibi. Oysa mutsuzluk yadsınamaz bir çekim alanı oluşturup, tutsak edebilir benlikleri. Bilmiyorsunuz ki."

Bu içtenlik, bu denli kişisel ayrıntıya girmesi Selin'in beklediği bir şey değildi. Belki öbür meseleyi de... Adama karşı içinde git git bir yakınlık, engel olamadığı bir şefkat doğuyor, iyi bir iş çıkarma hevesi ayaklanan koruma içgüdüsüyle çarpışıyordu. Bant kayıtlarını çözecek olan kendisiydi. Ona zarar verebileceğini düşündüğü her şeyi çıkarıp atabilirdi söyleşi yayımlanırken.

Tuhaftı, başka türlü davranmak ikiyüzlülük olur gibi geliyordu. Sevecenlikle sordu.

"Şinanay koleksiyonu annenizden kalma mı?"

"İdare lambalarını mı diyorsunuz, hayır, karımdan. Biraz bahçeye çıkalım mı?"

Kadehi elinden sertçe bırakmıştı sehpaya. Değişip sertleşen yüz hatları yanlış ya da zamansız bir soru sorduğu hissi, ardından da pişmanlıkla doldurdu Selin'in içini. Çok mu gerekliydi yani, kimden kaldıysa kaldı. Böyle anlatırken açık yüreklilikle... Çoktan ayaklanmıştı bile.

"Üşür müsünüz yoksa?"

Bir an için kapıldığı düşüncelerden sıyrıldı. İçine bir miktar özür katarak gülümsemeye çalıştı.

"Yok, neden üşüyeyim? Trençkotumu alırım üstüme."

Güvenini yeniden kazanmasına yardımcı olur umuduyla kayıt cihazını kapatıp kadehlerin arasına bıraktı. Gözü şöminenin üstündeki klakete kaydı. Duraksız yanıp sönüyordu kırmızı çizgiler: 14:52:39, 40, 41, 42...

Evin ön tarafında yer alan salon, çalışma odası olarak düzenlenmişti. Etrafına bakamadan, hızlı adımlarla yürüyen Demir Artun'u takip etti. Büyük, sürgülü bir cam kapıyla çıkılan verandadan bahçeye iki basamakla iniliyordu. Verandanın kenarındaki ahşap tırabzanlar, yazdan kalma, taç yaprakları dökülmüş ortancalarla çevrilmişti. Bahçeye çıkar çıkmaz soğuk, içkinin içine yaydığı sıcak bulanıklığı hedef alan yüzlerce minik ok saplamıştı yüzüne. Temiz havayı içine çekti, trençkotunun ceplerindeki elleri savunuyla büküldü. Bahçe bir noktada ormanla birleşiyor, birinin bitip öbürünün başladığı sınır ayırt edilemiyor, uçsuz bucaksız yeşil her şeyden öte ıssızlık duygusu uyandırıyordu.

Şimdi ikisi de kendi içine kapanmış gibiydiler. Selin da artık kendisiyle ilgilenmez görünen ev sahibini takip etmekten vazgeçmiş, dolanıyordu. Evin içine inat düzensiz, bakımsız bir bahçeydi. Meyve ağaçlarına, ekilmiş süs bitkilerine karşın ken-

diliğinden var olmuşçasına doğal, hatta biraz da vahşi görünüyordu. Birkaç tane elma ağacı vardı, yaprakları dökülmüş, meyveleri çıplak dallarında patlayıp kurumuş bir nar, iki de ayva. Sağda solda öbek öbek böğürtlen, yabanmersini, kuşburnu çalıları... Burada görmeyi beklemediği fıstık çamlarının altları kuruyup kahverengine dönmüş çam pürleriyle kaplanmıştı; aralarında tek tük kozalaklar vardı. Ardıç ağacını fark edince yanına gidip dantela benzeri yeşil yapraklarının ucundan koparıp ezdi parmaklarının arasında, burnuna götürdü. Yoğun koku bir sızıyı uyandırdı derinde; özlem duyulan bir yer, şey ya da kimse, çıkaramadı. Neden sonra Demir Artun belirdi yanında.

"Sizi yalnız bıraktım Selin bağışlayın. Ara vermem gerekti, bilirsiniz. Darılmadınız ya?"

Yüzü de sesi de yumuşamıştı.

"Hiç olur mu? Sadece zamanım..."

"Kısıtlı olduğunu düşünüyorsunuz. Endişelenmeyin, konuşacağız, istediğiniz her şeyi. Koca bir akşam var önümüzde. Havanın kararmasına aldırmayın, arka arkaya gideriz, sizi geçiririm otoyola kadar."

Selin ilk geldiğinde ön bahçede görmüştü arabasını. Yeşil çatılı ahşap köpek kulübesinin yanında. Her yanı kurumuş çamurla sıvalı bir arazi aracıydı. Siyahtı galiba. Arka arkaya... Yine de... Elinde olmadan tedirgin oluyordu. İçkinin verdiği rahatlık, sersemleştirici bir yorgunluğa dönüşmüştü. Onca yol, hem de akşam vakti, gözünde büyüyordu. Belki de gerisingeri dönmeliydi. İyi bir iş çıkarsa ne olacaktı ki. Başarının kurallarını bellemedikten sonra; kime yakın duracağını bilemedikten. Ne önemi vardı yaptığı işin hakkını vermesinin? Çek git diyordu içi, çek git.

"Hem akşam yemeğini de birlikte yeriz, bıldırcın yapacağım, güzel de yaparım, sever misiniz?"

Kalbi yine tuhaf bir ritimde atmaya başlamıştı. Ormanın derinliklerinde üç el silah sesi yankılandı. Evin diğer tarafında bir köpek havladı.

Çek git! Çek git!

"Tamam, peki."

"Harika. Gelin, içeri girmeden size göstermek istediğim bir şey var."

Yanıtını beklemeden dönüp arkasını yürüdü. Selin küçük adımlarla düştü peşine. Kurulmuş bir bebek gibi. İsyan, kırılış, karşı çıkış... Tümü eriyip gidiyordu adamın varlığında. Direnmeden kendini akışa bırakmak en kolayıydı galiba. Görülecek olan görülecek, konuşulacak olan konuşulacaktı.

Bahçenin ilerisinde arazi eğimli bir hal alıyordu. Aşağı doğru epey yol aldıklarında dereyi gördü Selin. Hemen ardında sık ağaçlar başlıyor, ormanla bahçe arasında doğal bir sınır oluşturuyordu. Dere kenarında bir bostan vardı. Demir Artun kollarını kavuşturmuş bekliyordu yaklaşmasını.

"Sebzemi kendim yetiştiriyorum burada, olabildiğince doğal, ilaç kullanmıyorum, doğal gübre alıyorum köylülerden."

Bostanda sıra sıra ekilmiş lahanalar, karnabaharlar, tek tük meyve vermiş domates fideleri vardı; pırasa, brokoli, balkabağı, irili ufaklı renk renk biberler.

"Ne güzel."

Sahiden hoşuna gitmişti Selin'in. Yapraklarının arasında toprağa yaslanmış sebzelerin görüntüsünde insanın içini iyilik duygusuyla dolduran bir şeyler vardı. Sonra onu gördü, dereye sırtını vermiş ileri bakan korkuluğu. İyilik duygusu yerini soğuk bir ürpertiye bıraktı. Ellerini iki yanağına yapıştırmış, kaygı dolu gözlerle ileriye bakıyor, siyah ağzı küçük, gizemli bir mağarayı andırıyordu. Balmumundan yapılmış gibiydi. Bir mumya. Korkuluktan başka her şeye benziyordu. Aslında arkasında akıp giden derenin, üzerindeki derme çatma ahşap köprünün görüntüsüyle birleşince...

"Gökyüzü de kızıl olsaymış değil mi?"

"Çığlık."

"Çığlık ya. Siz sahiden seviyorsunuz resimleri. Nasıl buldunuz?"

"Munch'un başka bir resmi olsa bileceğimden değil. Bunu hemen herkes... Neyse... İlginç tabii, nereden aklınıza geldi?"

"Üç boyutlu hale getirmek mi? Yaptığım bir şeydir. Mesleki deformasyon diyelim, resmi canlandırma, ona boyut kazandırma isteği. Ama siz... Tabii ya, korkuluk yerine dikmemden söz ediyorsunuz. Aslına bakarsanız korkuluk olarak ne kadar işe yarıyor bilmiyorum. Hiç yoktan iyidir değil mi?"

Güldü.

"Ben daha çok arkasındaki dereyi, ahşap köprünün tutamaklarını gereksiniyor diye yerleştirdim buraya. Sebzeleri kuşlarla paylaşmak sıkmaz canımı yoksa. Severim kuşları."

Selin artık içeri girmek istiyordu. Balmumundan adamın yüzüne baktıkça bir boğuntu hissediyordu içinde. Çığlık; nevrotiklerin ikonası. Bastırmak istediği kaygı boğazına kadar yükseliyor, sohbeti devam ettirmekte zorlanıyor, yeniden yakınlaşmalarına dahi sevinemiyordu. Beceriksizce gülümsedi.

"Artık girsek mi? Biraz..."

"Üşüdünüz mü? Düşüncesizlik ettim. Hadi gelin."

Yavaşça kolunu tuttu Selin'in. Dokunmakla dokunmamak arası. Balmumu adamın daracık omzuna konmuş bir karga onları uğurlarcasına gaklayarak havalandı.

Verandaya açılan salon, bir önce oturdukları odadan biraz daha genişti. Sıcak havası, arka odadaki şömineden bütün eve yayılan meşe odunu kokusuyla birleşince sarıp sarmalıyor, derin ve kesintisiz bir uykuya çağırıyordu insanı. Ormanın içindeki bu ev hiç boş durmayan zihni bile dinginleştiriyor, bir öncesizlik, sonrasızlık duygusu aşılıyor, yatıştırıyordu. Demir Artun öbür odaya gidip elinde calvados şişesi ve iki temiz kadehle döndü. Kahverengi deri kanepeye gömülmüş oturan Selin'in yanına geldi. Yeni birer kadeh doldurdu. İkisi. Şimdi ve burada. Selin için geri kalan her şey önemini yitirmiş gibiydi. Sorumluluğu Demir Altun üstlendi.

"Yemeği hazırlamaya başlamadan önce biraz daha konuşalım. Sonra bana yardım edersiniz değil mi?"

"Ederim tabii."

Selin bir an toparlayamadı aklını, içkisinden medet umarak bir yudum aldı. Bahçeye çıktıklarında sigara içmediğine pişman oldu. Dikleşti oturduğu yerde. Kayıt aletine bakındı.

"Kaydetmeyin bence, aklınızda ne kalırsa onu yazın, güveniyorum size, böylece ben de daha rahat ederim. İsim ya da tarihleri not etmenize de gerek yok, o tür detayları bulabilirsiniz eski

söyleşilerimde, hatta daha iyisi beni ararsınız aklınıza takılan bir şey olursa."

Alışılmadık bir yöntemdi ama Selin'e de böylesi daha uygun olacak gibi geliyordu.

"Kariyerinizin ilk filminden başlayalım mı o zaman? *Bir Sen misin Sanki?*"

"*Bir Sen misin Sanki?* İlk uzun metrajlı filmim. Öncesinde üniversite yıllarından başlayarak çektiğim pek çok kısa film var. O dönemde kısa film şimdiki kadar önemsenmezdi ya, yine de iyi alımlandığını, en azından okul çevrelerinde ilgi uyandırdığını söyleyebilirim. Üniversitelerin film kulüplerinde gösteriliyordu, kendi çabamla birkaç yurtdışı festivale de ulaşmaya çalıştım, Macaristan'da yapılan birinin seçkisine kabul edildiğimde görmeliydiniz... Gençlik coşkuyla eşanlamlı sanki değil mi? Yıllar geçtikçe ne zor oluyor içtenlikle sevinebilmek. Hep daha fazlası, daha da fazlası gerekiyor. O bile buruşuğunu kırışığını açmaya yetmiyor kağşamış, bezermiş, bozarmış ruhlarımızın. Biz derken... Siz daha çok gençsiniz elbette. "

Kalkıp kenarda duran müzik dolabının yanına gitti. Dolabın iki yanındaki raflar baştan aşağı CD'lerle doluydu. Demir Artun bakınırken Selin de hem dinlediklerini sindirmeye çalışıyor hem de çevresine göz atıyordu. Salon kısa kenarlarından birinde, oturdukları kanepenin yer aldığı uzunca bir dikdörtgen biçimindeydi. Tam karşılarında büyük ceviz bir yazı masası duruyordu. Arkasındaki duvarda tahnit edilmiş kuşlar kendilerine özel yapılmış çıkıntılara oturtulmuştu. Yarı ölü yarı diri heykeller ahşap kaidelerinde. Mavi başlı bir üveyik, bir sülün, kanca gagalı vahşi görünümlü adını bilmediği bir kuş daha. Bir av tüfeği –cinayet aleti?– özenle asılmıştı aralarına. Masanın üzerinde duran yemyeşil papağan sanki bir masaldan çıkıp gelmişti yolunu şaşırarak. Kaybolmuş, bulunmuş, beğenilmiş ki vurulmuş; boşaltılmış özenle içi, ilaçlanmış doldurulmuş. Kuşları severim diyordu bir de... Akşam yemeğinde de bıldırcın.

"Caz dinleriz değil mi? Kuşlarıma bakıyordunuz, bilmek isterdim aklınızdan ne geçtiğini."

Selin kendini suçüstü yakalanmış gibi hissetti. Düşüncelerini de okuyamazdı ya.

"Bir filminizde mi görmüştüm benzerlerini acaba diye düşünüyordum, hatta belki aynı kuşlardı kullandığınız da sonradan filmin anısına yerleştirdiniz baş köşeye."

"Tedirgin oldunuz. Olmayın, dedim ya severim kuşları. Bazen sevdiğiniz şeye gerçekten sahip olmanın tek yolu onları yok etmekten geçer. Artık sadece bana aitler. Onlardan geri kalan ne varsa. İmgeleri, bende yarattıkları duygu ve düşünceler, ne varsa. Nasılsa ölmeyecekler miydi? Bozulup karışacağına toprağa, kendinden güçlüsüne yem olacağına, alıp korumuş oluyorum bir bakıma. Avcı ölümsüzleştirmek ister avını, değerlidir çünkü. Cam muhafazalarda saklamam gerek aslına bakarsanız, ısı değişimleri etkiliyor, zamanla is duman tüylerinin bozulup parlaklığını yitirmesine neden oluyor. Yine de öylesi benim için fazla müze işi."

"Anlıyorum."

Anlayamıyordu. Sevince sahip olmak bir zorunluluk muydu? Çocukluğunda kimi kadınların omuzlarına atılmış kürk etollerin ucunda tilki başları olurdu. Burnunun ucuna geldi o yabansı koku. İçin için korkardı. Tilki başlarından çok onları boynunda gezdiren o kadınlardan. O kadınlar saçları meçli, makyajlı hep ve hep parfümle karışık sigara kokarlardı, uzun tırnakları ojeli. Onlar da tilkileri mi seviyorlardı?

"Nerede kalmıştık?"

Demir Artun yine denetimi ele almış görünüyordu. Rahattı. Vahşet de sıradanlaşıp hayata yedirilebiliyordu. Meğer ki dürtüleri açıklanmasın.

"*Bir Sen misin Sanki*?"

"Evet. Dediğim gibi... Pek çok kısa filmden sonra. Onların gördüğü ilgi de cesaretlendirdi, belki ne olsa şansımı deneyecektim, çekecektim o filmi. İlk filmlerinde hep kendini anlatır derler yönetmen. Herkesi bilmem ama ben öyle yaptım. Annesini kaybedince birdenbire büyümek zorunda kalıyor insan. Yalnızlığı kavradığını sanıyor. Çevresi kalabalık biriydim hep. Ama yalnızlık sizi koşulsuz seven birinin bulunmadığı durumdur sonucuna varmıştım. İşte öyle bir kayıp ve yalnızlık hikâyesidir anlattığım. Biliyorsunuz. Otuzuma varmamıştım o filmi yaptığımda. Kendi paramla çektim, şanslıydım, karışanınız görüşe-

niniz olmuyor kimseden bir şey istemezseniz. Hayat gibi. Sevildi. Hem iyi, hem ortalama izleyici tarafından. Sinema yapınca başka ne istersiniz?"

"Haklısınız, çoğunlukla bu ikisi tutmuyor birbirini; iyi okurun genelde popüler kitaplardan uzak durması gibi örneğin."

"Siz hangi tarafa ait hissedersiniz kendinizi?"

Selin bir an için düşündü. Ne demeliydi?

"*Masum değiliz hiçbirimiz.* Böyle bir şarkı vardı değil mi? Şaka bir yana, ideali herkesin farklı düzeylerde algılayıp sevebileceği bir şeyler ortaya koymaktır herhalde. Tam da sizin yaptığınız gibi. Hem özgün, yüksek bir sinema dili oluşturup hem de zevkle seyredilen filmler çekmek."

Tümü gerçek düşünceleriydi ama bir insanın yüzüne yağdırınca övgüleri, sorgulamadan edemiyordu: Yaranmaya mı çalışıyordu ne? İnsanlık hali. Karşısındaki çok başarılı bir yönetmen diye, söyleşi yolunda gitsin, güvenip rahatça dökülüp saçılsın diye, sadece fiziksel çekiciliğinin etkisi altında kaldı diye. Pek çok diye, pek çok soru işareti. Altında kalmıştı ki Demir Artun söylediklerini hiç duymamış gibi sözlerine devam etti.

"Geri dönüp bakınca anlıyorum, yalnızlığı yüceltmek de bir gençlik hevesiymiş. Bir nevi özel insan biçmek umudu kendinden. Onu yüceltmeye duranların çoğu Selin, bilin ki ondan kurtulmak isterler aslında. Bir çığlıktır o söylem. Duysun birileri. Oysa yalnızlığı sahiden içselleştirmiş olan, öyle dile getirmez kolay kolay. Bağışlayın, bunun yüceltilecek bir bok olmadığını da bilir. Aslında para sıkıntınız yoksa daha bir rahat tersyüz edersiniz ya ceplerinizi arkadaşlarınızın yanında; beş parasızım diye. Onun gibi bu da. Üç aşağı beş yukarı hepimiz aynı yollardan geçiyoruz işte. Severim o filmi yine de. Şimdi bu deneyimimle otursam çekemem aynısını. Duygusu başka türlüydü. Aynı adam değilim ki. İlk kez verilen yerel bir ödüle değer görülmüştü. Öyle önemli bir ödül de değildi ama bir de bana sorun. Bizce devam et. Tastamam böyle okumuştum o ödülü. Ne yapıyorsan, nasıl yapıyorsan yapmaya devam et. Yüreklendirilmeyi diliyorsa insan en küçük şeylere bile anlam yükleyebilir."

Sözünü tamamlayınca kadehine uzanıp kalan içkisini bitirdi. Selin de onu taklit etti. Alışık olmadığı bir içkiydi. Bir an zihni

bulanıyor, bir sonrakinde büsbütün aydınlanmış gibi geliyordu. Dinlediklerini aklına yazmaya çalışıyor, öte yandan bunun profesyonel bir görüşme olduğunu unutur gibi oluyordu. Sigarasızlık iyiden iyiye başına vurmuştu. Demir Artun da düşüncelere dalmış görünüyordu, fırsat bilerek atıldı.

"Ben verandada bir sigara içsem izninizle?"

"İçin ya, elbette. Siz çıkın, ben size kültablası gibi bir şey bulmaya çalışayım."

Selin yerinden kalktığında sendeleyecek gibi oldu. İçki, gerginlik ve adamın yadsınamaz çekiciliğiyle birleşince iyice sarhoş edici olmuştu. Demir Artun kapıyı açmasına yardım etti. Günbatımı hafif bir kızıllığa boyamıştı bahçeyi, ormanı. Çığlık için daha uygun bir gökyüzü diye düşündü. Sigaradan çektiği ilk nefes başını döndürdü. Bir süre tek başına kalmak içini ferahlatmıştı. Isıran soğuğa aldırış etmedi. Demir Altun neden sonra gelip özür dileyerek kültablası yerine gümüş bir çay tabağı tutuşturdu eline. Bir süre konuşmadan yan yana durdular. Selin adama doğru yönlenmek isteyen ellerini, ayaklarını, aslında bütün gövdesini bahçeye doğru dönmeye zorluyordu. Neyse ki beden dilini denetleyemeyecek kadar sarhoş olmamıştı. Kahve içmeliyim diye düşündü. Sigarasını söndürüp içeri girdi, öbürü de peşinden.

"Acıktınız mı Selin? Yavaş yavaş hazırlamaya başlayalım mı yemeği? Mutfakta devam ederiz konuşmaya. Ama önce bir kahve yapayım size."

"Ah!"

"İlk görende aynı etkiyi yaratıyor hep, aslında fazla gören de olmadı ya. Gelin oturun şöyle."

İşlevsel araç gereçlerle donatılmış geniş, modern bir mutfaktı. Duvar kahverengine çalan bir bordoydu. Ortada büyük ahşap bir yemek masası vardı. Piknik alanlarındaki masalara benzeyen, masif, iri, kaba hatlı. Yanlarına aynı ağaçtan sıralar konulmuştu, iki başında ise yüksek arkalıklı, döşemeleri klapalı deri, koltuk benzeri ahşap iskemleler. Kapıdan girdiğinizde ilk

onu görüyordunuz. Bir kadın. İskemlelerden birine kurulmuştu, dosdoğru ileri bakıyordu, tam karşısında biri oturuyormuşçasına anlam yüklüydü gözleri. Uzun bir boynu, dar omuzları ve aşağı doğru genişleyen bir bedeni vardı. Yüzü kalp biçimindeydi. Elinde bir yelpaze tutuyordu.

"Bir tek yalnız yemeğe alışamadım."

Demir Artun gülüyordu. Kendine yemek arkadaşı olsun diye bir enstalasyon yapmak dünyanın en doğal şeyiymiş gibi. Çığlık'ı örnek alarak yaptığı korkuluğu görmüş olmasına karşın allak bullak olmuştu Selin. İlk şaşkınlığını üzerinden atıp oturdu. Kadın şimdi gözlerinin içine bakıyordu. Bir çağrışımlar ağına dolandı. Uzun boyunlu bir kadın, şinanay fanusları, saçlarıyla aynı renkteki kahverengi koltuk, yelpaze, iri gözleri, tuhaf, zümrüt yeşili, papağan yeşili, yeşil miydi, Paris, o soygun, neydi, Matisse değil, değil besbelli. Öbürleri... Neden sonra heyecanla atıldı.

"Modigliani bu, Yelpazeli Kadın, çalınan hani, o soygunda. Üç tablo. Ben de diyorum... Gözleri yeşil miydi böyle peki?"

Demir Artun'un neşesi denizin üzerinde bir görünüp bir kaybolan beyaz köpükler gibi sönmüştü yine. Kahveyi makinenin altına yerleştirdiği fincana doldurup Selin'in önüne koydu.

"Değil ya, yeşil değil orijinalinde. Siz sahiden ilgilisiniz resme karşı, dikkatli."

Selin'e sözleri iltifat değil hakaret gibi gelmeye başlamıştı. Onca yer almıştı basında, bilmesinden doğal ne olabilirdi ki! Ne kadar da düşüktü bu adamın insanlardan beklentisi. Belki de sadece kadınlardan. Onların genç olanlarından? Gazetecilerden? Her ne ise incinmiş hissetmesine neden oluyordu.

"Gazetelerde kaç gün... Gözden kaçacak gibi değildi. Hem resme ilgi duymayanların bile..."

"İlgisini çeker sanat eseri hırsızlığı. Sinema sağ olsun değil mi? Öyle bir anlatır ki, hırsız hırsızlıktan çıkar, bir tür incelmiş zevklerin cazip adamı olarak kutsanır adeta. Palavra!"

"Sadece perspektif meselesi."

"Doğru. İflah olmaz bir karamsar ya da buz gibi gerçekçi değilse inanmaya gönüllüdür insan. Kötüde bile iler tutar bir yan bulmaya, açıklamaya, anlamaya çalışmak bundan."

Selin'in yanıtını beklemeden çıkarken duraksayıp başını kapıdan içeri uzattı.

"Türümüze dair umudumuzu korumak istiyoruz. Hepsi bu."

Geri döndüğünde elinde büyük bir Modigliani kitabı vardı. Yelpazeli Kadın'ın olduğu sayfayı açıp masanın üzerine koydu. Sadece gözlerinin rengi değil, yüz ifadesi de tamamen farklıydı orijinalinden. Acaba karısı... Aklına geleni dile getirmekten kaçındı. Demir Artun buzdolabından çıkardığı üzeri streç filmle kaplanmış geniş bir kabı tezgâhın üstüne koyup Selin'e döndü.

"Âşık olduğumuzda, baktığımız her kadında onun yüzünü görürüz. Bastırırız çünkü rahatsız edicidir. Ama görürüz."

"Kuşatma altında olmak gibi."

"Bir bakıma."

Selin ne söyleyeceğini bilemeyerek kahve fincanına sarıldı. İçi karışmıştı. Karısının fotoğraflarını görmüştü. Yeşil gözlüydü demek, anlaşılmıyordu fotoğraflardan. O yeşil masal kuşu, türlü çeşit şinanay, özenle uğraşıp yaptığı bu kadın; evdeki boşluğunu ona ait simgelerle dolduruyordu. Bir gün önce okuduğu notları geldi aklına. Kaç yıl geçmişti aradan? Bunca sevdiği kadını... Kaybetmek. Cesaretini topladı.

"Karınız..."

"Kazadan mı söz ediyorsunuz? Sekiz yıl oldu. Bakın bunları dünden sosa yatırmıştım. Sek kırmızı şarap, sızma zeytinyağı, deniz tuzu, taze çekilmiş karabiber, kekik bir de defne yaprağı. Derince bir kap olmalı. Sosu bıldırcınların yarısına gelecek kadar hazırlasanız yeter. Ara sıra altüst etmeyi unutmayın ki her tarafı çeksin."

Anlatırken bir servis çatalı yardımıyla sosun içinden çıkardığı bıldırcınları fırın tepsisine diziyordu. Dört taze patatesle bir bıçak getirip Selin'in önüne koydu. Uzanıp dolaptan bir tencere çıkardı. Selin patatesleri soymaya başlamıştı.

"Ortadan ikiye ayırırsanız her birini..."

Bir yandan da tencereye tereyağı koyuyordu. Selin elini çabuk tutmaya çalıştı. Demir Artun önce çıkardığı arpacık soğanlarının kabuklarını soyup yıkadı, sonra ocağı yaktı. Bir süre sonra ısınan yağın kokusu ortama yayılan tedirginliğin üstünü örttü. Selin sonuncu patatesi de dilimleyip ocağın yanına götürdü.

"Teşekkür ederim."

Tereyağı eridikçe kaşıkla köpüğünü alıp atıyordu, sonra arpacık soğanlarıyla patates dilimlerini tencereye ekleyip sotelemeye başladı. Yağ yanmadan altını kapattı. Selin engel olamadığı bir hayranlıkla izliyordu. Huzursuz eden düşüncelerinden sıyrılmıştı. Doğrusu bir erkeği pek az şey yemek yapmak kadar seksi kılıyordu. Demir Artun tenceredeki karışımı tepsiye dizdiği bıldırcınların üzerine yaydı, malzemenin tümünü gelişigüzel karıştırdı, en üstüne tekrar kekik, defne yaprağı, maydanoz ve biberiye ekledi. Fırına koymadan iki ucundan kaldırıp kokladı, uzatıp Selin'e gösterdi.

"Harika görünüyor."

Adam bir çocuk içtenliğiyle gülüyordu. Selin de artık kaygıya kapılmadan bu değişken ruh haline uyum gösterir olmuştu. Çaresiz bir yakalanmışlık içinde imgeler, sesler, sözler, kokular, dokuların dalgalandırdığı bir denize dalıp dalıp çıkıyorlardı.

"Kırkbeş dakika sonra hazır, kahvenizi bitirin de şarabımızı açalım."

Dolaptan çıkardığı salata malzemelerini tek tek yıkayıp metal bir süzgecin içine koyuyordu. Kat kat kıvırcıklar, morumsu *polo rosso* yaprakları, dallarından ayırdığı terelerle rokalar üst üste yığılıyordu.

"Yardım edebileceğim bir şey var mı?"

"Siz şarabı seçin Selin, hatta açabilirseniz..."

Başıyla tezgâhın kenarında duran hasır şaraplığı işaret ediyordu. Yatırılmış şişelerin önünde duran tirbuşona baktı Selin. İki yanında çelikten kollarıyla kloş etekli bir balerin. Uzanıp gelişigüzel bir şişe aldı, tutup gösterdi: Corvus Cabernet Saugvignon. Beriki başıyla onayladı. Selin ambalajın tırnağını kaldırıp folyoyu açtı. Burgusu mantarın içine doğru inerken balerin kollarını açtı. Demir Artun raftan iki kadeh alıp uzattı, doldurup masaya geçtiler.

"Sağlığınıza."

Selin kadehini kaldırıp içkisinden bir yudum aldı. Koyu kırmızı, boğazından, her noktasını uyararak geçti. Biraz laf olsun diye, biraz hiç de profesyonelce davranmadığını düşünmenin suçluluğunu gidermek için yeniden sinemadan söz açtı.

"Kısa filmler, sonra ilk uzun metrajlı filminiz, hemen ardından herkes ikinci filminizi beklerken siz belgesel çektiniz."

Demir Artun konuya dönmekten sıkılmış görünüyordu. Sesinde belirgin bir yılgıyla yanıtladı.

"*Baca Temizliği*? Başta buna benzetiyorlardı yaptıklarını, böyle adlandırıyorlardı. Breuer ve Freud. Psikanalizi anlamak istiyordum. Zaten anladığını değil anlamak istediğini çekiyorsun. Başkalarına göstermek bahane. Kendin görmek istiyorsun asıl."

Selin ileri gitmiş olur muyum acaba diye endişelenerek sordu.

"Pek ilgi görmeyen tek işinizdi yanılmıyorsam."

"Görmedi ya. Meraklısı fazla değil ki, kimi ilgilendirecek. Beni ilgilendiriyordu, yeter. Öyle düşünmüştüm. Para kaygım olmadı ki zaten hiç. Varlıklı bir aileden geliyorum. İyi ki yaptım diyemiyorum yine de. O dönemde çok okuyordum o konuda, analizden geçmeyi tartıyordum biteviye. Olur mu, olmaz mı? Denemeli miyim? Belgesel fikri oradan doğdu, Freud'un Viyana'da, Londra'da oturduğu evlerden başladım çekmeye, bu fiziksel bir çerçeve sunacaktı bana, dışarıdan içeri doğru inmeye başladım sonra döne döne. Türkiye'de psikanalizin tarihine de bakmak istiyordum, bugün ne durumda olduğuna da. Meslekten insanları konuşturmak istedim ama onların da sıkısı kolay kolay görünmez, çıkıp da konuşmaz toplum önünde. İkisini zorlukla ikna ettim. Yine de vakalar hakkında konuşmadılar, genel işleyişten, sorunlardan söz ettiler daha çok. İşin en parlak tarafı ulaşabildiğim, konuşmaya ikna ettiğim hastalardı. Kimi tamamlamıştı, kimisi hâlâ analizdeydi. Yüzlerini gizledik, mesleklerini, isimlerini, yaşlarını. Düpedüz, açık yüreklilikle anlatmaya çalıştılar yaşadıkları süreci."

Susup şarap kadehine uzandı. Fırından enfes kokular geliyor, Yelpazeli Kadın duraksız Selin'e bakıyordu. Sessiz kalıp sözüne devam etmesini bekledi.

"O kadar didikledim ki meseleyi filmi çekerken, okumalar görüşmeler bir süre sonra çok fazla bildiğimi sanmama, hatta analizden geçmişim gibi hissetmeme neden oldu. Hani işin daha çok toplayıcılık kısmıyla ilgilenen kitapseverler raflarına dizdikçe kitapları, okumadan içeriklerini de zihinlerine aldık-

ları gibi bir zanna kapılırlar ya, tam öyle. Filmi yaptım, duyacağımı duydum, göreceğimi gördüm ve sandım ki... Neyse işte, girmedim analize. Yanılgının ipliği eksik olmuyor asla yaşam örgüsünden."

Sahiden hayıflanmış gibiydi. Kalkıp fırına gitti. Kapağını açıp baktı. Koku iyice yayıldı mutfağa.

"Birazdan olur."

Selin'in konu hakkında pek fikri yoktu. Neden bu kadar önemliydi analizden geçmek, doğrusu anlamıyordu.

"Masayı hazırlayalım mı?"

Demir Artun, oturun gibisinden bir işaret yaptı. Bir çekmeceden iki amerikan servisiyle kumaş peçete çıkardı, bir diğerinden de yemek tabakları. Masanın üzerine yerleştirdi. Konuşmuyordu. Düşüncelere dalmış, rengi de keyfi de kaçmıştı. Selin'in saatler içinde alıştığı bir döngüydü bu. Yapılması gereken sessizce beklemek, kesintisiz düşünmesine olanak tanımaktı. Kendiliğinden yumuşuyor, gülümsüyor, cana yakınlaşıyor, neşeleniyordu. Zordu. Böyle bir erkekle hayatını paylaştığını hayal bile edemiyordu. Düşüncelerini ne demeye bu noktaya vardırdığını anlayamadı. Adamın da onunla bir şeyi paylaşmak istediği yoktu zaten. Nezaket, misafirperverlik. Göstermeye çalıştığı buydu. Anlam veremediği bir hüzün kapladı içini. İçkiden olmalı diye düşündü, karıştırmak iyi gelmiyordu.

Demir Artun tepsiyi fırından getirip masanın üzerine koydu. Bıldırcınları tabaklara yerleştirdi, tepsiyi kaldırdı, süzdürdüğü salata yapraklarını ahşap bir servis kâsesinin içine koydu, hazırladığı sosu döküp karıştırdı, onu da getirip ortalarına yerleştirdi. Hâlâ susuyordu. Selin de ona ayak uydurmuş sessizce bekliyordu. Oturdu, şarap kadehlerini yeniden doldurdu. Gülümsedi. Zoraki. Gibi geldi Selin'e. Aldırmadı.

"Elinize sağlık, nefis görünüyor."

"Afiyet olsun."

Bir süre sessizce yemeklerini yediler. Ara sıra birinin çatal ya da bıçağı porselene çarpıp tınlıyordu. Selin yerken zorlanacağını düşünmüştü ama bıldırcın harikaydı. Şaşırdı. En çok da kendi ikiyüzlülüğüne. Taze otların baharatların lezzetlendirdiği sözde vicdan, roka limon zeytinyağıyla çiğnenip, yudum yudum şa-

rapla mideye yollanıyordu. Hedonizm her zamanki gibi en çok çelişkiden besleniyordu.

"Tüm filmleri konuşacak mıyız böyle tek tek?"

Demir Artun konuyu kendisi açmıştı, Selin rahatlayıp atıldı.

"Nasıl isterseniz, bana kalsa hepsini dinlemek isterim ama; aslında sormak istediklerim var, Oscar Ödülü, o filmin yapılış hikâyesi, sinemayı bırakmanız ve..."

"Ve karımın ölümü elbette. Rahat olun Selin, işinizi yapıyorsunuz. Kimse kolay kolay dile getiremiyor yüzüme karşı. Açık olun. Böylesi daha iyi geliyor bana."

Ağzını peçeteyle silip şarabından bir yudum aldı. Selin olabildiğince sakin durmaya çalıştı.

"O zaman kısaca filmlerden söz edelim mi önce, ödülden önceki filmlerden?"

"Kronolojik sıralamamızı bozmayalım öyle mi? Belgeselden sonra... *Azade*. Bir ruhsal poligami hikâyesidir o, zaten izlemişsiniz galiba. Doğru alımlandı mı emin değilim ama iyi gişe yaptı. Başrolde bir kadın beş erkek olduğundan olasılıkla. İlginç geldi insanlara, tabu yıkıcı demeye bile cüret ettiler. Hangi tabu? *Yedi Kocalı Hürmüz* Danimarka filmi miydi, anlamıyorum ki. O zaman da anlamamıştım. Azade, evet, ismiyle müsemma bir kadındı, toplumun dayattığı bütün normlardan azade. Ama tabu doğru kavram değildi. Beş adamın sevdiği yönlerini alıp birleştirip tek bir adam yapmaya çalışıyordu kendine hepsi bu. Ruhunu, bedenini, zihnini örtecek kırkyama bir battaniye. Üşümeyecek hiçbir yerinden. Mümkün mü? Ben de anlamaya çalışıyordum anlatırken."

"Mümkün mü bilmiyorum ama canhıraş bir çabaydı, kederli..."

"Kederli ya, olmaz mı? Zor olanın o adamlardan biri olmak olduğunu düşündü izleyenler, zor olan Azade olmaktı aslında emin olun."

"Bana da öyle gelmişti. Böyle yorumlar yakışıksızdır biliyorum ama *Azade*'nin yaptığınız en iyi film olduğunu düşünüyorum. "

"Neden yakışıksız olsun. Bir filmografiniz var, dönüp geriye baktığınızda... Yani en çok en iyi filminizin hangisi olduğu

üzerine yapılacak bir tartışmanın görünmez dinleyicisi olmak istersiniz. Herkesin farklı fikirde olması, sürekliliği yakalayabildiğiniz anlamına bile gelebilir. Bende, arada bir fiyasko var tabii."

Derin Artun içten bir kahkaha savurdu.

"*Boşluk*. İnanır mısınız sezmiştim aslında, bir fiyaskoya dönüşeceğini yani, yaptım yine de. Her şeyi yaşamak gerek."

"Onu seyretmedim çünkü..."

"Çünkü bulunmuyor. Bulunmaz çünkü film olup olmadığı bile tartışılmıştı. Boşlukları çekmiştim uzun planlar halinde, şeylerin birbirine kilitlenmesini, insanların et beni gibi birbirlerine yapışmasını önleyen boşlukları. Boşluk da doğası gereği görünmeyendir. Filmin ilk gösteriminde makinede bir arıza olduğunu düşünmüştü salondaki seyirciler. Bir kültür merkezinin küçük salonunda gösterebilmiştik zaten. O zamana kadar artık bir ismim oluşmuştu piyasada ama düşünün buna rağmen oynatacak sinema bulamamıştık."

Artık kahkahalarla gülüyordu. Selin'in de sinirleri bozulmuştu. Filmi seyretmediği halde gülmesi bulaşıyor, o da durduramıyordu kendini. Yine de yanlış anladım herhalde diyordu, sadece var olan boşlukları çekip montajlamış olamaz.

"İnanamıyorsunuz değil mi sadece boşluğu çektiğime? Bir dış ses vardı tabii, bir de müzik."

Sakinleşmiş, durulmuş hatta biraz da ciddileşmişti.

"Bildiğimiz anlamda bir film değildi şüphesiz, bir çağrıydı daha çok. Boşluk üzerine birlikte düşünmeye bir çağrı. Dış ses düşündüklerimi aktarıyor, izleyenleri de beraber kafa yormaya, merak etmeye çağırıyordu. Şımarıklık bile dediler. Aldırmadım. Ben bencil bir adamım. Sinemayı da sadece kendim için yaptım."

"Çok merak ettim, sizden ödünç alıp izleyebilir miyim?"

Kalkıp tabakları toplamaya başlamıştı. Ardından buzdolabından metal dikdörtgen bir kap çıkardı.

"Tiramisu sever misiniz?"

Demir Artun şömineye yeni odun attı, maşayla közleri karıştırdı, körükle tutuşmasına yardım etti. Kalan içkilerini alıp odaya geldiklerinden bu yana Selin sözü tekrar *Boşluk*'a getirmek için fırsat kolluyordu. Neden huzursuzlanmıştı öyle ödünç isteyince?

"*Boşluk*'u diyordum, sahiden izlemek isterdim."

"Film arşivim Nişantaşı'ndaki evde. Aslında sinemayla ilgili ne varsa; kitaplar, afişler, fotoğraflar, ödüller... İstemedim çevremde sinemayı anımsatan bir şey olsun."

Selin dinlerken nasıl da fark etmedim diye düşünüyordu. Kitaplar, CD'ler... Bütün o eşya kalabalığı aklını karıştırmış olmalıydı. Elbette. Filmler yoktu ortada, ne de... Peki ya klaket biçimindeki saat? Sormaya çekindi.

"Televizyonunuz bile yok sanırım, şimdi siz söyleyince..."

"Yok ya, DVD oynatıcı, hatta bilgisayar da."

"İnternetsiz zor olmuyor mu?"

"Haftada bir Şile'ye iniyorum, gazetelerimi biriktiriyor alışveriş ettiğim market, haftasonu topluca okuyorum. Olan biten-den haberim oluyor, gereğinden fazla."

Selin ne diyeceğini bilemeyerek kadehine uzandı. Önemsiz göründü sonra. Tabii ya, olabilirdi, insan geride bırakmayı bilmeliydi. Tam anlamıyla geride bırakmayı.

"Sinemayı neden bıraktınız?"

Demir Artun gülerek elini uzatıp Selin'in alnına düşen bir tutam saçı kaldırdı.

"Sırayı bozuyorsunuz ama!"

Selin'in başı dönüyor, duymasıyla anlamlandırması arasındaki süre gitgide uzuyordu.

"Haklısınız. *Boşluk*'tan sonra iki film var, ödüle gelene kadar."

"Aldatma üzerine iki film. Böyle söyleyince bir Kiewslowski tadı bulaşıyor değil mi?"

Yine keyfi yerine gelmişti. Gülüyordu. İçki iyiden iyiye etkimeye başlamıştı galiba, yüz hatları gevşemiş, gözlerindeki ifade bulanıklaşmıştı. Selin'e öyle geliyordu ki bu adamın sinema sevgisi acı verecek boyuttaydı. Belki elini kolunu bağlayan, bırakmasına neden olan da buydu. Fazla sevmek. Pekâlâ kastrasyon nedeni olabilirdi.

"Önce *Şimdi* ve ardından *Geç*. Birbirini takip ediyor. Tutulan bir filmin ikincisini çekmek değil elbette sözünü ettiğim."

"Tabii. Bütün olarak tasarlayıp ikiye bölmüştüm çekerken. Mutsuz bir evlilik ve sonunda kadının adamı aldatması. Garanti gişe değil mi? İkinci bölümde bakış açısını değiştirdim. Kadın anlatıyordu bu sefer. İlk filmde seyircinin ilendiği kadın ikinci film de nasıl da haklılaşır. Nefret ettirdiğin bir karakteri sevdirebilir misin dönüp? Meydan okuyucu bir yanı da vardı yani. Bakış açısı. Hayat farklı mı sanki? Niye var *Stockholm Sendromu* diye bir şey? Herkes tutsak alınmaya mı meraklı? Hayır tabii ki, kimin yanında duruyorsan bir süre sonra olaylara onun açısından bakmaya eğilim gösteriyorsun, hepsi bu."

Demir Artun konuşurken daldan dala atlıyor, Selin biraz da şarabın etkisiyle odaklanmakta güçlük çekiyordu. Şöminenin üstündeki mumlardan biri söndü. Mum kokusuyla birlikte ince bir duman yükseldi. Gözü raflardaki şinanaylara takıldı. *Sırça Fanus*. Yürüdü aklına ve ansızın çıkıp geliveren bir gölge düştü içine, yüzüne.

"Neyiniz var? Sıkıldınız mı yoksa? Müzik dinlemek ister misiniz?"

Selin işe yaramayacağını, dahası gölgeyi koyulaştıracağını deneyimle biliyordu.

"Ben bir sigara içsem çıkıp?"

"Yemekten sonra da içmediniz, hadi gelin birlikte çıkalım."

Karanlık hol boyunca ilerlediler. Demir Artun Selin'in dirseğinden tutuyordu. Salon bir gece lambasından sızan solgun ışıkla olduğundan gizemli görünüyordu. Selin'in gözü istemeden kuşlara takıldı. Gece gündüz onunla birliktelerdi. Öyle kıpırtısız bekliyorlardı doğalarına inat. Koruyucu melekler gibi.

Dışarı çıkmak iyi geldi. Soğuk hava düşüncelerini böldü. Derin bir soluk aldı. Ay bulutların ardına girip çıkıyor, rüzgâr ağaçların dallarını belli belirsiz hışırdatıyordu. Bahçe ve orman birbirinin içinde erimiş bir kara deniz gibi uzanıyordu önlerinde. Bir puhu kuşu öttü. Çakallar uludu gecenin içinden. Cebinden çıkardığı çakmağı elinden aldı Demir Artun, sigarasını yaktı.

"Teşekkür ederim."

Sigarasından aldığı ilk nefes ağzında gıdıklanmaya benzer bir

his uyandırmıştı. Dağılmıştı ama burada olmaktan memnunum yine de diye geçirdi içinden. Adamın varlığını aralarında hiç boşluk yokmuşçasına teninde duyuyordu. Sessizce etrafı seyrediyorlardı ama Selin'e içten içe konuşmaya devam ediyorlarmış gibi geliyordu. İnsanı huzursuz etmeyen, ağır, kütleli, sıkıntı veren değil, dolu, doyurucu bir suskunluktu. An genişliyor geçmiş de gelecek de yokmuşçasına zamanı kuşatıyordu. Gece normalde tetiklediği ne varsa onu iyileştirmeye durmuştu sanki; kalp çarpıntısı, kaygı, tedirginlik, tekinsizlik, melankoli. Ne varsa.

"Dalgın görünüyorsunuz."

"Geç oldu."

"Orasını düşünmeyin siz."

Aslında düşünmüyordu. Bir yanıt olsun diye çarçabuk uyduruvermiş, ağzından çıktığında da sahiden ne kadar geciktiğinin ayırdına varmıştı. Vakit gece yarısına yaklaşıyordu. "Orasını düşünmeyin siz." Aldı evirdi çevirdi kabul etti Selin. Neyi düşünecekti ki? Her gecenin sonu bir yere varır. Çay tabağı küllüğe sigarasını bastırdı. Gazeteci kimliğine sarıldı.

"İşinizle ilgili eleştirileri nasıl karşıladınız?"

İçeri girmesi için kapıyı aralarken anlatmaya başlamıştı.

"*Boşluk* meselesini anlatmıştım. Onun dışında genel anlamda elimi taşın altına sokmadığımı söyleyenler oldu. Etnik çatışmalara, sınıf meselesine, emeğin sömürülmesine, kısası, toplumun sorunlarına kayıtsız kaldığım ima edildi. Bir vicdan yaratmıyormuş filmlerim izleyenlerde! Bir tür sağırduyarlıkla suçlandım anlayacağınız. İnsanın kendisine, ilişkilerine bakmak istedim doğrudan oysa. Irkı, dili, dini, sınıfı çok da önemli değil. İnsan insandır. Karmaşıktır. Yaralıdır. Sanata bakmak istedim sonra, üzerine kafa yordum. Bunlar duyarlık sayılmıyordu anlaşılan. Onların konu başlıklarından birini seçmeniz gerekiyordu. Sinema böyle bir şey değil ki. Ismarlama iş yapmak isteseydim terzi ya da dekoratör olurdum. Önemli değildi. Aldırmıyordum. Şimdi hepsi geride kaldı zaten."

Şömineli odaya geldiklerinde verandada aralarında oluşan ne idiyse dağılmıştı. Neşeli bir dostluk havası içine girmişlerdi yine. Demir Artun kendini çağrışımlara kaptırıyor, sağa sola atlayarak konuşuyor, Selin hayranlıkla dinliyordu.

"Pekiyi ya Oscar Ödülü? O da mı önemli değildi?"

"Olmaz mı? Hangi sinemacı için değildir ki? Neyse, kendim için konuşayım ben çok hayal etmiştim alabilmeyi. Bu kadarını hayal edemeyen adamın sanatın herhangi bir dalıyla işi ne zaten? Hem her ödül önemli gelirdi bana, anlattım ya zamanında küçük yerel bir ödüle bile ne denli sevindiğimi. Sağda solda da söylerdim bir gün Oscar almak istediğimi, arkamdan konuşup güleceklerini bilir, dahası güldüklerini sezer ama umursamazdım. Bir gün aldığımda o gülüşün kilden bir maske gibi suratlarında donacağını da bilirdim çünkü."

Bahçedeki köpek durmaksızın havlıyordu. Soran gözlerle baktı Selin. Beriki yerinden doğruldu.

"Uzaktan bir araba gürültüsü işitse, bahçede başka bir hayvan olduğunu fark etse havlar Dost; bir kaplumbağa ya da kirpi olsa da. Bekleyin, ben bir bakıp geleyim."

Dost. Bir köpek için ne tuhaf bir ad diye düşündü Selin. Güzeldi yine de. Ne düşünüp de koymuştu acaba? Şöminenin alevleri küçük pencerenin camında titreşiyordu. Bir süre seyretti. Havlama kesildi. Demir Artun kapıda belirdi.

"Yok bir şey, bugün ihmal ettim onu, beni görmek istedi galiba!"

"Adı çok güzelmiş?"

Cevap vermedi. Yerine oturmadan maşayla ateşi karıştırdı.

"Ne diyorduk? O film, *Kalkmadan Önce*. Zihnimde büyük bir belirsizlikle koyuldum işe aslına bakarsanız. Tutku ve belirsizlikle. Ödül aklımın bir yerindeydi tabii ama genel, yüzergezer bir istekti o. Bu denli çabuk olacağını da beklemiyordum doğrusu. Diyeceğim oraya doğru yürür mü diye planlamamıştım. Öylesi hesap sanata zarar verir ancak. Sinemada o metal tıkırtısı, o soğukkanlılık canına okur adamın."

"Filmin bütününü kurmaz mısınız kafanızda başlamadan?"

"O başka bir şey. Bir görüşüm olur elbette. Olurdu. Öyle böyle bilirdim ama yolda değişirdi işler. Sahneler girer sahneler çıkar, başta senaryoda olmayan bir karakter gelip köşeye kurulabilirdi. Yeni bir şişe açayım mı?"

Selin'in gözü şöminenin üzerindeki klakete kaydı. 00:32: 36, 37, 38, 39... Demir Artun saate baktığını fark edince yaklaştı.

"Neden kalmıyorsunuz Selin? Misafir odasını hazırlarım size. Gerilmeden otururuz. Ne dersiniz?"

Düşünmesine olanak vermek için susup yanıtlamasını bekledi. Selin'in aklında tekrar eden kâbuslarından biri... Arabayla yokuş aşağı giderken frenleri tutmuyor, iniyor, hızlanıyor, ne yapsa durduramayacağını biliyor, duvara doğru alabildiğine... Bir rüyadan aniden uyanmış gibi sersemlemişti. Ne diyeceğini bilemedi. Sessizliğin uzaması, "evet" ya da "hayır", ardından gelecek her yanıtı anlamsız kılacaktı sanki. İstiyordu. Yapmaması gerektiğini biliyordu. İstemiyordu. Bir yandan çok mantıklı geliyordu. İstiyordu. Çekiniyordu. İstemiyordu. Bunca içkiden sonra yola çıkmak doğru muydu? İstiyordu. İş için geldiği bir adamın evinde geceyi geçirmek doğru muydu? İstiyordu. Utanması gerekirdi kendinden. İstiyordu. Evet.

"Eh yeni bir şişe açacaksak eşlik ederim o zaman."

"Açarım ya. Harika!"

Sahiden sevinmişe benziyordu. Söz vermişti ama belki de anayola kadar geçirmek zoruna gidiyordu onun da. Hemen mutfağa gidip aynı şaraptan yeni bir şişe ve tirbuşonla geri döndü. Selin artık kadehleri saymaya da boş vermişti. Bir an kendine baktı dışarıdan. Kimseye verilecek hesabı yoktu. Demir Artun'la birlikteydi. Bu güzel orman evindeydi. Şömine çıtırdıyor, alevlerin sıcaklığını yanaklarında, alnında; lezzetli yemek, iyi şarap, güzel sohbetin sarhoşluğunu ta içinde duyuyordu. Dünya hiç de fena bir yer değildi. Kaygı köpek havlamaları gibi arada yırtsa da gecenin perdesini, göründüğü anda kayboluyordu. İç sesi araya girip fısıldıyordu. Rahat ol! Rahat ol!

Demir Artun alışkın hareketlerle şişeyi bacaklarının arasına alıp çabucak açtı. Mantarını çıkarıp kokladı. Kadehleri yeniden koyu kırmızı renkli sıvıyla doldu.

"Uykunuz gelirse haber verin olur mu? Bana bakmayın. Şehirden uzaklaştığımdan beridir kendi iç saatime göre yaşıyorum. Sabaha karşı çıkıp arabamı yıkadığım da oluyor, gece boyu tahnitle ya da enstalasyonla uğraşıp sonra bütün gün uyuduğum da."

"Nerede çalışıyorsunuz?"

"Yan tarafta müştemilat olarak yapılmış bir kulübe var, orayı işlik olarak düzenledim. Dağınıklığım orada. Hem boyalar, yapıştırıcılar, tiner, hem de tahnit için kullandığım kimyasallar falan, evde olsa dayanılmaz o kokuya. Sağlıksız da zaten. İşliği gece boyu havalandırabiliyorum."

"Ne güzel."

Selin'e artık adamın her yaptığı güzel gelir olmuştu. Yine de ağzından çıkınca yanıtını aptalca buldu. Az da olsa bir sağduyu kırıntısı kalmıştı demek. Toparlandı. Söyleşiyi imdada çağırdı.

"*Kalkmadan Önce*'yi anlatıyordunuz. Sahi nereden aklınıza geldi öyle bir konu?"

"Durup dururken değil. Aslında Aziz sayesinde, çocukluk arkadaşım. Antakyalı'dır, ortaokul liseyi Adana'da beraber okuduk, o yatılıydı. Antakya'da yaşıyor. Eskiye dayalı bir dostluk ama ortak ilgiler nedeniyle uzak kalsak da hep iletişim içinde olduk. Uzatmayayım oradaki bir köyde yaşayan bu insanları duymuş, emekler gibi yürüyorlar ama dizlerinin üzerinde bildiğimiz bebek emeklemesi de değil, deyim yerindeyse dört ayak üzerinde, ellerini de kullanıyorlar. Neyse kalkıp görmeye gitmiş. Avukat ama sinemadan edebiyata, antropolojiden arkeolojiye merakları olan bir adamdır. Neyse, çok etkilenmiş, beni aradı. Belgesel için düşünmüş aslında, böylece seslerini duyurabilirler, belki yardım alabilirler... Ne olur gel, beraberce gidelim sen de gör, kararını ver dedi."

Selin dakikalar içinde olanca dikkatini toplamıştı. Bir kelimeyi bile kaçırmak istemezcesine tetikte bir duruş almış, dikleşmişti oturduğu yerde.

"O zamana kadar sizin de haberiniz yoktu tabii böyle bir durumdan."

"Yoktu ya, o tarihte kimse bilmiyordu ki pek, bir Türk doktor vakayı ilk fark edip araştırmayı yapan, ulaştığı veriler sonucunda da adıyla tanımlıyor hastalığı, Üner Tan Sendromu diye. Uluslararası dergilerde makalesi yayımlanınca bilim adamlarının ilgisini çekiyor. İngilizler hemen geliyorlar yerinde gözlemek, araştırmak üzere. O zamanlar magazine dönüşmesin diye sağduyulu davranıp gazetelere duyurmamışlar özellikle. Sonradan basında yer aldı ama öyle uzun boylu değil. Çok ilginç, çok

da üzücü bir yandan, hassas bir konu, sahiden magazin malzemesi edilecek gibi değil."

"Üzücü. Hem de nasıl. Hem o insanların haline üzülüyorsunuz hem de yani nasıl anlatsam... Geriye doğru evrim gibi yani... Ürpertici çünkü izlerken atalarımızın da milyonlarca yıl önce benzer bir dönemden geçtiği duygusu yapışıyor insanın yakasına."

Demir Artun da o günlere dönmüş gibiydi, hüzünle karışık bir heyecanla anlatıyordu.

"Yapışıyor ya, neyse işte, yoğun da bir dönemdi ama ben yarattığım ilk fırsatta gittim. Aziz önceden haber vermiş, Valiyle, ilçe kaymakamıyla görüşmüş. Köylüler istemiyorlar çünkü ortaya çıksın, gelen giden olsun. Yabancı bilim adamlarına falan sorun çıkarmışlar hep, öyle böyle değil. Aileyi dışlıyorlar. Yalıtmışlar kendi yaşantılarından. Lanetli gibi hissetmelerine neden olmuşlar yıllarca. Zavallılar ev lanetli diye taşınmışlar ilk oturdukları evden, yenisini yapmışlar derip çatıp güçbela."

Şarabını bir dikişte bitirip kadehi sehpanın üzerine bıraktı.

"Ben de çok etkilendim tanışınca, öyle de inançlı, saf temiz insanlar ki. Kalabalık bir aile çok çocukları var, sanırım ikisini kaybetmişler küçükken. Her şey Allah'tan diyor anne baba, teslimiyetçi bir kadercilikleri var ama çocuklar... Gencecikler, isyan ediyorlar hallerine. Neler yapmak istemez insan o yaşlarında. Dört genç kız, bir de erkek kardeşleri var. Kızlardan biri tamamen içine kapanmış. Konuşmuyor kimseyle, ortada da görünmüyor. Döndüm İstanbul'a günlerce atamadım aklımdan, yatıyorum kalkıyorum bu mesele. Onların eksikliği, yarası, arızası neyse insanlığa ait, öyle bir duygu... İçimde hissediyorum. Filmi yapacağımı da anladım, başka türlü telafi edilemeyecek o acı benim için. Belgesel olmayacaktı ama onu da biliyordum. Soğukkanlı, nesnel biçimde aktaramayacaktım, öyle gelmişti. Sonra Aziz'i aradım bir akşam, ben dedim geliyorum yarın, gidiyoruz tekrar, daha bir hafta geçmemişti ilk ziyaretimizin üzerinden."

Yağmur başlamıştı, damlalar çatıyı dövüyor, birikerek saçaklardan akıyor, rüzgârla savrulup cama çarpıyordu. Selin elinde olmadan oturduğu yerde büzüşüp kollarını kavuşturdu.

"O arada bir İngiliz yapım şirketi de belgesel hazırlamaya karar vermiş sanırım."

"Tabii, Passion Productions. BBC'de gösterildi. Çok da iyi bir işti, iyi ki belgesele soyunmamışım diye düşünmüştüm, daha iyisini yapabilir miydim emin değilim. En önemlisi aileyi merkez alan ciddi bir duyarlılık oluşturdu. Yapılma sürecinde çocuklar fizyoterapi desteği gördüler, yürüme aparatları sağlandı doktorlar tarafından, evrimde bir geriye dönüşün hikâyesi oldu belgesel, öte yandan çocukların yürümeye başlamasını sağlaması açısından ileri doğru evrimi de barındırıyordu içinde. O son sahne... İlginçti, her bakımdan çok ilginç."

"Sizin anlattığınız hikâye de çok ilginçti bence."

"Sahiden sevdiniz mi o filmi? Bazen insanlar aykırı farklı eksik delik dirsik olanın gözlerine sokulmasından hoşlanmayabiliyorlar. Görmezden gelmek bir şeyleri olsun değiştirebilme çabasından, sorumluluğundan kurtarıyor onları sanki."

"Bir aşk hikâyesi üzerinden anlatmak meseleyi daha yumuşak geçişle ortaya koyma çabasıydı o zaman?"

"Belki öyle, belki değil... Bazen bilincimizin dışında kalan itici güçlerimiz oluyor, merak edip de bakarsak anlayabileceğimiz. Hikâyeyi biliyorsunuz, ailenin içine kapanık kızına köyde yaşayan genç bir erkek âşık oluyor, o haline razı, değil ailesini köyü karşısına almaya hazır ama kız direniyor, o da sevmesine karşın belki de tam da o yüzden. Kendini sevdiğin insana layık bulamama psikolojisi. Sonra adam da madem öyle diyor ben de doğrulmam bundan böyle ve aynı yöntemle elleri ve ayakları üzerinde yürümeye başlıyor, emeklemeye ya da. Sabahattin Ali'nin *Değirmen* öyküsünü okumuş muydunuz? Âşık olduğu kızın bir kolu yok diye kendi kolunu feda edip can yakıcı bir eşitlik sağlamaya çalışan genç bir adamın hikâyesidir. Film de o öyküden bir alıntıyla açılır zaten: *Sen aşk nedir bilir misin adaşım, sen hiç sevdin mi?*"

"Alıntıyı görmüştüm ama öyküyü bilmediğim için tam da yerli yerine oturmamıştı kafamda doğrusu."

"Tabii, bilmeyince... Neyse işte, ben severek yaptım o filmi, içimin sözünü dinleyerek, o zaman daha fazla yükseliyor insan galiba."

"Neler hissettiniz? Önce Türkiye'nin Oscar adayı filmlerinin arasından seçildi filminiz..."

"Sonra akademinin aday göstermesini bekliyorsunuz, o kısa listede yer alması bile yetiyor aslında ve süreç baştan sona öyle uzun ki artık o gece ödülü aldığınız anlaşıldığında heyecanın da tedirginliğin de çoğunu içinizde yaşayıp tüketmiş oluyorsunuz. Yine de harika bir duyguydu tabii, ortam çok hoş zaten, Kodak Tiyatrosu, kırmızı halı geçişleri vesaire, bu çağın peri masalı gibi işte, önce ve sonrasında partiler... An geliyor olan biteni siz değil de başkası yaşıyor gibi hissediyorsunuz. Deniz daha heyecanlıydı, karım..."

Konu dönüp dolaşıp bir yerden karısına mutlaka değiyor, Demir Artun bunun olduğu her seferde andan koparak başka bir düşünce ağına dolanıyor, suskunlaşıyordu. Selin üstelemek istemiyor, içkinin verdiği rahatlıkla daha az geriliyor, onu daha iyi anladığını sanıyor, sadece iyi gelecek bir çift laf edemediğine hayıflanıyordu. Çıtırtısı yağmurun sesine karışan şömineye dalıp gitti; böyle bir durumda... Hangi söz... Deniz... Her şey ne kadar da anlamsız...

"İçelim o zaman!"

Demir Artun şarap şişesine uzanıp iki kadehi de doldurdu. Selin'e bakmadan kadehini kafasına dikti. Yarısını bitirip koydu sehpanın üzerine, döndü.

"Acıktınız mı? Ufak tefek bir şeyler?"

"Hayır tabii ki, siz?"

"Hayır, aslında... Neyse, nerede kalmıştık?"

Selin de artık doğru dürüst sorular, kapsamlı yanıtlar peşinde değildi. Hatta gece ilerledikçe bu söyleşiyi tamamlayabileceğine, derleyip toplayıp yayımlayabileceğine olan inancı azalıyordu. Söyleşi artık sadece orada bulunması için bir mazeretti.

"Siz nerede isterseniz orada."

Yine de adamı gülümsetmeyi başarabilmişti. Nedense sevindi.

"Oscar moskar diyorduk..."

"Sonra... Sinemayı bırakmanız, yani aslında..."

"Ah tamam buldum... Karımın ölümü. Tabii ya. Kronolojik sıra."

Selin taşkın tavrından ürkmüştü. Merakını bile yitirmişti aslında, dinleyecek, gelecek ağırlığı yüklenecek denli güçlü duymuyordu kendini.

"Eğer rahatsız oluyorsanız lütfen kendinizi..."

"Rahatsız olmak... Nasıl söylesem? Bu mesele Selin, daha çok... Kendi küçük evreninizin güneşini yitirmek gibi... Karanlıkta kalmak. İşte bu."

Gök gürledi. Çakan şimşek bir an için mavi beyaz yansıdı pencerenin camında. Selin irkildi. Üstesinden gelinememiş bir çocukluk korkusu. Demir Artun fark etmemiş görünüyordu. Artık boşalmış kadehini evirip çeviriyor, düşüncelerini toparlamaya çalışıyor gibiydi.

"Deniz ilginç bir kadındı. Zor bir kadın... Görüp görebileceğiniz en zor kadınlardan biri. İlişki de inişli çıkışlı oluyor o zaman... Kaçınılmaz olarak. Hani..."

Selin pürdikkat dinlemeye çalışsa da, içkinin verdiği aydınlık duygusu yerini yavaş yavaş susuzluk sıkıntısıyla karışık bir yorgunluğa, bıkkınlığa, uyku isteğine bırakıyordu. Gözleri ister istemez şöminenin üzerindeki klakete kaydı. Kırmızı çizgiler çalışkanlıkla yanıp sönüyor, rakamlar devinip duruyordu. Yavaş yavaş acele ediyorlardı sanki; sükûnetli bir telaş. Gece... Zaman... Karşısındaki adam... Konuşmaya devam ediyordu.

"Şöyle söyleyeyim, evliliğimizde her şeyi aynı anda yaşar gibiydik, bitimsiz bir didişme, üzüntü, sevinç, mutluluk, mutsuzluk, neşe, kasvet, tedirginlik, kavga, gürültü, ten uyumu, isteksizlik, uzaklık, acı, keder, eğlence. Bir tek sıkılmamak garantiydi Deniz'le, başka hiçbir konuda güvenip huzur bulamazdınız. Tam da o nedenle vazgeçilmezdi belki. Yoksa kronik bir mutsuzdu, öyle ki... Bazen... Nasıl söylesem, tiksinti verirdi o mutsuzluk. Çünkü mutsuzluk Deniz'in yakasına değil de, daha çok Deniz onun yakasına yapışmış bırakmak istemez gibiydi. Oradan besleniyordu sanki. Varoluşunu öyle kurmuştu, kendini o karanlığın üzerinden yaşayabiliyordu ancak. Anlatması zor."

Selin hafifçe başını salladı. Bu kertesini tam olarak kavrayamasa da belli belirsiz seziyordu. Dinledikçe kadına karşı –üstelik ölmüş bir kadına– hissettiği anlamsız kıskançlık yerini tarif edemediği başka bir duyguya bırakır gibiydi. Bir çeşit iç sızısı.

"İçerdi Deniz, her kronik mutsuz gibi içerdi. Severek değil de hınç alır gibi içerdi. Zihninde dönüp duranları, ruhunda birikenleri taşıyamaz, içkiyi onların üzerine dökerdi sanki. Yatıştırmak, söndürmek gayretiyle belki... Eksesif bir ruhsal enerjisi vardı, ne kadar yakın olsanız da anlamak... Ben anladığımı sanırdım o zaman. Öbürünün içindeki koyuluğu bilmek mümkün mü oysa? Geriye dönüp bakınca şimdi... Mevlana aşk nedir diye soranlara demiş ya 'ben ol da bil' diye, bu da ona benziyor aslında."

Kadehini yeniden doldurdu, uzattı şişeyi, Selin istemedi.

"O gece de işte, dışarıdaydık arkadaşlarımızla. İyi bir döneminde değildi. Götürmemem gerekirdi ama iyi gelir belki diye götürdüm. Ölçüsüz içti yine, baktım başladı. Birinin açgözlülüğünden, harisliğinden berikinin yeteneksizliğinden girdi. İşin kötüsü o kadar da doğru söylüyor ki, saçmalıyor aldırmayın denmiyor, saptamalarını her detayını anımsadığı yaşantılarla örneklendiriyor. Düpedüz gerçek söyledikleri. Ortam iyice gerildi bu sefer. Çok zeki bir kadındı Deniz, dünyadan, herkesten, en çok da kendinden tiksinmesine yol açan bir zekâ. Hiçbir şeye dönüşememiş bir potansiyel. Tam bir ziyan. Yaşamsal trajedisi buydu aslında. Neyse alıp eve getirdim, bana döndü bu defa. Bağırıp çağırıyor, hakaret ediyor. Yatırıp uyutmaya çalıştım, durmadan dişlerini gıcırdatıyor. Öyle bildiğiniz gibi değil Selin, çığırından çıkmış dişleri kırılıp dökülecek, kum gibi dağılıyor ağzının içinde. Kalıbını takmaya çalışıyorum korumak için olmuyor, yorganı sıkıştırıyorum dişlerinin arasına kurtuluyor, dalar gibi oldu sonra bırakıp salona gittim. Bir sigara yaktım. Daha bitirmemiştim ki koşarak geldi içerden, gözleri belermiş. Duvardaki av tüfeğine atıldı. Gördünüz ya şimdi burada salonun duvarında asılı olan."

Selin uyku halinden tastamam çıkmış, oturduğu yerde dikleşmiş, kulaklarıyla değil adeta bütün bedeniyle dinliyordu anlatılanları. O tüfek, salondaki. Kuşlar. O tüfekle...

"Önceden aklına koymuş demek, Deniz ne yapıyorsun demeye kalmadan dayadı çenesinin altına, zihnim bulanık, bilemiyorum o anda, boştur nasılsa diyorum ama ya... Üstüne atladım, bırak diye bas bas bağırıyor, yeter, diyor sürekli, hiçbir beklentim yok anlamıyor musun? Deli kuvveti gelmiş gibi, öyle

bir sarılmış ki tüfeğe, alamıyorum elinden. Patladı. İtişip kakışırken mi, bilerek mi çekti tetiği, ben nasıl engel olamadım? Çenesinin altından... Deniz kanlar içindeydi, ben, etrafımız, o gece... Cehennem o anın sonsuzluk içinde sürekli kendini tekrar etmesi gibi bir şeydir herhalde. Öldüğünü anladığımda... O geriye dönüşsüzlük, o keşke olmasaydı hissi, başka bir olasılığın kalmamasının getirdiği çaresizlik... Neden sonra kapı çalındı, silah sesini duyunca apartmandan birileri polisi aramış. Sonrasını okumuşsunuzdur o zamanki gazetelerden. Cinayetle suçlandım önce, ben itiraz etmedim aslında, o anda fark etmiyordu içerisi dışarısı, cehennemini içinde taşıyor insan. Avukatım uğraştı, arkadaşlarımız, tanıklar, silahın ateşleniş biçimi vesaire derken serbest bırakıldım. Basın da sözbirliği etmiş gibiydi, masumiyetim onaylandı, kamu vicdanında temize çıktım. Bir ben emin olamadım masumiyetimden, kendi vicdanımda temize çıkamadım. Daha farklı yaklaşsaydım... Yatak odasının kapısını kilitleseydim, o zaman da camdan atlayacaktı belki. Daha dikkatli olsaydım, o tüfeği dolu tutmasaydım, elinden bıraktırabilseydim, zorla almaya çalışmak yerine konuşmayı deneseydim, eli tetikteydi ama belki ben bastırmasaydım... Acaba diyorum kendi kendime, en derinimde ölmesini istemiş olabilir miyim? Kurtulmasını yüklerinden..."

Selin bu sorunun yanıt beklemediğini anlıyordu. Sustu. Susması gerektiğinden değil. Beklese verecek yanıtı olduğundan da değil. Öylece sustu. Kelimeleri gecenin içine kaçışmış, yerini donuk bir boşluğa bırakmıştı. Gök gürledi yeniden, uzakta bir yere yıldırım düştü. Yağmur damlaları cama vurmaya devam etti; mumların alevleri titreşmeye, saatin rakamları dönüşmeye. Gözleri raflardaki şinanaylara takıldı. Demir Artun yerinden kalkıp şişeyle kadehleri aldı. Kapıdan çıkacakken durup döndü.

"Sahi tüfeği yakından görmek ister misiniz?"

Aslı Gibidir

Hanımkişi Niyetine Tek Perdelik Oyun

Kişiler:

AYSELATUN
HALA
ANA
KIZ
AVUKATANIM
HOCANIM
DELİ BACI
BİRİNCİ KADIN
İKİNCİ KADIN
ÜÇÜNCÜ KADIN
DÖRDÜNCÜ KADIN

(Asri Mezarlık'ta gecikmiş ya da hiç yaşanmamış bir bahar sabahı. Büyük kapıdan girişteki hayrattan plastik bidonlarını dolduran sulayıcılar. Sol tarafta yeşil kapısıyla gasilhane, hemen arkasında bir örnek yeşil kubbesiyle camii. Güneş tepeye doğru ilerliyor. Birazdan öğle namazı kılınacak. Camii ile gasilhanenin arasında beton sütunlar üzerine yerleştirilmiş ufarak çatısıyla bir kameriye. İki sütun arasında musalla taşı. Musalla taşının üzerinde üstü açık yeşil bir tabut. İçinde az önce yıkanıp paklanmış, ilkin beyaz bir patiskaya, sonra gasilhanekapısıcamiikubbe-

sicenazearabası yeşilinden kenarları altın sırmalı münasebetsiz canlılıkta bir örtüye sarılmış bedeniyle Ayselatun yatıyor. Giderken götürmediği, artık ihtiyaç duymadığı bedeninden sıcak su, sabun kokusu tütüyor. Tabut onu olduğundan uzun gösteriyor. Tabutun iç duvarıyla sırmalı örtünün arasına sıkıştırılmış, dörde katlı bir tam sayfa bulmaca. Arkada yıllanmış çam ağaçlarının altında, hepsi aynı yöne bakan, aralıklarla dizilmiş beyaz mermer mezar taşlarıyla kabristan. Kulak kabartılırsa kuş, böcek sesleri duyulabilir. Hafifçe esen rüzgâr çamların iğnelerini belli belirsiz kıpırdatıyor. Dalların arasında tek tük kozalaklar. Suskunlar isimleriyle müsemma bir sessizlik içinde yatıyorlar.)

AYSELATUN:

Ben Ayselatun bir namazlık saltanatım yanı başımda

Yanı başımda çocuklarım torunlarım

Eş dost ahbap onların çocukları onların torunları akrabayı taallukat

Saf tutacaklar birazdan kimisi sevgiyle gözü yaşlı, kimisi saygıyla

Kimisi sadece böyle yapılması gerektiğini düşündüğünden ve kimisi de sadece Allah aşkıyla

Ve sen çocuğum sakın üzülme, sakın üzülme bil ki zaman her şeyin ilacıdır

Bil ki yaşadığım iyi bir hayat sayılabilirdi

Ben doğmadan ölmüş olmasaydı babam Bekir, hiç olmazsa pürtelaş peşinden gitmeseydi anam Sultan, daha iki senesi dolmadan

İyi bir hayat, on dördümde gelin edivermiş olsalar da çocuksuz amcayla yenge daha âdet görmeden

On dördümde zonturlu bir kaynana, üç görümcenin arasında kalmış olsam da

Çok mutlu bir kadın yapmayı bilmişti beni rahmetli deden

Pek ahım şahım bulmadığım doğrudur yüzü sivilceli sıska bir

şey diye ilk gördüğümde tahta perdeden

Dediler askerden yeni gelmiş, devir o devir ki vatani görev iki seneden fazla bir perişanlık, bakımsızlık demektir

"Menekşe lale hanımeli güzel huyun yoktur bedeli"

Demem o ki koca adamım da bana söylettiği şarkılar gibi gitgide güzelleşti yıllar içinde

Bir seraptı gördüğüm demeyecektim de sanki masallara karışacaktık sana anlattığım

"Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine"

Allah şahidim olsun karışacaktık kayıvermeseydi bir yıldız gibi henüz kırk beşine varmadan

Hayat güzeldir çocuğum, yaşama içgüdüsü kuvvetli

İşte ben de üç çocuğumu alıp kollarımın altına başı dik, gözü yaşlı, yaslı bir dul olmayı bildim, çökmüş otuz altısında

Kısa sürmüş kadınlığımı da kaldırıp attım dağıttıkları tüm eşyam gibi

Ne ihtiyacı olur ki dul kadının bu esvaplara ayakkabılara diye sağa sola saçtıkları hiç fikrimi sormadan

Bil ki iyi bir hayat yaşadım diyebilirdim bu olanlara rağmen

Yalanın olmadığı yerdeyim, siz de dinleyin, diyebilirdim

Evladımı kendimden önce vermiş olmasaydım toprağa

Allah razı olsun hepinizden, saf tutanlardan, tutmayanlardan, namazımı içlerinden kılan analardan kızlardan, anlamsız bulup da kılmayanlardan

Gelmişsiniz buraya kadar, razı olsun hatırımı sayanlardan

Rahatım, dünyanın tüm havası bana nefes şimdi

Bakıyorum takati kalmamış ciğerlerime, çekiyorum, çekiyorum vedanızı içime

Canı yürekten bağırıyorsunuz helal olsun helal olsun helal olsun

Payıma yas düştü hep, üzüntü, kaygı, kuruntu, endişe; umdum, düşledim, dua ettim boyuna

Töre, âdet, gelenek, görenek nihayet hepsinin canı cehenneme
Şehri saran şu hafif esintiye karışıyorum sesiniz kulağımda
Helal olsun helal olsun helal olsun
Size de... Size de... Çocuğum sana da
Haydi kalın sağlıcakla

(Tabut şimdi omuzlarda. Bir namazlık saltanat da sona erdi o musalla taşında. Önce şehir geride kalmıştı, şimdi kameriye, camii, gasilhane. Kalabalık ağır ağır ilerliyor. Erkeklerle Ayselatun önde, kadınlar arkada. Paslı demir parmaklıklarla çevrili aile mezarlarının arasından döne kıvrıla ilerliyor tozlu yol. Erkekler ağırbaşlı bir suskunluk içinde. Kadınlar bir mevtanın arkasından yürürken bile sessizliği taşıyamıyor.)

BİRİNCİ KADIN: Erkeklerin üç metre arkasından yürümemiz lazım, arayı kapamayın, yaklaşmayın, mezara da yaklaşmayacaksınız. Öyledir.

AVUKATANIM: Olur mu öyle saçma şey, yürüyün hanımlar. Birisi sustursun şu kadını, ben susturacağım yoksa. İlerleyin.

İKİNCİ KADIN: Hişşşt! Ayıp ayol.

HALA: Vay vay vay! Vay Ayselanım vay!

ANA: Vay Ayselatun vay!

KIZ: Ihk...

(Erkekler kazılmış çukurun etrafını sarmış. Hoca Efendi ağırbaşlılıkla yönetiyor gömme merasimini. Üç okka ediyorlar küçüldükçe küçülmüş, beyazlara bürünmüş bedeni. Bırakıyorlar usulca. Sırayla toprak atıyorlar üzerine. Bozulup yerkabuğuna karışması dileğiyle. Kürek elden ele dolaşıyor. Kadınlar kıpırdanıyor. Kimileri dermansız kalıp mezarların kenarlarına oturuyor. Yaşlı bir kadın eğilip bükülmüş demir parmaklıklara dayanmış ağlıyor, söylüyor; pek yakında o da gidecekmiş yanlarına, gelmişlerine geçmişlerine bildiriyor. Çoğu susmuş kendi vuslatlarının üzünçlü hayallerine dalmış, kimileri başını merakla uzatmış görmeye çalışıyor olan

biteni. Kimileri ağlıyor. Ağlıyor. "Ölüm evin yıkılsın. Ölüm berbat bir şey." Üstünde oluşan tümseğe el çabukluğuyla çiçekler dikiyor nereden çıktığı belli olmayan gençten bir çocuk. Artık tamam. Nur içinde yatsın. Hoca onun cennette meleklere komşu olması hüsnüniyetiyle son bir çağrı yapıyor. El Fatiha! İşte hepsi bu kadar. Ayselatun'un ruhuna.)

ÜÇÜNCÜ KADIN: Deli Bacı değil mi şu?

HALA: Nerede o izansız?

(Deli Bacı kan ter içinde artık mezarlığı terk etmek üzere olan kadın kalabalığına yaklaşıyor. Elinde tuttuğu büyükçe beyaz bir sayfayı sallıyor. Yakalayabildiklerine okutmaya çalışıyor.)

DELİ BACI: Buraya ben gömülecektim, ben gömülecektim.

ANA: Yaklaştırmayın halaya.

DÖRDÜNCÜ KADIN: Birisi yardım etsin, zapt edelim. Gel anam sen şöyle, gel bak hastasın sen de zaten. O kâğıdın bir hükmü yok, dün de söyledik ya sana. Tapu halada. Hadi artık atın itin bindirin şunu bir taksiye.

İKİNCİ KADIN: Kim bu kadın, bu acılı günde olacak şey mi?

HOCANIM: Boşuna deli demezler kimseye.

KORO: DELİ DEĞİL SİNİRLİ. AZICIK AKLI EKSİKÇE. UNUTMAYIN BEN YIKAYACAĞIM BACIMI DİYE ATILMIŞTI ÖNE ABLANIZ ÖLDÜĞÜNDE. KİM YAPARDI? HANGİNİZ? OTURUP KÜTÜR KÜTÜR YIKADI DİLİNDE DUALARLA. İTLİĞİ VARSA YİĞİTLİĞİ DE VAR! İTLİĞİ VARSA YİĞİTLİĞİ DE VAR!

(Kargaşa oluşmadan bastırılıyor. Deli Bacı ne olduğunu anlamadan, yarı zorla, yarı tatlı dille mezarlıktan çıkarılıp bir taksiye bindiriliyor. Kalabalık küçük gruplar halinde kapıya doğru ilerliyor. Vazife bitti. Evli evine köylü köyüne nasıl döneceğinin hesabında. Sahibinin bile bırakıp gittiği bedeni herkes olabildiğince çabucak çıkarmaya bakıyor aklından. Hissettikleri üzüntü sıranın henüz kendilerine gelmemiş olmasının şükrüyle rahatlamaya dönüşüyor. Kapının dışında sigara içenler var. Herkes birer ikişer doluşuyor geldikleri

araçlara. Park yeri boşalıyor. Arabalar, otobüsler şehre doğru yola çıkıyor. Mezarlığın önünde bir tek seyyar satıcı kalıyor. Su da sattığı üstü camekânlı tahta arabasının üzerinde koyu pembe harflerle DİĞERLERİNDEN ÇOK FARKLI HAKİKİ ŞALGAM yazıyor. Mezarlıktan çıkan kalabalığın bir kısmı ölü evine doğru yollanmış. Sahne kararıyor. Işıklar yeniden yandığında ağırbaşlılıklarından az da olsa yitirmiş oyuncuların açılan asansör kapısından gruplar halinde, kenarına beyaz plastik sandalyeler dizilmiş uzun apartman koridorunu katettiği görülüyor. Sandalyelerin birer bacağı dikine mavi damgalı: Seyhan Belediyesi. Erkekler, kadınlar, kadınlar, kadınlar ölü evine doluyor. Hol, mutfak, salon, odalar, balkonlar insan kaynıyor. Avutucu sözler, dualar, hıçkırıklar, gündelik konuşmalar, telaşlı koşuşturmalar, ağlamalar ve hatta alt perdeden de olsa gülmelerin birbirine karışıp oluşturduğu uğultu eski bir kıraathanenin üzerine çöken kesif sigara dumanı gibi asılı kalıyor havada. Bastırıyor, kıstırıyor, sorduruyor: Tüm bunların ne anlamı var?)

BİRİNCİ KADIN: Yemek gecikti. Kebapçıyı tekrar arasanıza, insanlar aç, saat kaç oldu.

İKİNCİ KADIN: Olsun, beklesinler, yemek yemeye mi geldik?

ANA: Aşk olsun olur mu öyle şey, tabii, gelmesi gerekirdi çoktan, arasınlar tekrar.

KIZ: Yoldaymış, getiriyorlarmış.

ANA: Masayla tezgâhların üstünü boşaltın yavrum. Aaaa ağlama... Böyle yaparsan muazzep olur anneannenin ruhu sonra.

KIZ: Tamam, yok bir şey. Gelmişler... Getirin tezgâhın üzerine bırakın tepsileri, ayran kasalarını yere. Hadi bir uçtan dağıtalım yardım edin de.

KORO: BUYURUN. BUYURUN. AFİYET OLSUN. KEBABI SEVERDİ RAHMETLİ. TÜM ÖLMÜŞLERİNİZİN CANINA DEĞSİN. KİM AKIL ETTİYSE İYİ ETMİŞ. KESENİZE BEREKET! GÖÇÜP GİTMİŞLERE RAHMET! YEYİN, YEYİN DE AĞLAMAYA ÖZEĞİNİZ OLSUN.

(Ziyaretçiler o gün, ertesi gün, daha ertesi gün, sabah, öğlen, akşam en tabii bir görev duygusu ve olgun bir kederle gelip gitmeye devam ettiler. Ev doldu boşaldı, konuşuldu, ağlaşıldı. Ölümle yüzleşmenin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkan birbirine karşı üst düzey ihtimam zaman zaman yaşanan gerginliklerle sekteye uğrasa da sevgi, saygı, gelenek, görenek işaretledi geçen günleri. Laf dokundurmalar da bilirkişi değerlendirmeleri de eksik olmadı elbet; şu nasıl yapılmalıdır, bu nasıl yapılmalıdır ve kim daha üzgün ve kim daha saygılı ve hatta kim daha çok yoruluyor hizmet etme yarışında. Derken üçü geldi çattı. O gün daha bir erken, daha bir telaşlı geldi kadınlar. Ne olsa helva yapılacaktı. Herkes her şeyi o kadar iyi biliyordu ki helvanın yapımının bir faciaya dönüşmesine adeta ramak kaldı.)

BİRİNCİ KADIN: Sunuberleri nereye koydunuz, bol alsaydınız.

KIZ: Her şey söylediğiniz gibi alındı da sunuber nedir?

İKİNCİ KADIN: Çam fıstığı yavrum, sunuber dediklerine bakma.

ÜÇÜNCÜ KADIN: Dolmalık fıstık.

DÖRDÜNCÜ KADIN: Hani zeytinyağlı dolmaya...

KIZ: Tamam, tabii de daha önce hiç duymamıştım öyle dendiğini.

ÜÇÜNCÜ KADIN: Sarı sarı uzun yok mu?

KIZ: Tamam, anladım.

BİRİNCİ KADIN: Biz öyle deriz canım.

İKİNCİ KADIN: Ne bilsin genç onlar.

BİRİNCİ KADIN: Genci mi var, onun adı sunuber.

ÜÇÜNCÜ KADIN: Sahiden duymamış mıydın?

ANA: Yavrum çam fıstığı işte.

KIZ: ANNE, YETEEEEER! ANLADIM.

(Mutfağı şaşkın, meraklı, tedirgin bir sessizlik kaplar. Öfkesine hâkim olamayan kızın bu kez kendine dönen öfkesi tutamadığı gözyaşlarına karışır. Bilinsin ki bu hep bir ağızdan ko-

nuşan ve hiç dinlemeyen ve hep konuşan ve her konuda fikri olan bu bitimsiz kadın korosu maruz kalanı divaneden beter eder. Elle tutulur bir beklenti duygusu siner duvarlara, taşlara; hakkında şevkle konuşulabilecek bir kavga, en azından ufak çaplı bir tatsızlık, ola ki hevesle, beklenmektedir. Olmaz.)

ANA: Büyütmeye gerek yok. Hepimizin sinirleri bozuk. Biz böyle konuları hiç uzatmayız.

(Olayın çarçabuk kapanmasının yarattığı hayal kırıklığı yerini yeniden helvanın telaşına bırakır. Masanın başındakiler tevhit çekmek için tespihlerine, ocağın başındakiler kilolarca irmiği hiç durmadan karıştırarak kavurma işine geri dönerler. Havayı tereyağı kokusu kaplar; gerginlik kendiliğinden silinir, fısıltılar, mırıltılar yerini gündelik konuşma tonuna bırakır. Üçünü takip eden günler neredeyse birbirinin aynıdır; sahne aydınlanır, sahne kararır. Her aydınlandığında mutat ziyaretçiler farklı koltuklarda oturmakta, her sefer yanlarında daha önce görünmeyen kişiler yer almaktadır. Ziyaretçi sayısındaki azalma dikkat çekicidir. Ve sonunda yedinci gün tüm telaşesi ve yakışıksız heyecanıyla ufukta belirir. Hazırlıklar bir gün öncesinden başlar, tahmini listeler yapılır, ikramlar kararlaştırılır, siparişler verilir. Ölü evi devasa bir denizanası gibi kıpırdanmaya başlamış, sahile vurup da sönmeye yüz tutan bedeni, yeniden daldığı âdet denizinin şifalı suyuyla hacim ve hareket kazanmıştır.)

ANA: Hocayla konuştunuz mu? Kaçta gelecekmiş.

BİRİNCİ KADIN: Tabii hatırlatmak lazım gelir.

İKİNCİ KADIN: Her akşam aynı saatte gelmiyor mu? Merak etme sen, onu bırak da ilacını aldın mı?

ANA: Aldım canım aldım, yemek şirketiyle konuştunuz mu? Gecikmesinler.

KIZ: Konuştuk, altıda burada olacaklar. Kendi tezgâhlarını, ocaklarını kuracaklarmış.

BİRİNCİ KADIN: Tekrar arayıp ikaz etmek gerek.

İKİNCİ KADIN: Fesupanallah! Kadın her şeyin içinde.

ANA: Ne dedin canım?

İKİNCİ KADIN: Tansiyonum düştü galiba diyorum, şu içerde azıcık uzanayım.

(İkindiden sonra gelenler sıklaşır. Asansör her seferinde alabildiğince yolcu taşımaktadır. İnsanlar meşreplerine göre takınılmış ya da doğal bir ağırbaşlılıkla selamlaşır, tokalaşır, hayatın geçiciliğine, zamanın nasıl da akıp gittiğine, bunun rahmetlinin yedisinin göz açıp kapayıncaya kadar gelmesinden de belli olduğuna dair klişe değiş tokuşunda bulunur, hatta aralarından bazıları abartmamak kaydıyla şakalaşır. Kalabalık asli sebebi olan tümöre inat alabildiğine ses çıkararak büyür. Önce mutfak, ardından hol, salon derken odalar ve en sonunda da balkonlar... Evin dolmasıyla hocanın gelmesi neredeyse aynı zamana rastlar. Koşturan birkaç çocuk yatıştırılır, başörtüleri çantalardan çıkarılır, tam saygılı bir sessizliğeyse hocanın duaya başlamasından nice sonra ulaşılır. Kimisi dinler, kimisi anlar, kimisi anlamış gibi yapar, kimisi ağlar. Hepsinin ortak noktası tümünün öğrenilmiş bir davranışın yinelenmesinden ibaret olmasıdır. Bir ölü evindedirler işte, bir yedi yemeğinde. Doğrusu bazıları içtenlikle üzülür, gözyaşları değil bakışları ele verir onları. Olanı biteni sorgulayansa ya hiç yok ya da pek azdır. Duanın sonuna doğru yeniden bir hareketlenme başlar. Yemek şirketinin adamları tezgâhları ocakları kazanları kapları kacaklarıyla parça parça taşarlar üç dört dakikaya bir sekizinci katı bulan asansörden. Organik bir yapbozun parçaları gibi çabucak bir araya gelirler. Hoca Peygamber Efendimiz'den alıp başlattığı duayı bağışlama kısmında, sözü merhume Aysel Hanımefendi'ye kadar getirir, iç çekişler ve aminler ile orada bir süre oyalandıktan sonra faslı tüm amin diyenlerin geçmişlerine, topluluğun uyarısıyla da nihayetinde Atatürk ve silah arkadaşlarına vardırarak sona erdirir. AMİN! Artık servis başlayabilir.)

AVUKATANIM: Bir zincir oluşturalım, elden ele geçirelim servisleri.

KIZ: Tamam.

ANNE: Önce hocaya verin yavrum.

BİRİNCİ KADIN: Tabii doğru söylüyor, aslında hocaya dua biter bitmez vermek lazımdı.

İKİNCİ KADIN: İki dakika olmadı ayol bitireli, acından ölmedi ya.

HALA: Önce erkeklere dağıtın kuzum.

KIZ: Siz hepiniz oturun, halledeceğiz şimdi.

(Beyaz köpükten çok gözlü servis tepsileri elden ele dolaşırken evi keskin bir yemek kokusu kaplar. Sahne iyiden iyiye hararetlenir. Anneler çocuklarını doyurmanın telaşına kapılırlar, ev sahipleri misafirlerini. Adeta akşamın anlam ve önemi topluluktan birinin hasbelkader aç kalmasının önlenmesi gibidir. Sahnenin ışıkları hafifçe kararır, çatal kaşık şıkırtısı, ağız şapırtısı, su gazoz ayran şıpırtısı, ocakta biteviye kaynayan iki çaydanlığın fokurtusu atonal bir fon müziği oluşturur.)

KORO: ÇOK ŞÜKÜR. ÇOK ŞÜKÜR: NUR İÇİNDE YATSIN. GÖNLÜNE GÖRE OLUYOR HER ŞEY. TAM TATAVATIYLA. ŞÜPHESİZ İZLİYOR MEMNUNİYETLE. DÜN GECE RÜYAMIZDA GÖRDÜK. YEMYEŞİL BİR ÇAYIRLIKTA YÜRÜYORDU GÜLEREK, DÖNÜP EL ETTİ BİZE. BU GECE DE KAPATMAYIN IŞIKLARI; GELSİN DOLAŞSIN EVİNDE RAHATÇA.

HALA: Yeter yavrum alın, çok bile yedim. Allah ziyade etsin.

KIZ: Afiyet olsun Hala.

BİRİNCİ KADIN: Kesenize bereket canım, Allah kabul etsin.

ANA: Afiyet olsun, vay Ayselatun vay.

İKİNCİ KADIN: Nur içinde yatsın rahmetli, hayat işte.

ÜÇÜNCÜ KADIN: Elinize sağlık. Geldi de geçiyor yedisi.

DÖRDÜNCÜ: Çay koyayım ben size.

HALA: Sen otur, gençler koysun.

(Duanın yarattığı uhrevi hava yemek servislerinin toplanması, hazırlanan büyük çöp torbalarının atılması, kalan yemeklerin nereye gönderileceğinin kararlaştırılması telaşıyla dağılır. Hayat çağırır. Ortalık toplanmalı, çay kahve servisi başlamalıdır. İki büyük tepsiye dizili ince belli çay bardakları açıklı koyulu doldurulur. Sigara içmek isteyenler balkonlara yollanır. Ev sahipleri avutulur; her şey ne kadar da bol bol ve güzel olmuştur. İlk çay servisinden sonra kalabalık peyderpey dağılmaya başlar. Havada uçuşur kısa kısa cümleler: Allah kabul etsinler, teşekkür ederizler, biz teşekkür ederiz geldiğiniz içinler, afiyet olsunlar, nur içinde yatsınlar... Kalan yirmi otuz kişi holde, salonda, mutfakta küçük gruplara ayrılıp sohbete başlar. Sahnenin mutfak olarak tasarlanmış bölümü üstten kuvvetli bir spotla aydınlanır.)

ÜÇÜNCÜ KADIN: Kadın öteden beri oldu, bir bakın ayol.

ANA: Ne oldu canım, iyi misin?

İKİNCİ KADIN: Tansiyonum mu düştü, şekerim mi yükseldi bilmem.

BİRİNCİ KADIN: Hayır, söyleyecektim yanlış anlarsınız diye şey etmedim, şeker hastası insan bu kadar yemez ki, bak hastalandı işte.

İKİNCİ KADIN: Sen benim yediklerimi mi sayıyorsun her şeyi bıraktın da?

BİRİNCİ KADIN: Bak alındı, gördünüz mü?

ÜÇÜNCÜ KADIN: Ama ayıp ayol, kadının yediğine...

HALA: Hadi bırakın, herkesin asabı bozuk. Azıcık anlat hele hocanım.

HOCANIM: Siz çobanın hikâyesini biliyor musunuz?

DÖRDÜNCÜ KADIN: Yooo abla, anlatsana.

HOCANIM: Hikâye bu ya, kayınvalideyle gelini ormana mantar toplamaya gitmişler. Mantar köylülerin etidir, biliyorsunuz. Evet. Uzatmayalım, toplamışlar toplayacakları kadar, artık hava da kararmaya yüz tutmuş, eve dönelim demişler ki ötedeki mağaradan bir feryat yükselmiş. Bir ağıt, bir hıçkırık... Anam öldü! Anam öldü! Gidip bakmışlar ki gençten bir çoban. Yatırmış anasını mağaranın ortasına boylu boyunca, dövünüyor. Gelin de bir dua okuyun demiş bunları görünce. Haline acıyıp girmişler mağaraya. Çobanın niyeti bozulmuş. Gelini de kayınvalideyi de... Evet. Af buyurun iğfal edip bırakmış. Neyse bunlar toparlanmışlar, düşmüşler yola. Gelin iki gözü iki çeşme ağlıyormuş, ben ne ederim, nasıl bakarım el âlemin yüzüne diye. Kayınvalide şöyle bir bakmış geline: Seni bilmem ama demiş, ben bu ölünün yedisine de gelirim, kırkına da!

(Sinirler boşalır. Misafirlerarası gerilim dağılır. Mahcup gülümsemeler, hafif kıkırdamalar, güldüğünden utanarak elini ağzıyla kapamalar, düpedüz kahkahalar, cıkcıklar ve ayıplayan bakışlar birbirine karışır. Nihayetinde ortam başarıyla yumuşatılmıştır.)

ÜÇÜNCÜ KADIN: İlahi Hocanım!

BİRİNCİ KADIN: Hocanım âlem valla!

KIZ: Ne iyi oldu güldürdünüz insanları, konsepte de uygun oldu hikâyeniz.

HOCANIM: Evet, öyle oldu değil mi?

KORO: KIRILMAYIN. ALINMAYIN. İNSANOĞLU ARSIZDIR. ARSIZ YARATILMIŞTIR. ŞURADA AĞLAR, BURADA GÜLER. BURADA AĞLAR, ORADA GÜLER. GÜCENMEYİN. DARILMAYIN. DEĞİL Mİ Kİ HEPSİ BU YOLUN YOLCUSU. NASIL KATLANIRDI BAŞKA TÜRLÜ, SÖYLEYİN NASIL KATLANIRDI ÖLÜMÜN ACISINA?

(Olan olmuştur. Gülüşmelerin mahcubiyeti başka bir konu başlığına atlanarak örtbas edilir. Çaylar tazelenir. Küçük kahverengi bir cam şişe dolaşmaya başlar elden ele.)

ANA: Nedir bu?

BİRİNCİ KADIN: Argan yağı. Aktardan aldım. Her şeye iyi geliyormuş. Saçlara, cilde. İçen varmış, gençlik iksiri niyetine. Uzatın da baksın.

İKİNCİ KADIN: Ölüyorlar genç kalacağım diye. Ne yapacaklarını şaşırdılar.

DÖRDÜNCÜ KADIN: Koca kadınlar kuzularla kırkılıyorlar.

HOCANIM: Geçenlerde bir kitapta okudum. Şarap değilseniz yaşın hiçbir bir önemi yoktur diyordu. Şarap değilseniz yaşın hiçbir bir önemi yoktur.

ÜÇÜNCÜ: Güzelmiş.

KIZ: İçmek için saf olduğundan emin olmak gerek, sakın içmeyin.

BİRİNCİ KADIN: Bak gençler biliyor. Şimdi hep bu. Herkes bunu kullanıyor.

ÜÇÜNCÜ KADIN: Kaça aldın canım?

DÖRDÜNCÜ KADIN: Uzat hele abla.

(Konuşmalar birbirine karışır, konudan konuya atlanır. Çay tepsisi döner dolaşır; yavaş yavaş tüm misafirler uğurlanır. En son tertipte sadece çok yakınlar kalmıştır. Bir rahatlamayla türk kahveleri pişirilir. Akşamın muhasebesi yapılmaya başlanır. Layıkıyla yerine getirilebilmiş midir tüm vazifeler? Doğaüstü geceyi sever. Saat ilerledikçe sohbet mistiğe doğru meyleder. Ayselatun bir hâle gibi evin üzerinde dolaşıp olanı biteni izlemiş midir? Memnun mudur yapılanlardan? Mümkün müdür? Uzun uzun tartışılır. İzlemiştir. Olmuştur. Ruhu huzur bulmuştur. Geride kalanların olan bitene katlanabilmek için vardıkları ortak görüştür. Sesler alçalırken sahne yavaşça kararır. Peki gelip izlemiş midir sahiden? Olabilir mi? Bilinmez. Kırkı, elliikisi, sene devriyeleri... Bilinen bir şey varsa o da bu hikâyenin süreceğidir.)

-SONSUZ-

Bu öyküler sanatın ve düşüncenin etrafını karbonmonoksit bulutu gibi saran popüler kültüre, aslolanın değersizleştirilmesine, görünme derdine, temelsizliğe, kültürsüzleşmeye, aşkın, inancın, etiğin, vicdanın kalıplara dökülmesine, aynılaştırma çabalarına, içi boş klişelerin tümüne ve dayatmalara ve hoyratlıklara ve özensizliklere kendi halinde bir karşı çıkıştır.

"Gelmesin istiyordum, konuşmasın, bakmasın; sonra ona acıyordum, sonra kendime; ikimize de gülüyor, tescilli bir deliden hiçbir farkım olmadığını görüyor, delilik dediğimizin ne olduğunu sorguluyor, belki de sınırı aştığımı, ruh hastalarının çoğu gibi bu durumun farkında olmadığımı kendime tekrar ediyor, bu farkındalığı sorgulamanın da farkındalık olduğuna hükmediyor, keçileri -en azından henüz- kaçırmadığıma seviniyor, yeniden Ayşe'yi, sil baştan herşeyi düşünmeye devam ediyor, bitap düşene kadar kendimi, hissettiklerimi, arzumun nesnesini, bu nesnenin sahiden de bir nesne olmasının garipliğini, içine düştüğüm imkansızlığı, zaten hissettiklerimi aşk yapan gizin tam da bu imkansızlıkta yattığını tartıp döküyordum."

Kapak resmi: Pieter Bruegel, *Çocuk Oyunları*, ayrıntı, 1560.

ISBN 978-975-08-2449-4
8 TL
9 789750 824494